

Colecția ISTORII SECRETE

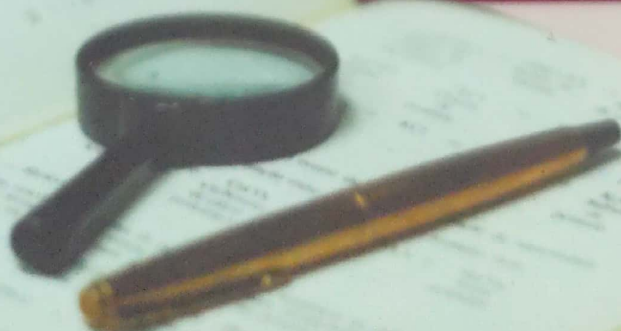
Vol. XLI prezentată de Dan-Silviu Boerescu

41

Orașele mici și mari care au dat României
personalități ce ne-au schimbat destinul
ca națiune

INTEGRAL

Vol. XLI

Orașele mici și mari care au dat României personalități ce ne-au schimbat destinul ca națiune

Colecția ISTORII SECRETE
prezentată de Dan-Silviu Boerescu

Colecția: ISTORII SECRETE
Coperta: Stelian BIGAN

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BOERESCU, DAN-SILVIU

**Orașele mici și mari care au dat României personalități
ce ne-au schimbat destinul ca națiune : docu-drame și mituri istorice
însoțite de consemnări din presă / prezentate de Dan-Silviu Boerescu. -**
București : Integral, 2019

Conține bibliografie

ISBN 978-606-992-254-5

94

© INTEGRAL, 2019

Editor: Costel POSTOLACHE
Tehnoredactor: Stelian BIGAN

Tipărit la Monitorul Oficial R.A.

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări,
fără acordul scris al editorului, este strict interzisă
și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

ISBN 978-606-992-254-5

Orașele mici și mari care au dat României personalități ce ne-au schimbat destinul ca națiune

Docu-drame și mituri istorice
însoțite de consemnări din presă
prezentate de Dan-Silviu Boerescu

INTEGRAL

Sumar

**În Bucureștiul lui Nicolae Bălcescu, cu tinerii masoni din „Frăția”,
frumoasa Luxița Florescu și agenta britanică Rachel / 7**

Iași amorului liber pe vremea lui Mihail Kogălniceanu / 29

**Titu Maiorescu s-a născut la... Craiova și a fost judecat
pentru imoralitate la... Iași / 49**

**Pe urmele lui Ion Brătianu, la Pitești, București și Iași.
Cele două căsătorii uluitoare cu femei celebre / 69**

**Corneliu Zelea Codreanu, cel mai celebru personaj
originar din Huși / 83**

Lămuriri bibliografice / 95

În Bucureștiul lui Nicolae Bălcescu, cu tinerii masoni din „Frăția”, frumoasa Luxița Florescu și agenta britanică Rachel

Nicolae Bălcescu, părintele istoriei moderne a României, este un bucureștean al primei jumătăți a veacului al XIX-lea, născut pe 29 iunie 1819 într-o familie de mici boieri pământeni, ca fiu al „pitarului” Barbu și al „serdăresei” Zinca Petreasca-Bălcescu. Va lua numele de familie al mamei sale, originară din Bălcești, Vâlcea, în locul celui al tatălui, Petrescu. Tatăl lui Nicolae Bălcescu a murit în anul 1824. Nicolae Bălcescu avea doi frați: Costache și Barbu, precum și două surori: Sevasta și Marghioala. Într-un alt document se mai pomenește și de o altă soră: Eleni.

Studiază la Colegiul Sfântul Sava, începând cu 1832, fiind pasionat de istorie, avându-l coleg pe Ion Ghica, iar ca profesori, între alții, pe Ion Heliade-Rădulescu. La 19 ani intră în

armată, iar în 1840 participă, la conspirația lui Dimitrie Filipescu (care cerea abolirea clasei boierești, eliberarea clăcașilor și împrăștierea lor, precum și instaurarea unei republici democratice, întemeiată pe ideile de libertate și egalitate), care este descoperită. Drept urmare, Bălcescu este închis la Mănăstirea Mărgineni, unde a rămas doi ani, până la 21 februarie 1843, la plecarea domnitorului Ghica și venirea lui Bibescu. În mai 1840, serdarul Dimitrie Macedonski, alături de Nicolae Bălcescu, Eftimie Murgu, Marin Serghiescu, C. Telegescu, Jean A. Vaillant ș.a., participă la constituirea unei Societăți Secrete condusă de același Dimitrie Filipescu, cel care era acum procuror al Țării Românești. În octombrie, membrii Societății Secrete, care își propuseseră să realizeze independența Țării Românești și lichidarea regimului feudal, au fost arestați (în urma unui denunț), judecați și condamnați la 8-10 ani de ocnă.

După ce este eliberat, Bălcescu înființează, împreună cu Ion Ghica și Christian Tell, o altă organizație secretă numită „Frăția”, călătorește prin toate teritoriile locuite de români: Țara Românească, Moldova, Transilvania, Bucovina, precum și prin Franța și Italia și studiază istoria, fiind editor, alături de August Treboniu Laurian, al unei reviste de istorie numită *Magazin istoric pentru Dacia*, apărută începând cu 1844. În Franța, se va implica în revoluția din februarie 1848, apoi, inspirat de această revoluție, se întoarce la București, pentru a participa la revoluția din 11 iunie, fiind timp de câteva luni ministru de externe și secretar de stat al guvernului provizoriu instaurat de revoluționari. Va fi de partea liberalilor, dorind împrăștierea țăranilor și vot universal.

Arestat la 13 septembrie 1848 de autoritățile Imperiului Otoman care au înăbușit revoluția, reușește să evadeze și să treacă

în Transilvania, de unde a fost expulzat apoi de autoritățile habsburgice. În primele luni ale anului 1849, trece prin Trieste, Atena și ajunge la Constantinopole. Apoi, la Debrețin, se întâlnește cu Lajos Kossuth, conducătorul revoluției maghiare, încercând un aranjament „pacificator” între revoluționarii români transilvani, conduși de Avram Iancu, și cei maghiari.

La 2 iulie 1849, se găsește la Pesta, unde este semnat „proiectul de pacificare”, un acord româno-maghiar cu revoluționarii unguri. Avram Iancu și revoluționarii săi se declară de acord să rămână neutri față de acțiunile militare ale maghiarilor, dar aceștia nu își respectă promisiunile și se ajunge din nou la conflict. În același timp, însă, trupele imperiale contrarevoluționare habsburgice și ruse intră în Transilvania și revoluția maghiară condusă de Kossuth este înfrântă.

Ca istoric, marea sa operă a fost *Românii supt Mihai-Voievod Viteazul*, pe care a scris-o în exil, începând cu 1849, rămasă în manuscris și publicată de Alexandru Odobescu, în 1861-1863.

Se exilează la Paris, unde încearcă să coaguleze forțele revoluționare europene aflate în exil, pentru întemeierea unei confederații europene. Cu un pașaport eliberat la Paris, la 27 septembrie 1850, „au nom de Sa Majesté l'Empereur des Ottomans”, în primăvara lui 1852, pleacă la Constantinopole, de aici, la Galați și încearcă să pătrundă în Țara Românească, însă autoritățile nu-i permit, deși e bolnav și vrea să o vadă pe mama sa, în vârstă și, de asemenea, bolnavă. Medicii îi sfătuiesc să se stabilească în Italia, unde clima e mult mai blândă. Trece prin Malta, Napoli și se stabilește la Palermo, în Sicilia, la hotelul „Alla Trinacria”. Moare la Palermo de tuberculoză la vârsta de numai 33 de ani.

În anul 1977, antropologul Cantemir Rișcuția a făcut parte dintr-o delegație română plecată la Palermo pentru a descoperi locul în care se spunea ca ar fi înmormântat Bălcescu. Totul pornise de la mărturia unui marinar, care credea că trupul românului mort în exil se afla în galeria de mumii a călugărilor capucini. Rișcuția a analizat 2.000 de schelete, dar nici unul nu se potrivea trăsăturilor lui Nicolae Bălcescu. Într-un final, au aflat că românul fusese înmormântat într-un osuar de onoare al capucinilor, loc sigilat în urma unei epidemii de holeră. Trupul lui Nicolae Bălcescu nu a mai fost scos niciodată la lumină.

...Omul politic, revoluționarul și istoricul sunt dublați, însă, și de un mare romantic, un „seducător sedus”. Una dintre cele mai vechi case din București, devenită faimoasă datorită oaspeților care i-au trecut pragul, a fost casa Floreștilor din mahalaua Scorțarului, în apropierea vechiului Teatru de Operetă. Nu prea impunătoare, pentru o casă boierească, era lipsită de ornamente și dotată cu ferestre mici. Singurul element arhitectonic care ar fi putut atrage atenția era un peristil (galerie cu coloane) menit să-i pună în valoare fațada, la care se ajungea după parcurgerea unei scări. Colanele acestuia erau terminate cu capiteli purtând motive florale. Dar elementul de pitoresc propriu casei era livada de piersici și curtea plină de boschete sau tufișuri.

În această casă s-a născut în anul 1816, Alexandra (Luxița) Florescu, al treilea copil din cei zece ai marelui agă Iordache Florescu și al Anicăi Suțu. În anul 1832, ca orice fiică de mare boier, Luxița a fost căsătorită cu parucicul Filip Krijanowski, ofițer din cadrul trupelor ruse staționate în Principate. Cuplul a primit un apartament separat în casa familiei Florescu, însă căsătoria s-a sfârșit dezastruos în nici trei luni de zile, aparent din cauza comportamentului brutal al lui Krijanowski față de tânăra lui

soție. Deși nu cunoaștem toate detaliile poveștii, se pare că Luxița s-a îmbolnăvit din această cauză, iar familia Florescu a apelat la Mitropolitul Neofit pentru a găsi o soluție. După cum se cuvenea, acesta a trimis un preot pentru acordarea de sprijin medical și spiritual. În final, generalul Kiseleff, care comanda trupele de ocupație rusești, și care luase parte la nuntă, a fost nevoit să intervină pentru a rezolva problema. Imparțial fiind, el a ordonat un transfer al lui Krijanowski în afara Bucureștiului. Acesta a revenit ulterior la regimentul său, căzut însă în dizgrație, iar în 1836, după trei ani de la izbucnirea conflictului, Luxița a obținut divorțul, primind o rentă viageră de 1.500 de ducăți și 200 de lei. Din nefericire, incidentul a lăsat-o pe Luxița distrusă din punct de vedere moral, ea rămânând marcată pentru tot restul vieții.

Căsătoria a fost un eșec, ca multe căsătorii aranjate. Ea a fost desfăcută, de către Mitropolie, în anul 1836, anul în care Krijanowski era avansat la gradul de căpitan. Cei doi soți erau astfel „slobozi a merge spre altă căsătorie, de vor voi”, după cum precizează actul de divorț religios. Nu știm ce soartă îi va fi rezervată viitorul proaspătului căpitan, dar despre Luxița știm că nu și-a mai făcut planuri matrimoniale. Poate că își aștepta „marea iubire”. Ea nu avea să mai întârzie mult, dar, ca orice mare iubire, va fi mai nefericită decât căsnicia prin care trecuse.

În anul 1840, tânărul iuncăr (ofițer) Nicolae Bălcescu cunoștea asprimea închisorii domnești de la Mărgineni, ca participant la complotul condus de Mitiță Filipescu împotriva regimului regulamentar al domnitorului Alexandru Dimitrie Ghica. Suferise în plus pălmuirea și degradarea din partea spătarului Constantin Ghica, fratele domnului, care condusesese împreună cu aghiotantul principelui, Nicolae Goleșcu, represiunea.

Pentru Mitiță Filipescu închisoarea avea să însemne moartea, la doi ani după eliberare. Pentru Bălcescu (ieșit din temniță bolnav deja de tuberculoză), începutul unei lungi agonii, întreruptă de scurte momente de refacere, în urma tratamentelor sau curelor administrate de medicii fiziologi pe care îi consulta (în special francezi). Boala nu-l va împiedica să fie o persoană deosebit de activă, să frecventeze săli de arme, de bal și de teatru, odată reintegrat în societatea bucureșteană prepașoptistă.

Correspondența cu Ion Ghica ni-l dezvăluie ca pe un om de lume deosebit de petrecăreț. Într-o scrisoare către prietenul său din 1843, Bălcescu declară că „Teatrul nostru s-a completuit de minune”, iar în alta din februarie 1844, scria despre „plăcerile carnavalului” și preciza că „o seară n-a fost slobodă de baluri, soarele, teatru”. „Soareaua” era serata... literară de obicei. În cadrul unor asemenea *soarele*, Bălcescu a legat prietenie cu Dimitrie Bolintineanu, Grigore Alexandrescu, Cezar Bolliac și alții.

Cu toate că „soarelele acestea au făcut mare zgomot în Capitală”, după mărturia epistolară a aceluiași Bălcescu, „stăpânirea ne lasă în pace, căci politică nu vorbim”. Întrunirile politice cu iz conspirativ aveau loc în altă parte și anume chiar în casa familiei Florescu, unde Bălcescu se întâlnea cu Ion Heliade-Rădulescu și frații Golești, rude ale Floreștilor. Așa va fi ajuns tânărul revoluționar s-o cunoască pe Luxița, ca oaspete al familiei ei și ca invitat la soarelele artistice organizate în casa din mahalaua Scorțarului.

La o asemenea soarea, scriitorul Camil Petrescu și-l imaginează pe Bălcescu în romanul *Un om între oameni*, dansând un „cadril-lancier” cu viitoarea actriță și artistă lirică Eufrosina (Frusinica) Popescu, crescută de altfel în casa Floreștilor, alături de Luxița și surorile ei. Dar nu Frosa Vlasto (pe care cu

siguranță a cunoscut-o personal, poate chiar la un bal sau la o soarea) avea să devină stăpâna inimii și a gândului viitorului pașoptist, ci chiar Luxița.

Cam așa s-ar putea caracteriza laconic destinul lui Nicolae Bălcescu, din momentul în care a cunoscut-o pe Luxița Florescu. Una dintre scrisorile lui, datând din octombrie 1843, evocă o întâlnire la țară cu aceasta, ca oaspete al doamnei Călinescu. Dar el nu a zăbovit mult timp departe de Capitală. Îl chema prietenia lui Ion Ghica, împreună cu care se lansează în peregrinări nocturne pe străzile Bucureștilor, de la casa lui Ghica, de peste drum de hanul lui Filaret (fosta piață a Teatrului, în dreptul actualului Hotel Continental) până la grădina lui Câmpineanu (fostă a lui Scufa) „unde găseau companie bună și petreceau ore plăcute până pe la patru și pe la cinci după miezul nopții”.

Scopul acestor întâlniri conspirative era organizarea societății secrete „Frăția”. Într-o dimineață a anului 1843, „pe la culesul viilor”, Bălcescu și Ion Ghica au ajuns sub Mitropolie, la viile din deal, după ce străbătuseră strada Brezoianu, ieșind la Mihai Vodă și de acolo la Filaret, pentru a dejuna „cu câte o pereche de cârnați trandafir și un pahar de must”.

La poalele dealului Mitropoliei, deci chiar sub ochii domnitorului, cei doi, împreună cu căpitanul Christian Tell, au pus bazele „Frăției”, fără să le pese de ochiul atent al poliției lui Bibescu sau al Agiei, diriguată de temutul agă Alecu Vilara și de ferocele său instrument, căpitanul Costache Chihaia: „Ne imputam unul altuia lipsa de patriotism și de energie; ne făceam răspunzători de starea nenorocită și umilită a țării, așa că la întoarcerea noastră în vale, la fântână, jurasem să ne consacram patriei cu trupul și cu sufletul, ne legasem frați de cruce și ca fiecare dintre noi să se supuiască cu pericolul vieții și al averii, la

hotărârile celorlalți doi; chiar în ziua aceea ne-am adunat de-am alcătuit statutele și regulamentele Frăției”.

Între aceste preocupări, Bălcescu mai găsea timp să se întâlnească și cu iubita lui Luxița, dar, cum Bibescu devine bănuitor, iar Bucureștiul nesigur, din anul 1844, tânărul ia calea străinătății, lucrând peste hotare în vederea pregătirii revoluției. Întâlnirile cu Luxița urmează un periplu impresionant, din însorita Italie (Neapole, Pisa, Livorno) unde Bălcescu se trata de tuberculoză, până la Bellevue, în apropierea Parisului.

Tribulațiile amoroase alternează cu cele politice, mergând până la consfătuiri cu studenții români de la Paris și participarea activă la revoluția franceză din 1848, care va duce la căderea regimului lui Louis-Philippe. Motive suficiente pentru Luxița, care îi purta în pânțece copilul, pe viitorul Bonifaciu, să nu se mai simtă sigură și destul de curajoasă pentru a împărți cu iubitul ei o existență atât de agitată.

Luxița se va întoarce la București, în vara anului 1848, pe urmele ei venind și Bălcescu, nerăbdător de a prelua conducerea revoluției. Nu-și va mai găsi, în Capitala atât de instabilă politic, iubita, care pleacă rapid, la vestea apropierii lui, ascunzându-i, nu fără un strop de cruzime involuntară, sarcina. Nu avea s-o mai revadă niciodată, singura legătură dintre cei doi păstrându-se prin intermediul corespondenței.

Divergențele cu alți revoluționari ca frații Brătianu și chiar C.A. Rosetti îi adâncesc lui Bălcescu starea de deprimare, exprimată atât de limpede într-o scrisoare către Luxița: „Nădăjduiam că ajungând aci voi găsi duhurile altu fel încât să am o ocupație, dar slabă viață de românii noștri; acum mă căiesc amar-nic că am lăsat Parisul în momente când era atâta viață întrînsul.

Aici mi-e urât de moarte. Nu poci nici ceti, nici lucra. Ce folos că sunt sănătos când moralicește sufer și nu poci să am viață”.

Mersul rapid al evenimentelor îl vor smulge din aceste frământări. Vânătoarea dezlănțuită de Bibescu în București impune ieșirea lui Bălcescu din oraș și însărcinarea lui cu pregătirea revoluției în zona Prahova. Urmărit de o trupă condusă de colonelul Banov, Bălcescu se ascunde în pădurile din jurul Bucureștilor, însoțit de locotenentul Racoviceanu, fiind ajutat în aceste clipe grele de către Elena Filipescu, sora răposatului său prieten Dimitrie Filipescu.

Cert este că Bălcescu, poate conștient că, fiind bolnav, nu mai avea ce pierde, resemnat la gândul că era definitiv condamnat, își va dedica efortul, până la ultima suflare, revoluției, ca un autentic cavaler al cauzelor pierdute. După eșecul revoluției, dezamăgit de „trădarea”, lucidă de altfel, a lui Ion Heliade-Rădulescu și a maiorului Christian Tell (pe acesta din urmă îl va provoca ulterior la duel), Bălcescu urmează calea exilului, până la destinația finală – Palermo. Aici, la hotelul „Alla Trinacria” își va aștepta sfârșitul, nu înainte de a-i cere în scris Luxiței să-l ierte pentru toate grijile și necazurile pricinuite de firea sa aventuroasă și de neglijarea suferinței fizice care îl ucidea lent.

După înăbușirea Revoluției, între liderii pașoptiști care au fugit în exil s-a numărat și Costache Florescu, fratele Luxiței. Deghizat în hainele unui călugăr franciscan, el a reușit să scape din București. Deja însărcinată cu Bălcescu, sora sa, Luxița, a fugit la Budapesta, oraș care trecea la rândul său printr-o revoluție condusă de Lajos Kossuth. Aici, în mijlocul fervorii revoluționare, s-a născut pe 14 mai 1849 fiul lui Bălcescu. El a fost botezat trei zile mai târziu de sărbătoarea Sfântului Bonifaciu, primind numele acestui sfânt. Luxița a declarat copilul illegitim

și, din cauza stării sale psihice și morale, s-a gândit să-l dea spre adopție. Ulterior, ea a mărturisit că s-a aflat atunci în pericol de moarte și că era disperată din cauza lipsurilor financiare. În plus, ea dorea să ascundă sarcina de mama sa.

Luxița i-a înțeles sacrificiul lui Bălcescu. L-a crescut pe fiul lor Bonifaciu într-un respect profund față de tatăl pe care nu a apucat să-l cunoască și a regretat din suflet că nu poate veni la Palermo, așa cum o rugase el, pentru a-l veghea în ultimele ceasuri ale vieții. Ultima scrisoare a Luxiței către Bălcescu impresionează până la lacrimi prin tragismul și sensibilitatea care însoțesc rândurile: „Am aflat că ești în Sicilia, la Palermo, ca să petreci iarna, nu știu însă de mai ai vreun prieten, pe cineva cu tine și această idee că poate ești singur mă chinuiește amarnic; cu câtă mulțumire, prietenul meu, aş primi suferințele tale, să te văd scăpat de ele. [...] Eu, Bonifaciu și toți ai mei suntem sănătoși; toți îți trimit complimente. Bonifaciu îți sărută mâna și eu, prietenul meu, te sărut de mii de ori și te rog acum ca întotdeauna să mă crezi a ta bună prietenă”.

Între Alexandra „Luxița” Florescu și actrița franțuzoaică (dar... agentă britanică!) Rachel, se va fi împărțit inima romantică a ministrului pașoptist de externe în exil Nicolae Bălcescu, o personalitate complexă, a cărei viață tumultuoasă nu poate fi redusă la o singură dimensiune, aceea prezentată tezig în manualele de istorie. Același lucru este valabil și pentru ceilalți protagoniști ai evenimentelor de la 1848, ale căror vieți private ascund încă multe mistere dar și aventuri picante.

Este epoca în care consulul britanic la București, R.G. Colquhoun, se îndrăgostește de Eliza, fiica domnitorului Gheorghe Bibescu; C.A. Rosetti se îndrăgostește de Mary Grant (care îi va deveni soție), sora secretarului consular britanic,

Effingham Grant, și modelul tabloului *România revoluționară* al pictorului Rosenthal; colonelul Ion Câmpineanu își leagă destinul de cel al Catincăi Dudescu; Eufrosina Vlasto, viitoarea stea a scenei românești și europene, acceptă cererea în căsătorie a colonelului Teodor Popescu, aghiotantul domnitorului Alexandru Ghica; generalul Gheorghe Magheru se căsătorește a doua oară cu Maria Caramalău; Effingham Grant se îndrăgostește de Zoe Golescu...

Dar, dincolo implicațiile sentimentale, șirul revoluțiilor care au pus pe jar Europa la jumătatea secolului al XIX-lea a fost, în principal, opera masoneriei, pornită pe filieră britanică. La 1848, Anglia instiga revoluțiile din Europa. „Flacăra” izbucnea din Sicilia, unde exista o puternică rețea de agenți englezi, constituită pe vremea războaielor napoleoniene. Auzind știrea despre începutul revoltei, marele politolog Alexis de Tocqueville anunță colegii parlamentari în ședința din 29 ianuarie 1848: „Cred că în clipa de față dormim pe un vulcan! Sunt profund încredințat că așa stau lucrurile!”.

Neagu Djuvara explică situația și o pune pe seama dorinței de a îngenunchea definitiv Franța după înfrângerea lui Bonaparte. Pe orice cale, diplomatică dar și economic. În toată Europa, după căderea lui Napoleon, între 1815 și 1848 se petrec modificări adânci în ordinea economică și socială. Industria ia avânt la început în Anglia, iar Franța urmează, la rândul ei, modelul englez. În Franța, care avea o întârziere de câteva zeci de ani față de Anglia în privința dezvoltării industriale, statisticile arată că în 1848, momentul izbucnirii revoluției, se aflau 60.000 de „specialiști” englezi! Francezii au avut nevoie de acești ingineri și muncitori englezi ca să înceapă să se industrializeze la rândul lor, să construiască uzine, căi ferate ș.a.m.d. Însă,

printre „tehnicieni”, erau infiltrați și numeroși spioni și factori de influență, care acționau nu doar asupra elitei franceze, ci și asupra tinerilor din toată Europa veniți la Paris pentru studii, între ei și numeroși români, care vor fi inoculați, pe această cale cu „fermenți revoluționari”.

Combinatia dintre ideile masonice de inspirație englezească și haosul economic generând sărăcie la ciocnirea dintre civilizația post-feudală și mugurii epocii moderne va aprinde scântea revoluțiilor în serie. Dezvoltarea industrială crease multe probleme grave în toate statele occidentale, în februarie 1848 răsculându-se populația pariziană împotriva „regelui burghez”, cum i s-a zis lui Ludovic Filip, care nu știuse să facă din vreme reforme mai democratice și lăsase puterea capitaliștilor, de data asta de origine mai mult burgheză decât aristocratică.

„Revoluția din 1789 din Franța avusese aspecte populare și momente sângeroase, dar în cele din urmă a adus la putere o altă clasă, burghezia în locul aristocrației. În 1848, asistăm la o încercare de a răsturna și burghezia de la putere, o încercare populară. Interesant este că tinerii noștri studenți de la Paris sunt entuziasmați de această revoluție populară, cu toate că în majoritatea lor erau fii de boieri; de pildă, frații Golescu și, mai cu seamă, frații Brătianu se pare că au luat parte la luptele de stradă alături de populația răsculată a Parisului. Ei sunt ucenicii revoluției din Franța și o importă în țările noastre, în Muntenia și în Moldova”, explică Neagu Djuvara.

„Aici trebuie să spunem câteva cuvinte despre o problemă care nu prea se discută în cărțile noastre de istorie: rolul jucat de o societate secretă, francmasoneria, în aceste revoluții, atât în cea din 1789 în Franța, cât și în cea de la 1848, la noi. Tineretul nostru, aflat în Franța sau în alte țări occidentale, nu se

putea simți atras de conservatori – prea puțin preocupați de un principat considerat provincie turcă, în schimb liberalii, doritori să răspândească ideile de democrație și libertate și în țările din răsăritul și sudul Europei, au captat interesul acestor tineri români. Ceea ce a făcut ca cei mai mulți dintre ei să se înscrie în lojile masonice.

Ce era masoneria? Este un lucru destul de greu de explicat, fiindcă multă vreme masoneria s-a acoperit cu un vâl de mister, în Evul Mediu, cei care clădeau vestitele catedrale și care învățau din tată în fiu, sau de la maestru la ucenic secretele construcției, au creat niște societăți secrete pentru ca numai ei să cunoască tainele meseriei. Și pe franțuzește *franc-maçon* înseamnă «zidar liber». Ei formau companii care se plimbau în toată țara și clădeau la comandă ce li se cerea, dar nu voiau să destăinuie decât după o ucenicie foarte lungă secretele meseriei lor.

Acest termen de francmason a fost preluat pe la începutul secolului al XVIII-lea de un pastor anglican care înființează o nouă societate secretă. Societatea nu avea drept scop nici zidăria, nici arhitectura, ci dărâmarea unei societăți mult prea dominate de aristocrație și de Biserica catolică. S-au născut deci, mai întâi în Anglia, apoi foarte repede s-au răspândit pe continent, societăți secrete care aveau scopul, pe de o parte, de a slăbi puterea Bisericii prea voluntare a catolicilor (care controla în mare măsură educația copiilor și avea o influență prea puternică asupra guvernelor), iar, pe de altă parte, de a distruge monopolul aristocrației asupra guvernelor. Masoneria a jucat un rol important în izbucnirea revoluției franceze de la 1789. Este o chestiune controversată, dar cred că e multă dreptate în această teză, de n-ar fi decât o singură dovadă: toate caietele de doleanțe – cerințele de reformă adresate, din toate provinciile

Franței, Regelui Ludovic al XVI-lea – se asemănau ca și când ar fi fost scrise de aceeași mână secretă, iar singura explicație plauzibilă este că toate au fost redactate în lojile masonice și apoi preluate de deputații Stării a Treia, care ajung la Paris. Același lucru se repetă la noi în 1848. Acești tineri români care studiaseră la Paris, aproape toți (avem dovezi acum, de când s-au deschis arhivele masoneriei) au fost recrutați pentru a intra în masonerie, și au venit ca masoni la noi în țară. Revoluția de la 1848, ca și Unirea Principatelor de la 1859, a fost opera tinerilor masoni.”

În Europa, propaganda masonică și culegerea de informații erau mai intense ca niciodată. Agenții englezi stăpâneau, prin interpuși, clădiri comerciale de interes public, aflând de exemplu în hoteluri ultimele zvonuri din șoaptele oamenilor. Toate metodele lui Metternich (1773-1859) erau practicate și de Henry John Temple, Lord Palmerston (1784-1865), viitorul prim ministru al Marii Britanii între 1855-1858 și 1859-1865: „Hat der Teufel einen Sohn / Das ist sicher Palmerston!” („De-ar avea Dracul un fiu/Este sigur Palmerston!”), ținea să ne reamintească Dan Amedeo Lăzărescu, vorbind despre politica englezească într-un studiu dedicat „revoluției intelectualilor” de la 1848. La „sfatul” imperativ al lordului Palmerston, s-a organizat chiar și celebra întâlnire dintre revoluționarii pașoptiști Kossuth și Bălcescu. Amândoi fiind masoni și agenți englezi. Nicolae Bălcescu purta numele conspirativ „Conrad”. Dimitrie Bolintineanu îl dezvăluie într-un titlu de operă literară al cărei conținut a fost parodiat de G. Călinescu în anii șaizeci. Iată cum îl zugrăvește Dimitrie Bolintineanu pe Nicolae Bălcescu: „Cotind pe Cornul d-Aur, ieșea în Propontide / Un vas spărgând cu peptul tărâmele lichide. / Dar cine-i omu-acesta ce-n

vas stă izolat?/ E trist sau este mândru? mai mulți au întrebat. / Un servitor răspunde cu oarece sfială: / Că Țara Românească e țara sa natală. / Conrad e al său nume; că este exilat, / El pentru libertate, popor-a rădicat. / Proscris din a sa țară, el fără țel se duce/ Oriunde îi surîde un cer senin și dulce”.

Deși va fi inspirat și de expediția veche de căutare a fregatei lui Lapérouse, Radu Tudoran (1910-1992) va utiliza în primul rând tema călătoriei mediteraneene din *Conrad* în arhitectura romanului *Toate pânzele sus*. Eroul Anton Lupan este poate un Nicolae Bălcescu fără tuberculoză, dar cu studiile ingineresti ale unui Petrarhe Poenaru.

Cum ajunsese Bălcescu agent englez? Recrutarea lui Nicolae Bălcescu pentru a lucra în serviciul Imperiului Britanic a fost mijlocită probabil de seducătoarea actriță franceză Rachel (1821-1858), cu care studentul român are o aventură pariziană intensă. Rachel era o femeie absolut impresionantă. Egeria pozase ca model al celebrului bust cu bonetă frigiană, *Marianne*, simbolul Republicii franceze. Literatura română s-a ferit, însă, inexplicabil de acest subiect. În nuvela *Iubita lui Bălcescu*, aflăm însă numai despre „abstracțiunea chemată România”, ca și cum G. Călinescu s-ar fi temut să exploreze tema Rachel. Nici în piesa de teatru *Bălcescu*, dramaturgul Camil Petrescu nu o folosește pe Rachel, alias „prima Marianne”, ca personaj.

Agentă engleză, Rachel fusese și amanta acelui Théophile Gautier care influențase Junimea și cultura română prin ideologia „artei pentru artă”. Principiul junimist fusese împrumutat din prefața cărții *Mademoiselle de Maupin* a lui Théophile Gautier.

Nicolae Bălcescu o cunoscuse pe Rachel în timpul Revoluției de la 1848 din capitala Franței. Să notăm că în anul 1842 se confirma declanșarea ftiziei lui Bălcescu, de care va muri exact

peste zece ani, la Palermo, și să facem un calcul. Dacă Rachel a murit din cauza aceluiași bacil la 1858, devine plauzibil că l-a căpătat în 1848. Dar, în acel an, mesajul imperios al lordului Palmerston de conciliere româno-maghiară fusese transmis de alt mason pașoptist, Christian Tell, ce ținea foarte mult să asiste personal la discuția, în toate privințele istorică, dintre Bălcescu și Kossuth. Masonul Ludovic Kossuth favoriza politica „Divide et Impera” și astfel creează o diversiune, prezentându-le junilor munteni pe frumoasa lui nepoată. Al cărei joc de „nehotărâre” în alegere va determina un duel între Tell și Bălcescu, cei doi tineri uitând jurământul solemn pronunțat la Frăția.

Frăția a fost o societate secretă organizată în 1843 de Nicolae Bălcescu, Christian Tell, Alexandru G. Golescu-Negru, Ion Ghica și C.A. Rosetti. Deviza societății era: *Dreptate, Frăție*. S-a constituit și o filială la Paris, al cărei secretar era C.A. Rosetti: „Societatea studenților români”.

Valahia și capitala ei erau râvnite aproape „pe față” de ruși. *Testamentul lui Petru I*, pe care ei îl calificau „apocrif” pentru a adormi vigilența celorlalte puteri europene, îi obseda aproape dureros. Dacă ar fi ocupat definitiv Moldova și Valahia, ar fi ajuns la Dunăre, la câteva sute de kilometri de Constantinopole, ținta primordială din *Testament*.

Pentru a se opune acestei intenții și a salva națiunea, tinerii boieri luminați au pus atunci bazele unor societăți secrete, cea mai cunoscută fiind *Frăția*. În același scop, cei mai mulți dintre membrii acestor societăți au intrat în lojile masonice propriu-zise; astfel, gândeau ei, vor putea stabili legături externe, „invizibile”, strânse și puternice.

Numai că interesele masonice nu erau comune primelor Loje Naționale. Deși influențați, la Paris, de trimișii lojilor britanice,

masonii români și maghiari o vor lua pe căi diferite, ceea ce va conveni de minune celor două imperii, Țarist și Habsburgic, care-și disputau regiunea Europei Centrale, în care influența otomană devenise una destul de palidă, de unde și iluzia revoluționarilor pașoptiști că-și vor putea impune ideile lor novatoare.

La 15 martie 1848 se declanșa revoluția de la Budapesta, iar în programul anunțat în această zi, la ultimul punct era prevăzută unirea Ungariei cu Transilvania. Până în acest an, nimeni nu pusese această problemă în întreaga istorie a acestei provincii. Transilvania a fost un principat legat de Ungaria prin legătura de vasalitate a voievozilor transilvani față de coroana maghiară, habsburgii menținând acest statut. Românii majoritari au reacționat vehement la acest proiect de unire a Transilvaniei cu Ungaria și de aici a rezultat ceea ce istoricii maghiari denumesc „război civil” iar istoricii români numesc „Revoluția de la 1848”. Românii transilvăneni au încercat să se opună acestei uniri – alarmați de politica de deznaționalizare pusă la cale la Budapesta de principalul ideolog, Lajos Kossuth. Războiul dintre români și maghiari din Transilvania a lăsat în urmă 40.000 de civili români uciși. În ciuda acestui bilanț tragic, Nicolae Bălcescu a discutat cu Lajos Kossuth proiectul unei Confederații Dunărene – proiect născut mort, care însă a scos la iveală, într-o formă modernă, principalele diferențe, rămase până în ziua de azi prezente în relațiile dintre români și maghiari.

Poziția Adunării de la Blaj din 15 mai 1848 care respingea alipirea Transilvaniei la Ungaria și anunța că „națiunea română va protesta solemn și nu o va recunoaște” a provocat reacții dure la Budapesta. Principalul promotor al acestei uniri a fost Lajos Kossuth prin articolele scrise în ziarul Pesti Hirlap. Kossuth

spunea despre relațiile cu celelalte popoare: „Eu niciodată, dar niciodată sub sfânta coroană maghiară, altă națiune sau naționalitate decât cea maghiară nu voi recunoaște. Știu că sunt oameni și rase de oameni, care vorbesc altă limbă, dar mai mult de o națiune aici nu este”.

După ce în cursul anului 1848 românii și maghiarii au ajuns la conflict în Transilvania, Lajos Kossuth a publicat o proclamație la 10 octombrie 1848, prin care îi soma în termeni ultimativi și injurioși pe români, numindu-i „gunoaie ingrate”, să revină la „ordine și supunere legală”. O altă proclamație a lui Kossuth din 22 decembrie 1848 îi numește pe români „mercenari plătiți”, „hoardă mai josnică decât vita”, „bandiți valahi”, cerând „exterminarea tuturor dușmanilor”.

Într-un discurs ținut în Dieta din Bratislava Kossuth declara: „Dorința românilor de a se bucura de o existență politică națională deosebită este irealizabilă, deoarece ea ar duce la distrugerea unității statului ungar. (...) De va fi nevoie, sabia va tranșa chestiunea”. Părerea lui Nicolae Bălcescu despre liderul revoluției ungare era una cât se poate de proastă: „Kossuth a guvernat rău și slab, el mi-a dovedit și mai mult că un demagog nu poate fi un om de stat. El a pierdut Ungaria”. Toți istoricii care au analizat activitatea lui Lajos Kossuth în timpul revoluției din 1848 au fost de acord că principala sa greșeală a fost oprimarea națiunilor ne-ungare și nerecunoașterea drepturilor lor politice.

Cu doar câteva zile înainte de o eventuală confruntare cu forțele militare ruse care veniseră în ajutorul Habsburgilor, Lajos Kossuth a demisionat pe 11 august 1849 și a fugit la Vidin, în Imperiul Otoman. Pe tot timpul exilului său, Kossuth avea să-l acuze de trădare pe Artúr Görgei – generalul căruia i-a încredințat

conducerea Ungariei, în ciuda faptului că acesta câștigase nenumărate bătălii.

În exil, Kossuth a înțeles că eșecul său se datorează politicii dezastruoase față de celelalte națiuni: români, slovaci, croați, sârbi. Nicolae Bălcescu – care negociase cu Kossuth încetarea luptelor cu Avram Iancu –, alături de alți exilați români de la 1848, au avut inițiativa unor discuții cu exilații maghiari asupra creării unei confederații danubiene care să cuprindă teritoriile locuite de români, unguri și sârbi. Proiectul lui Bălcescu a fost prezentat în ianuarie 1850 emigraților maghiari din Paris, László Teleki și György Klapka. Proiectul lui Bălcescu elimina granițele istorice, rolul principal fiind jucat de blocurile compacte locuite de o anumită națiune. Bălcescu preciza în proiectul său că chestiunea Transilvaniei urma să fie abordată ultima. În viziunea lui Bălcescu eventuala confederație danubiană urma să aibă un parlament central cu 150 de membri – câte 50 reprezentând fiecare națiune: românii, ungurii și slavii sud-dunăreni. Parlamentul federal urma să aibă atribuții în privința politicii de apărare, politicii externe și politicii fiscale. Limba propusă pentru acest parlament federal era germana sau franceza. Kossuth a respins propunerea exilaților români – ceea ce l-a făcut pe Bălcescu să spună că „Kossuth este un om mort, un reprezentant al trecutului, al trecutului care a fost înmormântat pentru totdeauna”. Trebuie remarcat faptul că toți cei care propuneau acest proiect al unei Confederații Danubiene nu aveau nici cea mai mică influență asupra politicii reale.

Kossuth și-a motivat respingerea planului românesc într-o scrisoare către Teleki: principala obiecție ridicată de Kossuth era problema acordării de autonomie teritorială minorităților naționale. Kossuth susținea integritatea Ungariei istorice, care

credea că va fi distrusă în cazul în care s-ar crea un stat cu românii din afara arcului carpatic. Argumentele lui Kossuth erau următoarele: principiul majorității nu era viabil pentru determinarea structurii unui astfel de stat, multe regiuni din Transilvania aveau o populație mixtă, fiind imposibil de determinat care era majoritară; acordarea de concesiuni naționalităților crea un precedent periculos. În viziunea lui Kossuth, o eventuală Confederație Danubiană urma să aibă în mod obligatoriu maghiara ca limbă oficială, limbile celorlalte națiuni componente urmând să fie folosite în chestiunile locale. György Klapka nu era de acord cu Kossuth, cerând ca limba oficială să fie latina. Kossuth dorea să transforme Ungaria în elementul central al unei eventuale confederații.

Kossuth și-a făcut public propriul proiect pentru o Confederație Danubiană în mai 1851 sub denumirea Planul Constituțional de la Kiutahia. În acest plan Kossuth se exprima împotriva eventualității ca diversele națiuni să formeze entități teritoriale independente în cadrul Ungariei. În continuare, Kossuth susținea că limba maghiară ar trebui să fie limba oficială, garantând celorlalte limbi liberă folosire în chestiuni administrative locale, în școală și în biserică. Deși Kossuth era de acord ca, dintre regiuni, Croația să poată părăsi această confederație, nu era de acord ca și Transilvania să beneficieze de acest drept.

Toate aceste planuri erau însă destinate eșecului deoarece ordinea europeană era măsurată în secolul al XIX-lea conform teoriei „echilibrului de putere” – astfel ca nici un stat să nu poată domina singur Europa. În această politică, Imperiul Habsburgic juca un rol mult prea important pentru a fi dat deoparte pentru a face loc unei Confederații Danubiene controlate de maghiari.

Lajos Kossuth și-a dorit o Ungarie mare cu o singură națiune, cea maghiară, în ciuda evidenței. În Transilvania locuiau la 1848, conform recensămintelor contemporane, aproximativ 800.000 de maghiari, 1.200.000 de români și 200.000 de sași. Viziunea de la 1848 a revoluției maghiare nu accepta drepturi egale pentru români – iar aderența românilor transilvăneni la cauza habsburgică în speranța obținerii de drepturi a fost caracterizată de maghiari drept trădare.

Interesantă este viziunea lui Kossuth de după înfrângerea revoluției sale: o confederație danubiană cu limba oficială maghiara, însă cu drepturi acordate celorlalte naționalități. Kossuth a respins autonomia locală pentru români și nu a fost extrem de încântat de ideea unei confederații danubiene alături de românii din afara arcului carpatic pe care îi vedea ca pe un pericol la adresa integrității Ungariei istorice. Chestiunea a fost tranșată în urma Războiului Mondial, prin dispariția Imperiului Austro-Ungar și clădirea statelor europene moderne pe baza principiului naționalităților. Acest principiu a fost îmbunătățit prin Acordurile de la Helsinki din 1975 care acordau garanții statelor europene prin principiul inviolabilității granițelor și cel al neamestecului în treburile interne – dând satisfacție minorităților naționale prin principiul respectării drepturilor omului. Relațiile dintre Ungaria și România au rămas, în ciuda evoluțiilor istorice, la nivelul celor dintre Bălcescu și Kossuth.

Din visul revoluționar mediat și de frumoasa pariziancă Rachel se va alege finalmente praful, dar ideile sădite atunci în conștiința tinerilor români vor continua să genereze schimbări în evoluția politicii făcute la București în următoarea jumătate de veac și nu numai. Găsim ecourile pașoptismului lui Bălcescu, al lui Avram Iancu, Ion Ghica, Alecsandri, Heliade-Rădulescu,

Kogălniceanu, C.A. Rosetti, Brătianu, Cuza, al Goleștilor și al celorlalți actanți ai evenimentelor revoluționare în următoarele momente cruciale ale istoriei naționale – 1859, 1877, 1918.

(Surse: <https://istoriiregasite.wordpress.com>, www.historia.ro, www.ziuaveche.ro, www.agero-stuttgart.de, <https://ro.wikipedia.org>)

Iașii amorului liber pe vremea lui Mihail Kogălniceanu

Viitorul premier al Principatelor Danubiene unificate s-a născut la Iași, în familia boierilor moldoveni Kogălniceanu, fiind fiul vornicului Ilie Kogălniceanu și strănepotul lui Constantin Kogălniceanu (cunoscut pentru că a semnat în anul 1749 documentul prin care a fost desființată iobăgia în Moldova, emis de Prințul Constantin Mavrocordat). Mama lui Mihail, Catinca (născută Stavilla – sau Stavillă), a fost, conform spuselor lui Kogălniceanu, „dintr-o familie românească din Basarabia”. Deși Kogălniceanu a scris, la un moment dat, cu mândrie că „familia mea nu și-a avut originile în oameni sau țări străine”, într-un discurs susținut cu ceva timp înainte de moartea sa, Kogălniceanu a afirmat că mama sa Catinca Stavilla a fost descendentă „a unei familii genoveze, stabilită de secole în colonia Genoveză a Cetății Albe (Akerman), care s-a răspândit în toată Basarabia”. În timpul vieții lui Mihail Kogălniceanu au existat confuzii în privința datei nașterii sale, unele surse indicând anul 1806, drept an al nașterii, dar în discursul susținut în fața Academiei

Române, a indicat data exactă a nașterii sale – 6 septembrie 1817 – așa cum a fost notată de tatăl său în registrul familiei. Menționând, de asemenea, că nașa sa a fost Marghioala Calimach, o boieroaică provenită din familia Callimachi, care s-a măritat cu un membru al familiei Sturdza, și era mama lui Mihail Sturdza (care avea să-i fie lui Kogălniceanu protector, dar și adversar). Kogălniceanu a fost educat la Mănăstirea Trei Ierarhi din Iași, înainte de a fi de instruit de către Gherman Vida, un călugăr care aparținea Școlii Ardelene și care era asociat cu Gheorghe Șincai. A terminat școala primară din Miroslava, unde a învățat la pensionul lui Cuénim. În acea perioadă i-a întâlnit pentru prima dată pe poetul Vasile Alecsandri (ambii au studiat la Vida și Cuénim), pe Costache Negri și pe Cuza. În acea perioadă, Kogălniceanu și-a dezvoltat o mare pasiune pentru istorie, cercetând vechile cronicile moldave. Ajutat și de prințul Sturdza, Kogălniceanu și-a continuat studiile în străinătate, inițial în orașul francez Lunéville (unde a fost îngrijit de fostul tutore al lui Sturdza, abatele Lhommé) și mai târziu la Universitatea Humboldt din Berlin. Unul dintre colegii săi a fost și viitorul filosof Grigore Sturdza, fiul domnitorului. Șederea sa în Lunéville a fost întreruptă de intervenția oficialităților ruse, care implementaseră în Moldova Regulamentul Organic și care considerau că, deși se aflau sub influența lui Lhommé (participant la Revoluția Franceză), studenții erau influențați de idei rebele. Astfel toți studenții moldoveni, inclusiv fiii lui Sturdza și ai altor nobili, au fost retrași din școlile franceze la sfârșitul anului 1835 și au fost înscriși la instituțiile de învățământ din Prusia.

În timpul perioadei petrecute la Berlin, i-a cunoscut și a fost influențat de juristul hughenot Friedrich Carl von Savigny, de

Alexander von Humboldt, Eduard Gans și în special de profesorul Leopold von Ranke, ale cărui idei asupra necesității politicienilor de a fi la curent cu știința istoriei au fost rapid adoptate de Kogălniceanu. Acesta avea să scrie mai târziu cu mândrie că a fost primul dintre studenții români ai lui Ranke și a susținut că, în conversațiile cu Humboldt, a fost prima persoană care a folosit echivalentele moderne din limba franceză a cuvintelor „român” și „România” („roumain” și „Roumanie”) înlocuind referirile la „moldovean” și „valah”, precum și variantele vechi folosite înaintea sa de intelectualul Gheorghe Asachi; istoricul Nicolae Iorga a afirmat că Kogălniceanu a jucat un rol în popularizarea acestor denumiri ca fiind cele standard. Kogălniceanu a făcut cunoștință cu Frederica, Ducesă de Cumberland, și a devenit prieten apropiat al fiului ei George al V-lea, viitorul conducător al Hanovrei. Inițial găzduit de o comunitate a hughenotilor din diaspora, a fost mai târziu invitatul unui pastor calvin pe nume Jonas, în a cărei locuință a fost martor la adunările activiștilor care erau în favoarea Unificării Germaniei. În conformitate cu propriile sale amintiri, grupul său de moldoveni a fost ținut sub supravegherea atentă a lui Alexandru Sturdza, care l-a ajutat să scrie *Études historiques, chrétiennes et morales* („Studii istorice, creștine și morale”). În timpul călătoriilor din vară în Pomerania, în orașul Heringsdorf, l-a întâlnit pe romancierul Willibald Alexis, cu care a devenit prieten, și care i-a ținut o prelegere despre reforma agrară a regelui prusac Frederic Wilhelm al III-lea. Mai târziu, Kogălniceanu a observat efectele reformei în vizita lui la Alt Schwerin, și a avut posibilitatea de a reproduce rezultatele sale în țara sa natală. Familiarizându-se treptat cu subiectele sociale și istorice, Kogălniceanu și-a început munca la primele sale două volume: un studiu de

pionierat despre romi și lucrarea în limba franceză *Histoire de la Valachie, de la Moldavie, et des Vlaques transdanubiens* („Istoria Valahiei, Moldavei, și a valahilor transdunăreni”, primul volum într-o sinteză a Istoriei române). Ambele au fost publicate pentru prima dată în 1837 în Confederația Germană. În plus, el a scris o serie de studii despre literatura română. A semnat cele trei opere cu varianta franțuzită a numelui, Michel de Kogalnitchan. După ce a trezit suspiciunile Prințului Sturdza prin susținerea fățișă a tineretului intelectual reformist din acele zile și prin opoziția față de regimul Regulamentului Organic, Kogălniceanu a fost împiedicat să-și finalizeze doctoratul și a revenit la Iași în 1838, unde a primit funcția de adjutant al prințului. În următoarele decenii, el a publicat un număr mare de lucrări, inclusiv eseuri și articole, prima sa ediție a Cronicilor Moldovei, precum și alte cărți și articole, înființând mai multe periodice: *Alăuta Românească* (1838), *Foaia Sătească a Prințipatului Moldovei* (1839), *Dacia Literară* (1840), *Arhiva Românească* (1840), *Calendar pentru Poporul Românesc* (1842), *Propășirea* (redenumit *Foaie Științifică și Literară*, 1844) și multe almanahuri. *Dacia Literară* și *Foaie Științifică*, care erau redactate împreună cu Alecsandri, Ion Ghica, și Petre Balș, au fost suprimate de autoritățile moldovene, care le-au considerat suspecte. Împreună cu Costache Negruzzi, a publicat toate lucrările lui Dimitrie Cantemir care existau în acele timpuri, iar mai târziu și-a cumpărat propria tiparniță, cu care dorea să tipărească edițiile complete ale cronicilor moldave, inclusiv pe cele ale lui Miron Costin și Grigore Ureche (după mai multe întreruperi asociate cu opțiunile sale politice, proiectul a fost realizat în 1852). În acest context, Kogălniceanu și Negruzzi au încercat „occidentalizarea” publicului moldav, fiind interesați

de domenii din cele mai variate, inclusiv de bucătăria românească: almanahurile publicate de ei au avut în prim-plan aforisme bazate pe obiceiuri culinare menite să educe populația rurală despre rafinamentul și bogățiile bucătăriei europene. Kogălniceanu a susținut mai târziu că, împreună cu prietenul său, a fost „pionierul artei culinare în Moldova”. Cu Dacia Literară, Kogălniceanu a început să-și promoveze idealul romantic al „specificului național”, care va avea o mare influență asupra lui Alexandru Odobescu și a altor figuri literare. Unul dintre principalele obiective ale publicațiilor sale a fost extinderea gamei de acoperire a culturii moderne românești dincolo de limitele ei timpurii în care fusese bazată mai mult pe traduceri din literatura occidentală; Garabet Ibrăileanu a arătat că aceasta a fost însoțită de un atac voalat îndreptat către Gheorghe Asachi și publicația sa Albina Românească. Mihail Kogălniceanu a criticat mai târziu fățiș varianta de limbă română literară propusă de Asachi, bazată pe arhaisme și foneme franțuzite, și pe care o considera inconsistentă. El l-a criticat pe Asachi și pentru ceea ce considera a fi o influență excesivă a poeziei străine în opera lui. Au apărut tensiuni și între Kogălniceanu și Alecsandri, după ce primul a început să-l suspecteze pe colaboratorul său, pentru reducerea contribuțiilor sale la Foaie Științifică. În această perioadă, Kogălniceanu a păstrat legături strânse cu fostul său coleg Costache Negri și cu sora sa Elena, devenind una din principalele figuri din cercul intelectual găzduit de familia Negri la Mânjina. El s-a apropiat și de profesorul de limba franceză și eseistul Jean Alexandre Vaillant, care era implicat și el în proiecte liberale fiind în același timp interesat și de lucrările cronicarilor moldoveni. Intelectualii din acele zile au speculat că Kogălniceanu ar fi contribuit cu mai multe secțiuni la

eseul lui Vaillant despre Moldova și Valahia (*La Roumanie*). În mai 1840, în timp ce era secretarul personal al Prințului Sturdza, a devenit director (împreună cu Alecsandri și Negruzzi) al Teatrului Național din Iași, după ce domnitorul a decis unirea celor două teatre din oraș, din care unul găzduia reprezentații în franceză. În anii care au urmat, la acest teatru, devenit cel mai popular de acest gen din țară, s-au jucat comedii cunoscute din repertoriul francez și a debutat și Alecsandri ca dramaturg. Treptat, teatrul a început să fie supus cenzurii lui Sturdza. În 1843, Kogălniceanu a ținut o cunoscută prelegere inaugurală despre istoria națională la nou-înființata Academie Mihăileană din Iași, discurs ce i-a influențat puternic pe studenții români de la Universitatea din Paris, precum și generația pașoptistă. Printre profesorii Academiei Mihăilene se numărau Ion Ghica, Eftimie Murgu și Ion Ionescu de la Brad. Conținutul discursului a fost în parte determinat de refuzul lui Sturdza de a-i da aprobarea de a publica, și a constituit un proiect revoluționar. Printre altele, el făcea referire explicit la cauza comună a tuturor românilor care trăiau în Moldova și Țara Românească, precum și în zonele aflate în Imperiul Austro-Ungar și în Imperiul Rus: „...Țara mea este orice loc de pe Pământ unde se vorbește românește, și istoria națională este istoria întregii Moldove și Țării Românești, și cea a fraților din Ardeal”.

În jurul anului 1843, Kogălniceanu era suspectat de autoritățile din Moldova din cauza entuziasmului său pentru reformă. În 1844 i s-a revocat dreptul de a ține prelegeri de istorie. În timp ce călătorea în Viena ca reprezentant secret al opoziției politice moldovene (încercând să se apropie de Metternich și să discute despre detronarea lui Sturdza) i-a fost suspendat pașaportul. Întemnițat pentru puțin timp după revenirea la Iași, s-a

implicat la scurt timp în politica din Țara Românească, ajutându-l pe prietenul său, Ion Ghica: în februarie, a călătorit la București, unde s-a întâlnit cu membrii organizației secrete Frăția și cu cei ai aripii sale politice legale, Societatea Literară (printre care se numărau Ghica, Nicolae Bălcescu, August Treboniu Laurian, Alexandru G. Golescu și C.A. Rosetti). După ce și-a vândut biblioteca personală Academiei Mihăilene, Kogălniceanu a stat la Paris și în alte orașe din Europa de Vest între 1845 și 1847, aderând la Societatea Studenților Români prezidată de poetul francez Alphonse de Lamartine, împreună cu Ghica, Bălcescu și Rosetti. El a frecventat și La Bibliothèque Roumaine, aderând la Francmasonerie, mai precis la loja denumită L'Athénée des Étrangers („Ateneul Străinilor”), împreună cu majoritatea românilor reformiști din Paris. În 1846, a vizitat Spania, încercând să fie martor la nunta Reginei Isabella a II-a cu Ducele de Cádiz. La sfârșitul călătoriei, a scris *Notes sur l'Espagne* („Note despre Spania”), un volum în franceză în care combină genul memorialistic, literatura de călătorie și istoriografia. O vreme, el și-a concentrat activitatea pe cercetarea izvoarelor istorice, extinzându-și seria de cronică moldave pe care le edita și le tipărea. La acea vreme, a reluat legăturile cu Vaillant, care l-a ajutat să-și publice articolele în *Revue de l'Orient*. Mai târziu avea să spună: „Nu am venit la Paris doar ca să învățăm cum să vorbim franțuzește ca francezii, ci și să împrumutăm ideile și lucrurile de trebuință ale unei națiuni atât de luminate și de libere”. După declanșarea revoluțiilor europene din 1848, Kogălniceanu a fost prezent în prima linie a politicii naționaliste. Deși, din mai multe motive, el nu a semnat „Petițiunea-proclamațiune” din martie 1848, care a dus la declanșarea revoluției în Moldova, el a fost considerat a fi

unul din instigatori, iar domnitorul Sturdza a ordonat să fie arestat. Kogălniceanu a scăpat de arestare, a lansat în mai unele dintre cele mai dure atacuri împotriva lui Sturdza și, astfel, în iulie, se oferise o recompensă pentru prinderea sa „viu sau mort”. Spre sfârșitul verii, a trecut granița cu Austria în Bucovina, unde s-a refugiat pe proprietatea fraților Hurmuzachi (în paralel, revoluția munteană reușise să preia puterea la București.

Kogălniceanu a devenit membru și principal ideolog al Comitetului Revoluționar Moldovenesc Central din exil. Manifestul său, *Dorințele partidei naționale din Moldova* (august 1848), era, practic, un proiect constituțional ce enumera țelurile revoluționarilor români. El contrasta cu cererile anterioare prezentate de revoluționari lui Sturdza, în care se cerea respectarea strictă a Regulamentului Organic și oprirea abuzurilor. În cele 10 secțiuni și 120 de articole, manifestul cerea, printre altele, autonomie internă, drepturi civile și politice, separația puterilor în stat, abolirea privilegiilor boierești, desființarea clăcii și unirea cu Țara Românească. Referindu-se la acest din urmă ideal, Kogălniceanu a scris că el reprezintă „cheia bolții, fără care s-ar prăbuși tot edificiul național”. În același timp, el a publicat un proiect explicit de constituție, care dezvolta felul în care *Dorințele* se pot traduce în realitate. Kogălniceanu a trimis articole și revistei Bucovina, publicație a revoluționarilor români din Austria. În ianuarie 1849, o epidemie de holeră l-a obligat să plece în Franța republicană, unde și-a continuat activitățile de susținere a revoluției române.

În aprilie 1849, o parte din cerințele Revoluției de la 1848 au fost îndeplinite de Tratatul de la Balta-Liman, prin care, cele două puteri suzerane ale Regulamentului organic, Imperiul Otoman și Imperiul Țarist, l-au numit pe Grigore Alexandru

Ghica, un susținător al cauzei liberale și unioniste, ca Prinț al Moldovei (pe de altă parte, se confirma înfrângerea puterii revoluționare din Țara Românească). Ghica a permis întoarcerea inițiatorilor evenimentelor din 1848 din exil și i-a numit pe Kogălniceanu, Costache Negri și Alexandru Ioan Cuza în funcții administrative. Măsurile luate de Prinț, împreună cu înfrângerea Rusiei în Războiul Crimeii, au dus la introducerea ideilor și dorințelor liberale comprimate în *Dorințele partidei naționale din Moldova* din 1860. Kogălniceanu a fost numit în diverse poziții guvernamentale la nivel înalt, în același timp continuându-și contribuțiile sale culturale și a devenit figura principală a grupului Partida Națională, care a solicitat fuziunea celor două Principate Dunărene sub o singură administrație. În 1867, reflectând implicarea sa, el a declarat: „Nu este nici o reformă, nici un act național unic, din care numele meu ar fi absent. Toate legile importante au fost făcute și contrasemnate de mine...” Și-a inaugurat cariera legislativă sub conducerea Prințului Ghica. Pe 22 decembrie 1855 a lucrat cu Petre Mavrogheni la legislația privind abolirea robiei romilor care a fost acceptată de Sfatul boieresc. Prințul Sturdza i-a eliberat din robie pe romii din proprietatea boierilor și a celor deținuți de stat în ianuarie 1844. Ghica a fost determinat să finalizeze procesul dezrobirii de soarta lui Dincă, un bucătar rrom cu școală care și-a ucis nevasta franțuzoaică și apoi s-a sinucis, după ce i s-a atras atenția că nu va fi eliberat de stăpâni, familia Cantacuzino. Prințul Ghica a încercat și să îmbunătățească situația țăranilor stabilind prin lege sfârșitul împrumuturilor rapide și a reglementat faptul că țăranii nu puteau fi înlăturați de pe pământurile la care lucrau. Această măsură a dus la efecte puțin durabile; conform lui Kogălniceanu, „cauza [acesteia] ar trebui să fie

căutată în măreția proprietarilor de pământ, în slăbiciunea guvernului, care, prin însăși natura sa, a fost provizoriu, și, astfel, lipsit de putere”. Întreruptă de intervențiile Rusiei și Austriei în timpul războiului Crimeii, activitatea sa ca reprezentant al Partidei Naționale a fost reușită după Tratatul de la Paris din 1856, atunci când Moldova și Țara Românească au intrat sub directa supraveghere a puterilor europene (care cuprindeau, alături de Rusia și Austria, Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei, Al Doilea Imperiu Francez, Regatul Sardiniei și Prusia). Conform lui, membrii Divanului au început să ia în considerare acordurile de la Paris, și în special Convenția din 1858 în ceea ce privește cele două țări, și o Constituție a României, pe loc până în 1864. În plus, Kogălniceanu a început tipărirea revistei Steaua Dunării în Iași: un purtător de cuvânt unionist, aceasta a primit sprijin din partea lui Alecsandri și a sa publicație România Literară. Kogălniceanu l-a încurajat pe Nicolae Ionescu să publice revista L'Étoile de Danube în Bruxelles, ca o variantă în limba franceză a publicației Steaua Dunării și care va servi la răspândirea viziunilor Partidei Naționale. În acest timp, el a corespondat cu Jean Henri Abdolonyme Ubicini, un eseist francez și călător care a jucat un rol minor în răscoala din Țara Românească, și care a susținut cauza României în țara sa natală. Ales de către colegiul electoral al proprietarilor de terenuri din județul Dorohoi în Divanul Ad-Hoc, un ansamblu nou-înființat, prin care moldovenii au câștigat dreptul de a decide propriul viitor, a rămas în discuții cu reprezentanții Divanului din Țara Românească din Divanul lor, și și-a reluat campania în favoarea unirii și a autonomiei sporite, precum și principiile de neutralitate, guvern reprezentativ, și, după cum a spus mai târziu, aducerea la conducerea țării a unui „prinț străin”. Cu toate

acestea, atât Kogălniceanu cât și Alecsandri, s-au prezentat inițial în calitate de candidați pentru titlul regent de Caimacam – Alecsandri, care era mai popular, a renunțat primul, pentru a-l susține pe Costache Negri. Candidatura lui Negri a fost respinsă de către otomani, care au preferat să-l numească pe Teodor Balș (iunie 1856). În urma alegerilor din septembrie 1857, întreaga Partidă Națională a ales să-l sprijine pe Cuza la tronul Moldovei. Acest lucru a venit după ce Nicolae Vogoride, noul Caimacam, a realizat o fraudă electorală anti-unionistă – scrutin anulat de către verdictul comun al lui Napoleon al III-lea și al Reginei Victoria (9 august 1857, comunicat pe 26 august). Kogălniceanu a jucat un rol decisiv în decizia Divanului de a elimina privilegiile și rangurile boierești, anulând astfel de acte legislative impuse pentru prima dată de Prințul Constantin Mavrocordat. Propunerea finală, impunerea efectivă a unei legi pentru toți, serviciul militar obligatoriu și eliminarea scutirilor de taxe după rang, a fost făcută de o comisie în care se aflau Kogălniceanu și Vasile Mălinescu, și a fost adoptată de către Divan pe data de 29 octombrie 1857, cu 73 din 77 de voturi (restul de 4 au fost abțineri). Kogălniceanu a remarcat cu mândrie că „întreaga națiune a acceptat această mare reformă, și toată lumea, foști prinți, marii boieri, boierii de rang inferior, familiile privilegiate, au primit această reformă egalitaristă, renunțând, chiar și fără legi speciale, la tot ceea ce deriva din vechiul regim, și chiar tot ce semăna cu vechiul regim”. El a reținut că doar doi membri ai clasei boierești au refuzat să respecte noile principii – vornicii Iordache Beldiman (în Moldova) și Ioan Manu (în Țara Românească). În noiembrie, Partida Națională a adoptat o lege care consemna sfârșitul discriminării religioase împotriva tuturor ne-ortodocșilor creștini din Moldova (în

special, față de romano-catolici și armeni gregorienii). Legea a fost propusă de Negri. Multe dintre eforturile lui Kogălniceanu au fost axate pe rezolvarea chestiunii țărănești, dar, cum a admis, electoratul boieresc l-a amenințat cu concedierea dacă îndrăznește să insiste. Prin urmare, el a semnat propunerea mai moderată a lui Dimitrie Rallet, care prevenea instituirea unor noi corvezi de către boieri, lăsând alte probleme pentru a fi discutate într-un plen viitor și permanent. Proiectul a fost din prima respins de o mare majoritate a Adunării, ceea ce a dus, după părerea lui Kogălniceanu, la crearea a doi poli, unul liberal și unul conservator, înlocuind unionismul și cauzând conflicte în fosta majoritate unionistă (care a dus la formarea partidelor Național Liberal și Conservator). Dejucând planurile opoziției conduse de Văcăroiu și grupul său de discipoli conservatori în timpul noilor alegeri pentru Divan, Kogălniceanu a fost capabil să-l promoveze pe Cuza în Moldova în ianuarie 1859, ceea ce a dus la alegerea lui Cuza în aceeași postură în Țara Românească (5 februarie, stil vechi) – unirea *de facto* a celor două țări ca Principatele Unite. În octombrie 1858, el făcuse o propunere clară privind unificarea, care, după cum a menționat, a trecut de vot cu numai două voturi împotriva (Alecă Balș și Nectarie Hermeziu, locțiitorul de episcop de la Roman), fiind anunțată public de Ion Roată, reprezentantul țăranilor pentru județul Putna. În timpul anului 1859, Kogălniceanu a stat din nou în Divanul Ad-Hoc și a adunat sprijin pentru Cuza de la toate facțiunile din tabăra unionistă, promovând în același timp candidatura lui și în București, profitând de ambiguitățile din Tratatul de la Paris.

Pe Mihail Kogălniceanu, istoria preferă să și-l amintească în calitatea sa de bărbat de stat, care a marcat politica României

vreme de decenii întregi după Unirea Principatelor din 1859. Mai puțin se vorbește despre celălalt fel de „tovărășie” a sa cu Alexandru Ioan Cuza, pe când, noaptea târziu, lua la rând cartierele rău famate ale orașului în căutarea demoazelelor care le-ar fi putut oferi plăceri (ușoare) după plăceri (la fel de ușoare).

În teorie, politicianul era un mare admirator al frumuseții feminine, pe care o ridica, adesea, pe un binemeritat pedestal. Grație muzei sale, Ecaterina Jora, Kogălniceanu avea o atitudine aparte față de femei, poziție expusă și în lucrările sale. Eseistul român și-a expus în nenumărate rânduri susținerea față de emanciparea femeii, care, în opinia sa, „este făcută pentru alta ceva mai înalt decât a poronci și a căuta numai prozaicile trebi a gospodăriei; o socot de o misie mai nobilă în societatea europeană. De aceea, măcar că entuziasmul meu pentru Napoleon covârșește toată comparația, totuși nu pot să-i iert nedreapta ură ce avea pentru Doamna de Staël, numai pentru că era o femeie de geniu”.

Opinia rafinată față de femei, a publicistului român, a fost expusă și cu alte prilejuri, dând naștere unor tirade emoționante, de un patetism deloc bine temperat: „Femeia, în lexiconul meu, înseamnă o ființă gingașă, slabă, drăgălașă, frumoasă, făcută din flori, din armonie și din razele curcubeului, capricioasă, rea câteodată, bună mai multe ori, o ființă făcută pentru amor, menită a pune în lanțuri pe eroii cei mai neînduplecați, care pentru un zâmbet te face de-ți vinzi viața din astă lume și partea din rai din cealaltă lume, care are un suflet ce înțelege tot ce este frumos, care pentru cel mai mic lucru câteodată plânge și altă dată îi în stare să-și jărtfească viața, care îi destoinică să facă faptele cele mai mari, care când îi blândă ca o turturică, când turbată ca o leoaică, care când îi crudă, când miloasă; femeia este un

amestec de grații, de bunătate, de răutate, de duh, de cochetărie, de slăbiciuni și de tărie, a căreia mai toată viața se mărginește între a iubi și a fi iubită; o femeie, în sfârșit, este un ceva ce nu se poate nici descrie, nici numi, nici hotărî matematiceste, un ceva ce este cel mai rar lucru din Moldova”.

Însă, pe cât de avântat și idealist se arăta Kogălniceanu în scrierile sale, pe atât de prozaic se dovedea dincolo și dincoace de limitele senzualității și, adesea, ale vulgarității atunci când trecea la fapte și colinda bordelurile vremii, în care se găseau adevărate „trufandale” de cele mai felurite seminții. Încă de pe atunci, oferta era extrem de diversificată.

Cuza și Kogălniceanu chiar aveau de unde alege! Între frumoasele epocii care se prostituau, unele de top erau de alte nații, gusturile clienților devenind, în timp, tot mai sofisticate și cerând, pentru diversitate, de pildă o Rașelica Nachmanson (evocată de Mateiu Caragiale în *Craii de Curtea Veche*) ori o „Zlatca evreica” (una dintre „Fiicele Vinerii” din romanul *Manoil* de Dimitrie Bolintineanu), o Chera Duduca (țitoarea postelnicului din *Ciocoii vechi și noi* de Nicolae Filimon) sau o „Arghira grecoaica” (vizitată și de Vodă Caragea), o „Rozolina nemțoaica” sau o „Calmuca tătăroaica” (deși, de fapt, „calmucă” însemna o altă seminție din Asia Centrală) et caetera. Asemenea personaje au pătruns în literatură fiindcă, în realitate, ele chiar făceau fala caselor de toleranță autohtone. Constantin Beldie, în *Memorii*-le sale, evocă sugestiv alte femei vestite din acele vremuri: „Lili Gheorghiadis, cea blondă, azi târându-și picioarele adipoase ca de elefant; Lina-Magazia, proprietăreasa cuminte, peste drum de Liceul Lazăr; Marie Studenta, amanta ambasadorului Rusiei Pokliewski-Koziel; Angela Marioțeanu, fostă amantă atitrată a Prințului Turun, fratele Regelui Faruk al Egiptului, de la care

s-a ales cu o rivieră de 140 briliante mari; Mimi Moft, amanta Regelui Alfonso al XIII-lea al Spaniei și ctitoră a dispensarului pentru femei gravide din strada Dionisie. Deosebit de frumoasă, Mimi a fost căsătorită, la un moment dat, cu un diplomat rus. Bătrîn deja, omul a avut bunul simț să moară la timpul convenit și să lase în urma lui o moștenire îndeajuns de consistentă încât Mimișor să nu mai fie obligată să «facă piața» decât din propria ei plăcere”. (După retragerea din activitatea direct prestatoare, curtezana devine matroană: „Lumea bună se întâlnea într-o veche grădină bucureșteană patronată de Mimi Moft, situată între Grădina cu Cai și Grădina Warenberg, tot pe lângă Cișmigiu, unde ziua era spectacol, iar seara spațiul grădinii devenea o casă de toleranță”). O celebritate a acelor vremuri era și „Napoleon”: „Dacă vă închipuiți că sub acest nume ciudat se ascundea un transsexual ori vreun travestit, vă înșelați amarnic. Napoleon era o roșcată superbă, școlită prin străinătate, stilată și deosebit de elegantă.

În acei ani, în evidența poliției existau 243 de fete care practicau meseria, în 1898 erau 354, iar după alt deceniu numărul acestora creștea de zece ori. Într-un document oficial este menționat că, în România, practicau „legal” prostituția 12.431 femei: 9.610 românce, 8 italiene, 17 franțuzoaice, 18 grecoalice, 61 rusoaice, 25 turcoaice, 1.404 unguroaice, 170 poloneze, 171 cehoaice și 947 de alte naționalități.

În fața unei oferte atât de diversificate, cine ar fi putut rămâne insensibil? Prea puțini „oameni de lume”, nu și Mihail Kogălniceanu. „Lucrarea sa *Iluzii pierdute*, așa neterminată cum e, un carnetel descoperit la Arhivele Naționale Iași și amintirile contemporanilor săi stau mărturie în acest sens. Om politic, scriitor, ziarist, istoric și orator român. Așa a rămas în cărțile de

istorie Mihail Kogălniceanu, personalitate complexă a secolului al XIX-lea. «Mihail Kogălniceanu a fost și a rămas în istoria românilor și în memoria colectivă un geniu politic al epocii pașoptiste, o personalitate care și-a legat numele de cele mai importante reforme îndeplinite în timpul domniei lui Cuza și de obținerea Independenței României», amintește istoricul Alexandru Neacșu. Dar asta nu e tot. Pasiunile pentru femei și pentru bucătărit sunt laturi mai puțin cunoscute ale personalității lui Kogălniceanu, cel care înainte de a fi sfătuitorul lui Cuza a fost un om de lume controversat.” Dan Falcan, istoric și cercetător în cadrul Muzeului de Istorie al Municipiului București, îl descrie astfel: „Kogălniceanu era un afemeiat, ca și Cuza. După moartea fostului prim-ministru, s-a descoperit un carnetel al acestuia în Arhivele Naționale Iași, unde își trecuse toate amantele. Conform jurnalului intim în care politicianul își trecea cuceririle, Kogălniceanu nu rata nimic. A avut peste 700 de amante, de la femei de serviciu, până la cameriste sau doamne din înalta societate. Umblând prin bordeluri, la braț cu Cuza, se poate să fi avut și o evidență a amantelor acestuia, însă nu știu dacă era consemnată în carnetel”. De altfel, admirația pentru reprezentantele sexului frumos l-a îndemnat pe Mihail Kogălniceanu să aștearnă pe hârtie primele sale scrieri. Cu gândul la primul său amor, a început să scrie *Iluzii pierdute*, carte abandonată după primul capitol, *Un întâi amor*. „O adunare, cât de bine alcătuită să fie, dacă nu va avea și femei, va fi totdeauna monotona și urâtă. O adunare fără femei este ca o grădină fără flori, ca un bărbat fără barbă și musteți, ca o zi fără soare, ca o gazetă fără abonați, ca un șes fără verdeață, ca un teatru fără public, ca versuri fără poezie, ca o viață fără iluzii, ca un judecător fără procesuri, ca un tânăr fără amor și,

în sfârșit, ca toate comparațiile din lume”, scria Kogălniceanu despre femei la 26 de ani. Era vremea în care colinda saloanele aristocrate ale vremii și bifa cuceriri în rândul damelor vrăjite mai degrabă de spiritul său optimist, decât de înfățișarea de Don Juan. Îi plăceau în egală măsură petrecerile și femeile și era renumit în epocă pentru faptul că nu se ferea să-și povestească aventurile. Filosofia de viață și-a expus-o într-o frază din cartea scrisă în tinerețe: „Viața noastră este atât de scurtă, atât de monotonă, atât de plină de supărări și de năcazuri, încât, când ni se înfățișază un minut de fericire, ar fi o nebunie pentru noi dacă l-am lăsa să treacă, fără să ne bucurăm de dânsul”. Mihail Kogălniceanu s-a căsătorit pe 10 noiembrie 1852 cu Ecaterina Jora, văduva colonelului Iorgu Scorțescu, și din relația conjugală a avut trei băieți și cinci fete. Aproape două decenii s-a împărțit între căsnicie și o zbuciumată relație extraconjugală cu Raluca Lamotescu. Cu amanta devenită oficială, Kogălniceanu a avut o fiică pe nume Maria. „Urmașii lor trăiesc astăzi în Franța. Margareta Lecca, nepoată de fiică a marelui istoric și om politic a fost cea de-a doua soție a lui Henri Coandă”, explică Alexandru Neacșu. Starea civilă și complicata viață amoroasă cu amanta care a făcut tot posibilul să-l convingă pe Kogălniceanu să divorțeze nu l-au împiedicat să aibă nenumărate alte aventuri. Relația cu amanta a fost încheiată din cauza geloziei acesteia, iar Kogălniceanu și-a căutat fericirea în brațele a sute de femei. „Amorul, cea mai nobilă din toate patimile, care ațâță la fapte mari, care insuflează eroismul și geniul, care dă idei de cinste și de slavă, care înviază, care farmecă, care aduce pe om într-o lume de visuri, unele mai aurite decât altele, cine-l cunoaște, cine-l slăvește? Amorul în Moldova este desfătarea simțurilor, dragostea faunilor și a satirilor. A iubi însemnează la noi a se lua,

a se schimba, a se lepăda, a se uita, a se îngurlui și a se despărți iarăși, fără ca patima să lase cât de puțină întipărire în inima acelor ce zic că simțesc amorul”, scria Kogălniceanu în manuscrisul *Iluzii pierdute*. Și nu numai acolo și-a exprimat Kogălniceanu filosofia că femeile sunt bune, negreșit, de iubit. „Damele asemenea – negreșit cele frumoșele – de la cincisprezece și până la patruzeci de ani sunt din născare iașence, adică vrednice de iubit”, scria politicianul în *Fiziologia provincialului în Iași*. Deși reglementări despre statutul prostituatelor și al caselor de toleranță existau în Țările Române încă de pe vremea fanarioților, istoricul Dan Falcan spune că sub guvernarea lui Kogălniceanu s-au făcut câteva clarificări, având în vedere că, de-a lungul timpului, fenomenul prostituției evoluase. În vremea guvernului Kogălniceanu a apărut o lege care împărțea „femeile publice” în trei categorii: „Femeile care întrebuințează această profesie pe față și fără pericol, femeile care întrebuințează această profesie în taină, cu oarecare îngrijire, și cu pericol, și femeile care întrebuințează această profesie prin mijlocirea altor femei făcătoare de bine (pezevenghi)”. Tot în aceeași perioadă, au fost stabilite noi norme de funcționare pentru casele de toleranță din Principatele Unite și s-a înființat condica de sănătate a femeilor care practicau amorul liber. Mulți contemporani l-au criticat pe Mihail Kogălniceanu tocmai pentru „lipsa de caracter și viața destrăbălată pe care o ducea”. Sabina Cantacuzino, fiica lui Ion C. Brătianu, scria despre omul politic: „Cu Mihail Kogălniceanu relațiunile erau foarte variate. Firea lui nedisciplinată și cu porniri neînfrânate îl arunca fără tranziție când în brațele tatei, când în ale adversarilor lui cei mai îndârjiți. Pe cât era de urât, cu un corp diform, avea un farmec nediscutat și o autoritate necontestată, de câte ori lua o cauză bună în mână.

Același farmec îl exercita asupra femeilor, care în mare parte au fost cauza neliniștitei sale vieți și deselor nevoi de bani”. Iar Prințul Nicolae Suțu îl descria ca pe un „chițibușar, nerușinat, certăreț în afaceri, șarlatan politic... Posedă un fond de răutate care-l îndeamnă să se distingă prin înclinarea de a face rău de dragul de a face”, spunea prințul despre Kogălniceanu. Mihail Kogălniceanu a murit în 1891, într-un spital din Paris, pe masa de operație, la 74 de ani, din cauza unor grave probleme renale. „A murit falit și în deplină singurătate”, precizează Alexandru Neacșu. Totuși, fostul prim-ministru și-a păstrat pasiunea pentru sexul frumos până la ultima suflare. În volumul de memorii *Efimeridele*, Marius Theodorian-Carada povestește o întâmplare din ultimele zile de viață ale lui Mihail Kogălniceanu: „Era în pat, dar așa cum era, a adus vorba de femei. Vorba asta l-a înviorat, s-a ridicat în sus ca pe droturi și a exclamat: *Și acum mi-s dragi fetele, Carada!*”.

(Surse: www.adevarul.ro, <https://ro.wikipedia.org>, <https://enciclopediaromaniei.ro>)

Titu Maiorescu s-a născut la... Craiova și a fost judecat pentru imoralitate la... Iași

Puțină lume mai știe azi că ardeleanul Titu Maiorescu (numele său complet era Titu Liviu Maiorescu), care a făcut carieră la Iași și, apoi, la București, s-a născut de fapt la Craiova, la 15 februarie 1840. Mama lui Titu Maiorescu, născută Maria Popazu, este sora cărturarului episcop al Caransebeșului, Ioan Popazu. Familia Popazu era de la Vălenii de Munte și, se pare, de origine aromână. Tatăl său, Ioan Maiorescu, fiu de țăran transilvănean din Bucerdea Grânoasă (Alba), se numea de fapt Trifu, dar își luase numele de Maiorescu pentru a sublinia înrudirea cu Petru Maior. Teolog prin formație (cu studii la Blaj, Pesta, Viena), Ioan Maiorescu a fost, totuși, un liber cugetător, profesor la Cernăuți, Craiova, Iași, București. El rămâne o figură luminoasă a epocii de formare a învățământului românesc modern. Ioan Maiorescu a fost inspector al școlilor din Oltenia, profesor la Școala Centrală din Craiova. În acest timp, familia

lui, constând din soția, Maria, născută Popazu, și cei doi copii, Emilia și Titu, a călătorit la București, Brașov, Sibiu și Blaj, rămânând mai mult timp la Brașov, unde viitorul critic urmează clasa întâi a gimnaziului românesc. Stabilit la Viena, Ioan Maiorescu scrie în ziarele austriece articole despre români și redactează memorii în legătură cu problema românească. Revenit în țară după Unire, a îndeplinit funcțiile de președinte al Obșteștii Epitropii, de director al Comisiei Centrale a Principatelor Unite, profesor la Colegiul „Sfântul Sava”, director al Eforiei Instrucțiunii Publice și profesor la Școala Superioară de Litere din București.

Între 1846 și 1848, Titu Maiorescu fusese elev al școlii primare din Craiova. În zilele revoluției, Ioan Maiorescu plecând în misiune la Frankfurt pe Main, Maria Maiorescu cu copiii primește la București, Brașov, Sibiu. Prin decembrie 1848, sub îndrumarea lui Avram Iancu, familia lui Ioan Maiorescu ajunge la Blaj. Titu Maiorescu continuă cursul primar (1848/1849 și 1849/1850) la școala protodiaconului Iosif Barac, unde urmează primele două clase elementare. Între 1850-1851, absolvind școala primară, Titu Maiorescu a fost înscris la gimnaziul românesc din Șcheii Brașovului, gimnaziu înființat în 1850 prin strădania unchiului său, Ioan Popazu, pe atunci paroh al Bisericii Sfântul Nicolae din Șchei, apoi protopop al orașului. În casa protopopului Popazu îl vede pe Anton Pann, care îi va lăsa o impresie de neșters. În septembrie 1851, familia Maiorescu se stabilește la Viena, unde tatăl său era salariat al Ministerului de Justiție. În octombrie, Titu Maiorescu este înscris în clasa I la Gimnaziul Academic, anexă pentru externi a Academiei Tereziene. Peste o lună i se echivalează anul de gimnaziu de la Brașov și este trecut în clasa a II-a. Între 1851-1856, frecventează

clasele a II-a – a VI-a la Gimnaziul Academic. În timpul șederii familiei sale la Viena, Titu Maiorescu urmează cursurile Academiei Tereziene. În această perioadă începe redactarea *Însemnărilor zilnice* (jurnal intim ținut până în iulie 1917, în 42 de caiete aflate astăzi în fondul de manuscrise al Bibliotecii Academiei Române și la Biblioteca Centrală de Stat din București), pe care le va continua până la sfârșitul vieții și care constituie o prețioasă sursă de cunoaștere a omului Maiorescu. Însemnările ni-l prezintă încă din adolescență ca pe un caracter puternic, ambițios și iubitor de ordine, pasionat de cultură și dornic să se afirme prin capacitățile sale intelectuale în fața colegilor austrieci, care, provenind adesea din familii aristocratice, îl priveau de sus. Succesul pe care îl obține în 1858, absolvind ca șef de promoție Academia Tereziană, reprezintă o încununare a eforturilor sale și a voinței de care dăduse dovadă. Graba pe care o manifestă în obținerea diplomelor universitare (după numai un an de studii la Berlin obține la Giessen doctoratul „magna cum laudae”, după încă un an, licența în litere și filosofie la Sorbona și, după încă un an de studii universitare la Paris, licența în drept) nu afectează seriozitatea pregătirii sale academice; bazele culturii extrem de solide a lui Maiorescu se clădesc acum. Trimite o lucrare, la 3 ianuarie 1857, semnată „Aureliu”, la Gazeta de Transilvania cu intenția de a servi ca prezentare a unor traduceri ale sale din Jean Paul, pe care le trimite apoi revistei. În numărul următor intenționa să publice traducerea unei povestiri de Jean Paul, intitulată *Noapte de Anul Nou*. Deși traducerea nu a fost publicată la acea dată, scrisoarea este considerată totuși „cea dintâi încercare publicistică” a lui T. Maiorescu, titlu sub care a și fost retipărită. În 1858, pe lângă activitatea universitară, predă psihologia la pensioane particulare

și franceza în casa Kremnitz. Preparator pentru limba franceză în familia Kremnitz, Titu Maiorescu dă lecții celor patru copii ai familiei: Klara (viitoarea sa soție), Helene, Wilhelm (viitorul soț al lui Mite Kremnitz, născută Bardeleben) și Hermann. În decembrie 1860 își ia Licența în litere și filosofie la Sorbona prin echivalarea doctoratului de la Giessen. În anul următor îi apare la Berlin lucrarea de filozofie *Einiges Philosophisches in gemeinfasslicher Form* („Considerații filozofice pe înțelesul tuturor”), vădit sub influența ideilor lui Herbart și Ludwig Feuerbach. La 17 decembrie, în urma consultării lucrării acesteia și după „o apărare verbală făcută înaintea facultății în mod *brillant* a opiniunilor originale”, Sorbona îi „concese titlul de *licencé ès lettres*”. În continuare Titu Maiorescu își va pregăti doctoratul cu teza *La relation. Essai d'un nouveau fondement de la philosophie*, până la sfârșitul lui 1861, când va părăsi Franța.

În vara anului 1862 este numit supleant la Tribunalul de Ilfov, apoi procuror. Se căsătorește cu pupila sa, Clara Kremnitz. În luna noiembrie/decembrie devine profesor la Universitatea din Iași și director al Gimnaziului central din același oraș. În 1863, i se încredințează cursul de istorie la Universitate, cu tema „Despre istoria republicii romane de la introducerea tribunilor plebei până la moartea lui Iulius Cezar cu privire special la dezvoltarea economico-politică”. Din luna februarie până în luna septembrie este Decan al Facultății de Filosofie a Universității din Iași. Pe 18 septembrie 1863, este ales rector al Universității din Iași pe o perioadă de patru ani. În octombrie este numit director al Școlii Normale „Vasile Lupu” din Iași. Predă aici pedagogia, gramatica română, psihologia și compunerea. Inițiază, pentru prima oară în România, practica pedagogică a elevilor, printre care se numără și Ion Creangă. În

1863, Titu Maiorescu publică la Iași „Anuariul Gimnasiului și Internatului din Iași pe anul școlar 1862-1863”; anuarul este precedat de disertația lui *Pentru ce limba latină este chiar în privința educației morale studiul fundamental în gimnaziu?*. La 8 octombrie Titu Maiorescu este numit la direcția Institutului Vasilian din Iași, care se cerea „fundamental reorganizat”. În vederea acestei misiuni, din însărcinarea ministrului instrucțiunii publice de atunci, Alexandru Odobescu, el va pleca într-o călătorie documentară la Berlin, întorcându-se la Iași pe 4 ianuarie 1864. Între 1863-1864, Titu Maiorescu predă filosofia la Facultatea de Litere din Iași. La 28 noiembrie obține la Paris diploma de licență în drept, cu teza *Du régime dotal*. În ziua de 10 decembrie el începe ciclul de conferințe despre „Educațiunea în familie”. Tot în decembrie se întoarce în țară și se stabilește în București, rupând aproape în totalitate legăturile cu Craiova natală.

Maiorescu a fost inițiat în Loja masonică ieșeană Steaua României (al cărei Venerabil era George Suțu), la 26 noiembrie 1866, iar după câteva luni, la 11 februarie 1867, primește gradele de Companion și Maestru, în această lojă.

Anii 1860 au mai însemnat pentru Maiorescu „prelecțiunile populare” (conferințe asupra unor variate probleme de cultură adresate unui public destul de larg), întemeierea Junimii împreună cu prietenii săi I. Negruzzi, Petre P. Carp, V. Pogor și Th. Rosetti, începerea activității de avocat, directoratul la Școala Normală „Vasile Lupu” din Iași, înființarea, în 1867, a revistei *Convorbiri Literare*. Deși perioada care a urmat Unirii din 1859 a reprezentat o epocă de împlinire a idealurilor pașoptiste, totuși unele accente se schimbaseră, condițiile erau altele decât pe vremea tinereții romantice a lui Heliade Rădulescu, Alecsandri sau Bălcescu. Maiorescu reprezintă noua generație, junimistă,

cu o nouă concepție asupra vieții sociale și culturale românești. Pe planul ideologiei politice, Maiorescu a rămas, însă, un conservator, adept al unei evoluții naturale, organice și temeinic pregătite, adversar al „formelor fără fond”, al căror rechizitoriu îl face în articolul din 1868, *În contra direcției de astăzi în cultura română*, în care condamnă introducerea unor instituții imitate după cele occidentale și cărora nu le corespundea un fond adecvat în mentalitatea, creația și nivelul de cultură al poporului român.

Întors în țară la sfârșitul lui 1861, Titu Maiorescu este dornic să contribuie din toate puterile la înscrierea statului recent format în urma Unirii din 1859 pe făgașul unei vieți culturale și politice de nivel european. În acel moment în care totul era de făcut și în care era nevoie de energii proaspete și de oameni de cultură formați în școlile înalte ale apusului, Titu Maiorescu va cunoaște la vârsta tinereții o ascensiune vertiginoasă, greu sau aproape imposibil de conceput mai târziu: director la Școala de Fete din Iași, profesor universitar (tot la Iași) la 22 de ani, decan la 23 și rector la aceeași vârstă, academician (membru al Academiei Române) la 27 de ani, deputat la 30, ministru la 34 de ani. Dar această ascensiune n-a fost mereu lină și nici scutită de grele încercări, precum procesul care i-a fost intentat în urma calomniilor aduse de adversarii săi politici, care atrăseseră și suspendarea lui din toate funcțiile în 1864, până când verdictul de achitare din anul următor avea să dovedească netemeinicia acuzațiilor îndreptate împotriva lui. Din octombrie 1864 până în aprilie 1865, Titu Maiorescu este suspendat din învățământul universitar în urma unor acuzații calomnioase de imoralitate proferate de adversarii politici și de la Școala Normală, în timpul procesului înscenat de o grupare adversă de universitari ieșeni, în frunte cu N. Ionescu. Acesta l-a acuzat că ar fi

întreținut relații erotice cu una dintre surorile Rickert (culmea, cu cea urâtică și gheboasă!), angajate la Școala Centrală de Fete din Iași. Acuzația se baza pe niște file din jurnalul institutoarei, sustrase de o elevă, în care nemțoaica își descria fabulațiile. În *Amintiri de la Junimea*, memorialistul George Panu susține că, dimpotrivă, unii dintre acuzatorii ipocriți ai lui Maiorescu avuseseră ei înșiși de a face cu unele eleve de acolo. Achitat, Titu Maiorescu va fi repus în toate drepturile sale.

Dincolo de acest scandal, pus la cale de dușmanii săi, Maiorescu a avut, într-adevăr, o viață sentimentală tumultuoasă, atât la Iași cât și, ulterior, la București. În ianuarie 1859, predă lecții de franceză celor patru copii ai consilierului Kremnitz: Clara, Helene, Wilhelm, Herman. Se îndrăgostește de Clara, nemțoaica palidă și spălăcită. „Sunt mai hotărât ca oricând să-mi trăiesc viața cu Clara și nu-mi voi schimba hotărârea pentru nimic în lume”, se confesează prudent jurnalului intim. Licențiatul în Drept cu doctorat în filosofie la Sorbona avea 21 de ani când își lasă barbă și mustață, poartă redingotă, vestă și papion, se căsătorește cu nevrotica Clara.

După câteva încercări de iubire adolescentină cu câteva june teutone sau românce, cam de aceeași vârstă, consemnate în cronica erotică maioresciană, iubiri mai mult iluzorii decât reale, sortii neinspirati ai amorului și-au fixat preferința fatidică asupra nu prea grațioasei, rotunde și îmbelșugatei în nuri onctuoși Clara Kremnitz, de care, închipuindu-și că e îndrăgostit, și-a legat prea frageda lui tinerețe printr-un necugetat act matrimonial, determinat de circumstanțe comice să o ceară în căsătorie. Titu Maiorescu s-a cununat cu Clara Kremnitz de două ori în vara anului 1862, după ce se logodise cu ea, cu fosta lui elevă, la 3 ianuarie 1860, la un an de când pășise pragul casei consilierului

jurist Georg Kremnitz, pe ai cărui copii, mai mari, printre ei fiind și Clara, i-a meditat la limba franceză. Viitorul mentor al Junimii se afla la Paris, de la 15 noiembrie 1859, pentru studii juridice, după ce abandonase cursurile Facultății de Drept din Berlin, și după ce părăsise Universitatea berlineză încă din vară când și-a susținut la Giessen, în 26 iunie 1859, teza de doctorat. Poate că nici nu se gândise să se logodească atât de repede, dar împins, se vede, de un „fatum nupțial” irezistibil a părăsit în goană Parisul, chiar în noaptea Anului Nou (duminică 1 ianuarie 1860) și la 2 ianuarie surprindea, până la uluire, familia Kremnitz cu prezența lui intempestivă. A doua zi, marți, 3 ianuarie, o sărută pe Clara în fața părinților ei, încântați de eveniment, primul sărut „în public”, cum zice el, și era de-acum logodit. „Două motivații, într-una singură, au fost determinante în a-l face să ajungă la grabnica logodnă cu Clara, pe care la început n-o plăcea deloc, o admira pe Elena, sora ei, și anume (pe lângă efuziunile lirico-filosofice): gropile străzilor din Berlinul de atunci și senzualitatea pe care nemțoaica, în aparență rece și serafică, a știut să i-o inoculeze ca pe o obsesie, prin scene care l-au marcat cumplit pe tânărul de 19 ani, la vârsta năvalnicei virilități și a elanurilor erotice.” O epistolă (din 22 aprilie 1860, către Theodor Rosetti, expediată din Berlin) este edificatoare și uimește prin sinceritatea freudiană a destăinuirii, din care excerptăm *in extenso*: „Lupta spiritului cu trupul are în mine toate predicatele teribilului. Ciudățeniile mele, ce vrei... Ieri era cât pe-acți să fiu copleșit de senzualitate, dar Clara este totuși un înger senin al moralității”. Numai că aleasa lui, care era cu aproape un an mai vârstnică, nu era atât de angelică pe cât părea: „Cu luni în urmă îmi dădea brațul îmbrăcat; apoi mâna goală, apoi i-am atins obrazul; m-am animat de buze; ea mi-a

lăsat în voie sânul, în cele din urmă piciorul – pfui, sună oribil când scriu asta; și totuși sunt atât de fericit când o fac...” Și aceasta într-o vreme când rochiile măturau podeaua și acopeau gâtul cu nasturi până la bărbie și când era un act de cutremurătoare indecență să i se vadă unei femei numai bombeul botinei, când doar femeile de trotuar își arătau, din fuste, ghețele și picioarele mai sus de gleznă!...

În drum spre Paris, Titu Maiorescu face un popas la Berlin, unde a sosit la 25 octombrie 1859. Vizitează imediat familia Kremnitz și îi oferă „câteva suveniruri gastronomice” pe care le-a adus, cum zice el „din Orient”. În a treisprezecea zi de ședere în capitala Germaniei se întâmplă neprevăzutul fatidic: chiar în ziua plecării spre Paris, duminică, 6 noiembrie, pe întuneric, cade într-o groapă în plină stradă berlineză și își luxează glezna. E nevoit să stea la pat. Kremnitzii îl iau sub oblăduirea lor, îl duc la ei, îl instalează într-o cameră separată și-l doftoricesc cu asiduitate nemțească, punându-i și un medic pentru grabnica însănătoșire. E lesne de imaginat că cei doi juni, Titu și Clara, au fost tot timpul împreună și că scene de admirație ale dezvăluirilor anatomice ale tinerei teutone n-au fost desigur, puține. Apoi, atmosfera calmă și bonomă din familia consilierului Kremnitz, armonia și căldura din casa juristului german, în contrast frapant cu aceea din familia sa, a contribuit și ea la stabilirea opțiunii sale. După doi ani și șapte luni de prelungită logodnă, după o tergiversare atât de îndelungată pentru terminarea studiilor și pentru obținerea unui post, până la urmă de supleant la Tribunal (la 1 iunie 1862), timp în care logodnica sa Clara a trecut prin acute crize nevrotice, de intensă isterie, exasperată de atâta așteptare, Titu Maiorescu pleacă, în sfârșit, la 1 iulie 1862, în voiaj nupțial. Prima cununie s-a oficiat la Berlin,

în ziua de sâmbătă, 12/24 iulie, într-o biserică protestantă, în ritul familiei Kremnitz. A doua încununare religioasă, cea de la București, s-a celebrat într-o duminică, la 26 august (stil vechi), la Biserica Amza, în curtea căreia se afla casa în care domicilia familia lui Ioan Maiorescu. Nași i-au fost soții Sion, George și Elisabeta.

La 23 de ani devine profesor universitar la Iași, director la Școala de Fete și tatăl unei fete, pe nume Livia. Clara învață limba română, se adaptează printre prietenii soțului, apropiată prin lecturi, înțelegerea vieții și noblețea spiritului care țineau conferințe la Pogor acasă, când Titu Maiorescu propune înființarea unei societăți literare. Așa a fost întemeiată „Junimea”, având ca membri fondatori pe Maiorescu (24 de ani), Pogor (33 de ani), Carp (25 de ani), Rosetti (27 de ani), Negruzzi (22 de ani) și revista Convorbiri literare.

Cel care a fost șeful ziarului Timpul scria, câștiga bani din procese și avea ceva notorietate când Wilhelm, fratele Clarei se căsătorește cu Mite, femeia frumoasă și capul „pătrunzător și inteligent, dar nu spre lucruri înalte”, așa cum declara jurnalelui său Titu. Familia Kremnitz se stabilește la Iași. Plăcerea lecturilor, plimbările și gustul pentru aceeași muzică îl apropie prea mult pe avocat de cumnată. În 7 aprilie 1874, Maiorescu este numit ministru al Cultelor și Instrucțiunii Publice. Nevroza Clarei se accentuează, el o declară nebună când își retrage fata de la pensionul mamei sale și o trimite în Elveția la studii. Mama dorea să-și țină fiica departe de relația sentimentală a tatălui ei. Amanta adorată și cumnata Mite îi naște un băiat „din flori”.

Din căsătoria cu Clara Kremnitz, Titu Maiorescu a avut doi copii: o fată, Livia, și un băiat, Liviu. Ambii copii se nasc la Iași (unde criticul se stabilise din decembrie 1862) și în mod straniu,

deși nu-i plăcuse onomasticul livresc, Liviu, ales de tatăl său, îi prenominează pe amândoi astfel, la rândul lui. Numele său de botez, Titu, a ținut, cu dinadinsul, însă, să i-l pună în forma latinizată, cum semna el de multe ori, „Titus”, celui de-al treilea copil al său, nelegitim, Georg, născut din tumultuoasa iubire cu Mite Kremnitz, la 3/15 septembrie 1876. În legătură cu paternitatea fiului Mitei n-ar trebui să existe dubii, filele *Însemnări zilnice*, din acest timp, din septembrie 1876, și de aici încă aproape trei ani, sunt documente revelatorii. Acest Georg Titus Kremnitz poate fi considerat, fără riscul unei imprudențe, copilul lui Titu Maiorescu, mai ales că toți cei din anturajul familiilor Maiorescu și Kremnitz-Bardeleben știau și comentau ca atare evenimentul, colportând informația până târziu încoace, el fiind și unul din motivele de gelozie acută și de glaci-tate crescândă între Clara și Titu. Liviu, primul lui băiat, s-a stins după trei ani și patru luni, de difterie, la 26 noiembrie/8 decembrie 1872. Pare cel puțin bizar că în jurnalul său, el nu a consemnat tragica întâmplare.

Clara, Wilhelm și Titu locuiau, așadar, în aceeași casă. Mite își plimba cu mândrie fiul prin fața cumnatei și a fratelui ei, Wilhelm. Cele două familii se mută în București într-o locuință nouă, pe strada Vineri, cu un salon mare în care înflorește alt vlăstar al Junimii, unde se citesc opera lui Creangă și comediile lui Caragiale, se fac traduceri, se discută filosofie. Mite nu era femeia ideală pentru autorul primului tratat de Logică, dar era superioară Clarei. Livia avea de acum 14 ani, înțelegea suferința Clarei, pe când tatăl ei încolțit de gândul divorțului, scria în jurnalul intim: „Sufletește nefericit. Avocatura bine, am scăpat de datorii, însă dorul de fericire mă chinuiește (...). De la venirea doamnei Mite Kremnitz în casă nu mai pot. M-am gândit

mult la sinucidere și mi-am zis că nu pot face asta cât timp nu las bani mulți familiei. Ieri, întins puțin pentru culcare, îmi zugrăveam moartea, o adormire în neant cu un burete de clo-roform pe față”. Clara pleacă la Geneva și acceptă o „pensie” de 850 de franci pe lună, urmând să trimită consimțământul divorțului printr-o scrisoare. Titu își aduce mama să locuiască la el, trimite bani soției pentru două luni, pregătește bagajele și pleacă cu Mite și băiețelul într-o călătorie, lăsându-l pe cumnat să păzească casa. La gară, urcă toți în Orient Express, iar Wilhelm nu-i dă tocmai valiza cu lucrurile lui personale. Își dă seama abia la Viena, când e nevoit să-și cumpere haine. În vacanță printre doici și sora Mitei, scria în jurnal: „Plictiseală. Aș vrea să stau de vorbă cu Mite, în care m-am răsfânt sufleteste. Thea e mereu de față. Mereu constrângerea altora inoportuni”. O telegramă îl cheamă la București pentru un proces. Se întoarce în casa pustie, într-un oraș cu aer de șatră. Pe masă zăceau teanc scrisorile Clarei.

Prin 1878, Eminescu ajunge în București la chemarea avocatului. Ca să aibă din ce trăi, îi dă lecții de limba română lui Mite. În urma întâlnirilor lor se înfiripă o dragoste și o carte despre poet: *Amintiri fugare despre Eminescu*. Între timp Wilhelm devine medicul Regelui Carol I. Eseistul suferea în tăcere și medita adânc: să țină o casă în Geneva și alta în București era prea mult, iar iubita lui se cuplase cu Eminescu. O aflase chiar din gura ei bogată, cumnata notând în amintirile sale, cum își dorea să fugă cu autorul *Luceafărului* în Dobrogea, dar n-a mai făcut-o. În 1878, Clara și Livia se întorc la București și tot atunci Maioresții și Kremnitzii se mută într-o casă nouă pe strada Mercur, cu un salon de primire mult mai mare, unde, pe lângă Caragiale, Eminescu, Slavici, Creangă, venea o lume pestriță

care frecventa și vechile grădini bucureștene, era la curent cu ce se întâmpla în casa avocatului poreclit „Muerescu”. Caragi-ale, cu hazul lui cinic, se străduia să detensioneze atmosfera din salon. În toamna lui 1879, când se reiau seratele „Junimii”, apare Ana Rosetti în salon. Dacă la început o cita soției ca pe un exemplu de eșec feminin, că era „urâtică și cam bătrână”(?), după un timp se simte atras de femeia brunetă, dar cu poziție pe lângă Rege. Nevasta nu mai însemna nimic pentru el, iar amanta îl trădase cu Eminescu. Simțea nevoia să-și ia revanșa. Domnișoara Rosetti, cu 14 ani mai mică decât el, era fiica Casiei Rosetti, admisă în cercul de la Palat împreună cu sora sa, Zoe Bengescu, ca domnișoare de onoare ale Reginei Elisabeta. Tatăl Anei, Radu D. Rosetti, fusese prefectul poliției Capitalei. După moda vremii, trecuseră multe luni până când Ana și Titu și-au declarat iubirea veșnică. Într-un an, de Mărțișor, și-au oferit spre citire jurnalul intim despre care scria prin 1906: „Azi e baba Anicuței. Acum 26 de ani i-am dat jurnalul pasional. De atunci am rămas în cuget și-n simțiri”. Disperatul îndrăgostit Maiorescu avea 40 de ani, visa la divorț, își dorea o femeie pe care să o iubească, dar care să asigure căminului stabilitatea socială. Au urmat ani grei. Clara nu voia divorțul, Mite lupta ca să nu fie îndepărtată, Ana aștepta umilă în taină ziua când îi va purta numele.

Clara, Livia și Ana pleacă în excursie nouă zile pe traseul: Nămăiești-Bran-Sinaia. Clara își dădea încet seama că scăpa de Mite. Isteria ei împotriva Anei în fața tuturor nu era ceva nou. Titu se plimba în trăsură la Șosea, singur: „N-am nevastă, mă prăpădesc fizic. Gândul sinuciderii mă urmărește asiduu”. Clara, Ana, Livia și Titu pleacă în străinătate. Ana – „Anette”, „Anicuța”, cum era alintată – avea 27 de ani, iar, în numele lui

Maiorescu, era admisă peste tot. Titu cumpără loji la teatru pentru el și familia Anei, ca să fie văzuți împreună. Era deja o regulă nescrisă în societate, cine îl invita pe avocat în lume trebuia să o invite și pe Anette. Au urmat multe revelioane, excursii, dineuri, cu nevasta, amanta, fiica și restul. În 1883, la alegerile fixate pentru revizuirea Constituției, prin transformarea celor patru colegii electorale în trei, junimiștii obțin patru mandate de deputat. Maiorescu este ales deputat de Vaslui cu 23 de voturi. Caragiale e pe fază, se inspiră din realitate, scrie piesa de teatru *O scrisoare pierdută* și o citește apoi în salonul din strada Mercur. Avocatul renumit devenise deputat, își împlinise visul de a intra în politică, muncea enorm, întreținea nevasta, amanta, fiica, mama și sora. Scăpase de scenele Clarei și se afișa în societate cu Ana, când primește de la Berlin o telegramă prin care era anunțat că nevasta avea cancer ovarian și trebuia operată urgent. Pleacă la Berlin, caută cel mai bun chirurg londonez, plătește tot, îl podidește plânsul înainte de operație, răsuflă ușurat după însănătoșirea soției. Petrec zile frumoase, vizitează muzee, merg la teatru, doar la Berlin. Se întorc la București. În gară sunt așteptați de către familia Kremnitz și Ana. Cinează toți acasă la familia Maiorescu. Din nou sunt nevoiți să fie nedespărțiți: Titu, nevasta, fiica, amanta. De când devenise deputat, un divorț în lumea bucureșteană după operația Clarei era un prilej de scandal și catastrofă pentru statutul lui social, gândește că Ana putea să mai aștepte. Își reia munca, lecturile, scrisul, conferințele, ședințele „Junimii”. Ana aștepta ziua căsătoriei spre a-și răzbuna umilința suspinând în tăcere dârză, Clara spera să scape de ea, iar Mite pregătea în secret o lovitură. Se îmbolnăvește Eminescu. Junimiștii îndure-rați strâng bani, îl duc la sanatoriu la Viena, apoi la sanatoriul

din strada Plantelor unde are loc decesul poetului. Junimiștii îndoliați. Maiorescu uită de dragoste și politică, se ocupă de înmormântare. Ultimul bulgăre de pământ aruncat peste sicriul lui Eminescu, la „Bellu”, îi readuce gândul negru al divorțului în minte. Ajunge acasă, donează lada cu manuscrisele poetului la Academie, nu mai vorbește cu Clara. Deprimat și preocupat de lecturile filosofilor germani stabilește cu soția ca să divorțeze după căsătoria Liviei. Avea 45 de ani, iar Livia 21, când își recomandă fiica Palatului Regal. Uitase că-și dorise pentru fiica sa un soț aristocrat german. „Aici în România nu e nimic pentru ea. Să mergă la bal la Suțu? Să părem ca niște oameni care se îndeasă?”, așa își lămurea soția prin scrisori, ca să scape de ea și să rămână în străinătate, cândva. Venise timpul să se „înghesuie” la Palat, ca să-și mărite urgent fata pentru că avea de divorțat. Reginei Elisabeta îi place glasul fetei culte și o admite ca domnișoară de onoare în suita sa. O invită la bal la Sinaia. În casa și salonul din strada Mercur din București se așternuse o liniște aparentă. Gândul sinuciderii era dublat de cel al divorțului, însă, cu fata în slujba Palatului Regal, nu putea divorța decât cu acordul Reginei Elisabeta. Clara boicota căsătoria fetei, Regina știa povestea familiei, pretendenți erau destui cu situație și poziție socială. Cu tact, cel care a fost cândva prim-ministrul României îi promite amantei că vor face public anunțul căsătoriei lor după divorțul de soție și căsătoria fetei, dar până atunci nu vor mai putea fi văzuți împreună. Ca să nu-și compromită situația politică, cere audiență la Palat și abandonează domiciliul conjugal. Soția îl amenință că părăsește țara și nu-i dă divorțul. Regina Elisabeta îl ascultă rece pe Maiorescu și la final îi zice: „Rămâi erou!”. Ușurat, aleargă și depune dosarul în tribunal, lumea bârfește că Ana e însărcinată, acasă are

scandal cu Clara. „Am plâns spasmodic”, scria în jurnal, cel care a fondat cândva Academia Română, așteptând consimțământul divorțului de la soție. Clara își sacrificase viața lângă el, născuse doi copii, își dă seama că nu mai are de ales, că va deveni o paria a societății bucureștene. Trăia într-o epocă marcată de o normă absurdă, într-o societate care o admitea trădată, dar nu și divorțată. Era conștientă că după divorț ar fi fost admisă doar în saloanele de mână a doua unde n-avea ce căuta. Nu-și mai dorea un menaj în trei sub același acoperiș. Își ia fata, pleacă la Berlin. Regina Elisabeta, la instigarea Mitei, vorbește cu ministrul Justiției să tergiverseze procesul de divorț. Clara amână trimiterea scrisorii privind consimțământul divorțului, iar soțul ei se confesează dureros jurnalului: „Mi se rupe inima de durere la gândul Berlinului, îmi pare rău de Clara, nu mă pot mângâia”. Divorțul se pronunță în iunie 1887. Se încheia un capitol din viața criticului literar Titu Maiorescu după 27 de ani de căsnicie. Jumătate din acești ani s-a chinuit să divorțeze.

În casa albă, cu grădina îngrijită, cu frumosul salon, din strada Mercur, se instalează noua familie Maiorescu. Se admirau reciproc, se înțelegeau, se iubeau. Ana Rosetti fusese săracă înainte de căsătorie, locuise într-o mansardă, trăia din lecții, făcea traduceri. Avea ochi căprui, nas ascuțit și suflet bun. „Tanti Netty suferise mult așteptându-l pe nenea Titu, ca să divorțeze. Îndrăgostită de un bărbat însurat care avea o fată, bunica nu mai voia să-și vadă fata. Fie că era ministru, fie că nu era, două săptămâni de Paște familia Maiorescu fugea în străinătate pe ascuns, ca să nu-i supere nimeni nici cu prezența, nici cu corespondența. Pe acești doi oameni nu ți-i puteai închipui unul fără altul. Au avut o căsnicie la adăpostul nevoilor, plină de viață spirituală”, scrie nepoata Zoe Cămărășescu în ale sale *Amintiri*.

Salonul casei cu pian, pe unde trecuseră pașii lui Eminescu, unde parcă se auzea în ecou râsul homeric a lui I.L. Caragiale, rămăsese o amintire. Nu se mai țineau serate literare, nici musicale, ci se juca „popa prostul”. Livia, căsătorită Dymśa, ajungea uneori cu fiicele ei în casa din stradă Mercur. Căsnicia mentorului Junimii a durat 27 de ani, până la moartea Anei, când Maiorescu a vândut casa, a ars scrisorile și pozele, apoi s-a izolat ca un bătrân singuratic pe la neamuri, căci Livia era departe și nu s-a străduit să și-o apropie, căci era mereu îndrăgostit. A murit în 1917, în plin război mondial, în casa familiei Bengescu, singura rudă în legătură cu trecutul și ultima nevastă, pe care o regreta imens.

Livia, fiica lui, cu toate că a fost bolnăvicioasă și a suferit și ea, ca întreaga familie, de malarie, deși devenise grasă, onctuoasă, diformă și bolnavă de nervi, cum o descrie însuși Maiorescu, obeză și isterică, cu internări repetate în sanatoriu, a trăit mult. Livia a părăsit țara după divorțul părinților săi, în 1887, însoțindu-și mama care s-a stabilit definitiv la Berlin. Acolo s-a și căsătorit în vara anului 1892, la începutul lunii iulie, cu câteva zile, aproape două săptămâni, înainte de moartea Clarei, din 15 iulie (stil nou), cu inginerul feroviar Eugen Dymśa, nobil polon, cu moșii în Lituania, om cultivat, cunoscător a cinci limbi, printre care franceza și germana, om bogat, care poseda o frumoasă și înstărită feudă la Ilseberg, în Lituania. Titu Maiorescu, după ce l-a cunoscut la Viena, în august 1893, a rămas profund mișcat de ținuta lui fizică și intelectuală, cu atât mai mult cu cât ginerele său vorbea foarte bine germana, limba predilectă a lui Titu, slăbiciunea vieții lui. Clara a apucat s-o vadă, în sfârșit, măritată. Livia avea aproape treizeci de ani, iar Eugen Dymśa în jurul a patruzeci, cu zece ani mai vârstnic decât deloc tânăra

lui mireasă. Livia este, din cauza profesiei soțului său, mereu itinerantă, mereu pe drumuri, între Ilseberg, Crimeea, Petersburg, Viena, Berlin și retur. Naște trei fete, între 1894 și 1902, pe care le botează catolic. Primului copil, Janina, i-a fost naș însuși bunicul acesteia, Titu Maiorescu, împreună cu Ana Rosetti. După prima naștere, Livia se urâtește cu totul, umflându-se, îngroșându-se, devenind „monstruoasă”, cum o caracterizează chiar tatăl ei. În 1905, îi moare ultima născută, iar în 1918, în toiul sângeroaselor evenimente din Rusia își pierde soțul. Se retrage la moșia rămasă de la defunctul său bărbat, la Ilseberg, unde, în vara anului 1901, Titu Maiorescu o vizitase, fiind încântat de cele văzute acolo. În timpul celui de-Al Doilea Război Mondial, după invadarea Poloniei, în septembrie 1939, de către trupele aliate ale lui Hitler și Stalin și după pierderea proprietăților din Lituania, în urma anexării Țărilor Baltice de către imperialismul bolșevic, Livia se repatriază la începutul anului 1941, venind întâi la București și apoi, în 1942, se stabilește la Câmpulung-Muscel, împreună cu cele două fiice ale sale, Ioana (Janina) și Livia (Lola), și cu cele două nepoate, Janina și Tereza, fetele primei sale născute, Ioana. Aici, la Câmpulung-Muscel s-a stins la vârsta de 83 de ani, în ziua de 26 august 1946. A fost înhumată la Cimitirul Șerban Vodă (Bellu), la 28 august 1946, la orele 18, lângă tatăl său, în mormântul bunicilor săi Ioan și Maria Maiorescu, împreună cu osemintele acestora. Așadar, până la urmă, Livia, după atâta înstrăinare de tatăl său și de țara sa, și-a regăsit obârșia, reîmpământenindu-se lângă ai săi. Aventurile amoroase ale tatălui său, în special cele cu Mite Kremnitz, și divorțul părinților, pus la cale de Titu Maiorescu, au deprimat-o total și au îndepărtat-o de tatăl ei, cu atât mai mult cu cât s-a recăsătorit imediat după despărțirea

oficială de nefericita ei mamă. Astfel, cei doi înstrăinați de-o viață, tatăl și fiica, și-au găsit alături, în eternitatea care aneantizează totul, împăcarea definitivă. Cele două fiice ale Liviei, împreună cu nepoatele și strănepoatele ei și-au pierdut urma în Polonia, nerămânând în țară nici un descendent direct al lui Titu Maiorescu, stingându-se în acest fel orice semn din seminția eminentului bărbat.

(Surse: <https://istoriiregasite.wordpress.com>, www.ziarulmetropolis.ro, <https://ro.wikipedia.org>)

Pe urmele lui Ion Brătianu, la Pitești, București și Iași. Cele două căsătorii uluitoare cu femei celebre

Ion I.C. Brătianu (cunoscut și ca Ionel Brătianu, 20 august 1864, Florica, azi Ștefănești, Argeș – 24 noiembrie 1927, București) a fost un om politic român, care a jucat un rol de primă importanță în Marea Unire din 1918 și în viața politică din România modernă. A deținut funcția de președinte al Partidului Național Liberal. De formație inginer, Ionel Brătianu nu a profesat, ci s-a dedicat vieții politice, fiind cel mai potrivit acestei cariere dintre cei trei băieți ai liderului liberal Ion C. Brătianu. Ion I.C. Brătianu a fost de cinci ori președinte al Consiliului de Miniștri – mai mult decât oricine altcineva –, de trei ori ministru de interne, de două ori ministru al apărării naționale și de două ori ministru al afacerilor externe. A fost președinte al Consiliului de Miniștri în momentul intrării României în

Primul Război Mondial, conducând țara în momentele dificile ale retragerii în Moldova. În 1922, după ce avuseseră loc realizarea și recunoașterea Marii Uniri, a preluat guvernarea, asumându-și reforma agricolă și votarea noii constituții din 1923. Brătianu a fost adesea acuzat că ar fi avut o influență disproporționată asupra monarhului, impunând acestuia opțiunile sale politice. În criza dinastică determinată de renunțarea principelui moștenitor din decembrie 1925, Ionel Brătianu a fost adeptul eliminării Principelui Moștenitor Carol de la succesiunea tronului. Când Ferdinand a murit în 1927, guvernul condus de Ionel Brătianu a rămas în fruntea țării, sub domnia Regelui Mihai, minor. În același an Ionel Brătianu a murit subit, ceea ce a fost începutul unei perioade de declin pentru Partidul Național Liberal.

Ion I.C. Brătianu s-a născut la 20 august 1864 la moșia Florica (astăzi, orașul Ștefănești), în județul Argeș. A fost cel mai mare fiu al liderului liberal Ion C. Brătianu și fratele mai mare al lui Vintilă și Dinu Brătianu. Ionel Brătianu, așa cum obișnuiau să-l numească apropiații, era fiul cel mare al fostului prim-ministru și fondator al Partidului Național Liberal, Ion C. Brătianu și al oltencei Pia Pleșoianu.

Tatăl viitorului prim-ministru a fost, la rândul său, prim-ministru. Ion C. Brătianu s-a născut în anul 1821 și a fost fiul lui Constantin „Dincă” Brătianu și al Anei Brătianu (n. Tigveanu). A urmat cursurile primare la Pitești avându-l ca dascăl pe Nicolae Simonide. A intrat în armata munteană în 1838 și a vizitat Parisul pentru a studia. Întors în Muntenia, a luat parte, împreună cu prietenul său, C.A. Rosetti și alți politicieni proeminenți, la rebeliunea română din 1848, fiind prefect al poliției în guvernul provizoriu al aceluiași an. După restaurarea rusească și otomană,

la puțin timp după aceea, s-a mutat în exil, refugiindu-se la Paris, dorind să influențeze opinia publică franceză în favoarea uniunii propuse și autonomia principatelor dunărene. A fost inițiat în francmasonerie ca și fratele său, Dumitru Brătianu în 1846 la Paris, în Loja „Ateneul Străinilor”, după care se afiliază Lojii „Trandafirul Perfectei Tăceri”, în care i se acordă, la 14 iulie 1847, gradul de Maestru. În 1848, era afiliat Lojii bucureștene Frăția, apoi se reîntoarce la Paris, unde va fi arestat după câțiva ani pentru participare la atentatul împotriva lui Napoleon al III-lea. Se întoarce la București și fondează, în 1857, alături de alți frați reveniți și ei din exil, Loja Steaua Dunării. În timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza (1859-1866), Brătianu a fost un lider liberal proeminent. A asistat în 1866 la demiterea lui Cuza și la alegerea Prințului Carol I al României, sub domnia căruia a avut mai multe mandate ministeriale în următorii patru ani. A fost arestat pentru complicitate în „revoluția” republicană din 1870, dar eliberat la scurt timp. În 1876, ajutat de Constantin A. Rosetti, a format un cabinet liberal, care a rămas la putere până în 1888, fiind ministru în timpul Războiului Ruso-Turc din 1877, Congresului de la Berlin, formarea Regatului Român, revizuirea constituției și alte reforme. După 1883, Brătianu a fost singurul lider al liberalilor, cu ajutorul lui C.A. Rosetti, prietenul și aliatul politic al său timp de aproape patruzeci de ani. În anul 1886, a avut loc atentatul împotriva primului ministru Ion C. Brătianu în timp ce mergea agale pe jos, pe o stradă în București, împreună cu Constantin F. Robescu, deputat și viitor primar al Capitalei. Atentatul a eșuat iar agentul secret care îi însoțea pe cei doi l-a arestat pe agresor. În afară de Stoica Alexandrescu (agresorul), au mai fost arestați Gh. Protopopescu, Pompiliu Stănescu, agent electoral, și Iordache

Tănăsescu, cel care i l-a arătat atentatorului pe Brătianu. Dacă Stoica Alexandrescu a fost condamnat la 20 de ani de muncă silnică, Iordache Tănăsescu a fost trimis pentru un an la închisoare corecțională.

Deși era doar un copil, în timpul Războiului de Independență, Ionel îl însoțește pe tatăl său pe front. Împreună cu frații săi se bucura de o foarte mare încredere din partea tatălui lor. El le încredințase dicționarul cifrat al primului-ministru, spre marea uimire a Regelui Carol I.

După ce își susține bacalaureatul la Colegiul „Sfântul Sava” din București (1882) efectuează, ca voluntar, un stagiu militar de șase luni, obținând gradul de sublocotenent în cadrul Regimentului 2 Artilerie. În paralel, frecventează cursurile Școlii de Poduri și Șosele. În vara anului 1883 pleacă la Paris pentru completarea studiilor: cursant al clasei de matematici speciale A, la Școala preparatorie Saint-Barbe (1883-1885) auditor extern al cursurilor Școlii Politehnice (1884-1886) student la Școala de Poduri și Șosele (1886-1889) Obține, în 1889, diploma de inginer. Încearcă în zadar, de două ori, să obțină licența la Sorbona. Revenit în țară în 1889, este concentrat la cazarma „Malmaison”, unde este înaintat la gradul de locotenent. În octombrie 1889 se angajează ca inginer specialist în construcția de căi ferate la C.F.R., în subordinea lui Anghel Saligny. Pe 7 iunie 1923, va fi ales membru de onoare al Academiei Române.

În 1907, se căsătorește cu Eliza, fosta soție a conservatorului Alexandru Marghiloman. A fost, în fapt, căsătorit de două ori. Prima dată cu Maria, cunoscută ca „Prințesa Maria Moruzi-Cuza”, văduva lui Alexandru Al. Ioan Cuza (fiul domnitorului Cuza Vodă). A doua soție a fost Eliza, născută Știrbey, nepoata dinspre tată a lui Barbu Știrbey, ultimul domnitor al

Valahiei. În anul 1907, după o adevărată lovitură de teatru pe scena mondenă bucureșteană, s-a căsătorit a doua oară. Anterior, mai fusese însurat pentru o foarte scurtă perioadă de timp și avusese un fiu, istoricul Gheorghe Brătianu. Elisa era sora lui Barbu Știrbey și fusese căsătorită timp de 16 ani (1890-1906) cu liderul Partidului Conservator, Alexandru Marghiloman, pe care l-a părăsit pentru mult mai puternicul și influentul Ionel Brătianu. De notat că Maria Moruzi și Elisa Știrbey erau verișoare...

Devine membru al Partidului Național Liberal încă din 1895. În același an candidează la Colegiul I, fiind ales deputat de Gorj. În 1907, I.I.C. Brătianu, în funcția de ministru de interne, și generalul Alexandru Averescu, ministru de război, au condus cu mână forte acțiunea de reprimare a țăranilor răsculați. Preia, pe rând, funcțiile de ministru al Lucrărilor Publice, interimar la Ministerul de Externe și Ministru de Interne, iar concepția sa modernă asupra viitorului României îl propulsează ca lider al grupului tinerilor liberali. După ce D.A. Sturdza a declarat că nu își mai poate exercita funcția, în data de 11 ianuarie 1909 I.I.C. (Ionel) Brătianu este ales președinte al partidului, funcție politică pe care a păstrat-o până la sfârșitul vieții sale. Brătianu era considerat „tot ceea ce avea mai bun partidul și țara”. La 2 octombrie 1913, Comitetul Executiv al PNL acceptă propunerea înaintată de Brătianu privind reforma agrară (exproprierea parțială a marii proprietăți) și electorală (colegiu electoral unic). Aceste propuneri ale liderului liberal sunt susținute și de o importantă parte a oamenilor de stat ai vremii: Regele Carol I, conservatorii democrați (care susțin însă niște modificări – două colegii electorale și expropriere prin cumpărare) și chiar conservatorii „bătrâni” (expropriere *in extremis* și în plan electoral acceptă doar o lărgire a bazei colegiilor existente).

Așa cum se știe, pe la jumătatea lui noiembrie 1916, trupele Puterilor Centrale, apropiindu-se de București, familia regală, guvernul și autoritățile centrale s-au mutat cu totul la Iași, fosta capitală a Moldovei devenind astfel „capitală de război a României” (începând din 12/25 noiembrie). Orașul nefiind aproape deloc pregătit pentru o asemenea situație, adăpostirea instituțiilor centrale și a sutelor de mii de refugiați puneau probleme destul de grele. Dar, cu tactul primarului Gheorghe Mârzescu și prin bunăvoința localnicilor, în răstimp de vreo câteva zile, musafirii și-au găsit adăpost, instituțiile centrale, instalate în sedii provizorii, intrând în lucru. Prim-ministrul Ionel Brătianu (1864-1927) primea găzduire în casa Levin din strada Lascăr Catargi (fostă Română), azi numărul 44, cum ne spune I.G. Duca. Clădirea cu vreo trei odăi în care se afla biroul ministrului și locuința familiei avea să fie martoră la o sumedenie de evenimente și întâmplări în decursul acestor doi ani. Fiindcă orașului îi lipseau săli încăpătoare pentru întrunirile guvernamentale, acestea se țineau în locuințele miniștrilor. Liberalii se întruneau la ministrul de Finanțe, Emil Costinescu, pe strada Gh. Asachi, sau la primarul Mârzescu, din strada Carol, conservatorii la ministrul D. Grecianu, tot din strada Carol, Parlamentul la Teatrul Național, iar Senatul în Aula Universității. Ședințele guvernului se țineau acasă la Brătianu. Când apăreau probleme deosebite, membrii guvernului se adunau în biroul prim-ministrului, care avea la mijloc o masă înconjurată de câteva scaune. Atmosfera a fost schițată de ministrul Instrucțiunii, I.G. Duca, cu prilejul unei întruniri cruciale pentru soarta României. Biroul său era veșnic deschis comandanților militari, miniștrilor români și străini, parlamentarilor și altor dregători cu care se consulta căutând soluții pentru rezolvarea gravelor

probleme provocate de înfrângerile din prima parte a războiului. Casa de pe strada Română a fost martora știrilor privind căderea sub ocupație a Munteniei, Olteniei, Dobrogei și a orașelor București, Ploiești (la 23 noiembrie/6 decembrie 1916), Buzău, Brăila și Focșani, ultimul, în ziua de Crăciun, la 25 decembrie/7 ianuarie 1916. Tot aici a venit cumplita veste a tragediei din Gara Ciurea unde, în noaptea de 30 decembrie 1916, au fost uciși și carbonizați vreo 800 de călători civili și militari din cauza deraierii unui tren supraaglomerat, scăpat de la Bârnova la vale și aprins. Fiind necesară unirea tuturor forțelor politice, neînțelegerile și acuzațiile politicianiste dăunând intereselor țării, în modestul birou s-au purtat tratative între prim-ministrul I.I. Brătianu și Take Ionescu, reprezentantul partidului Conservator Democrat de opoziție, pentru formarea guvernului de coaliție (11/24 decembrie), absolut necesar în zilele de război. Alte căutări au urmat pentru a se rezolva spinoasa problemă a reformei agrare, pe care Regele Ferdinand o proclamase la sfârșitul lui martie 1917, dar pe care unii dintre politicienii moșieri, conservatori, nu o agreau, socotind că i-ar sărăci. În același birou au avut loc tratativele cu trimișii țărilor aliate: Albert Thomas, ministrul Apărării francez, și Emile Wandervelde, ministrul belgian, sosiți la Iași prin mai-iunie, pentru a vedea situația de pe frontul răsăritean, cât și cu feluriți emisari din America, Italia, Anglia. Tot în biroul prim-ministrului se trata înțelegerea cu ministrul Rusiei pentru aprobarea ca vreo 30.000 de ostași și ofițeri români ardeleni, prizonieri din armata austro-ungară, aflați în lagărul de la Darnița (Kiev), să formeze un corp de voluntari care să lupte alături de armata română pentru eliberarea Ardealului. Clădirea din strada Lascăr Catargi trăia și neliniștea provocată de slăbirea armatei aliate

ruse, de aproape vreun milion de ostași, prinsă de convulsiile Revoluției din 25 octombrie/7 noiembrie 1917, și faptul că Iași deveniseră un centru important al activităților acesteia, fiind locul unde soseau comisarii trimiși de la Petrograd. În gara Socola, unde exista un centru tehnic al armatei ruse și un depozit de muniție, venind un grup bolșevic cu misiunea de a intensifica mișcarea revoluționară în Moldova, acesta preluase conducerea unității. În seara de 8 spre 9 decembrie 1917, o întâlnire fulminantă, pe Copou, la casa Iamandi, între grupul de emisari din Socola și generalul Șcerbacev, comandantul armatei ruse din România, s-a terminat cu arestarea comisarilor bolșevici (în frunte cu Simion Grigorievici Roșal) de către garda ucraineană a generalului. Îngrijorat, Brătianu a convocat un consiliu de miniștri urgent, în puterea nopții, la biroul său. Prezent la întrunire, ministrul Instrucțiunii, I.G. Duca, a descris acest consiliu, care reprezenta un moment crucial pentru mica Românie de atunci: „Brătianu începe prin a ne povesti cele ce s-au întâmplat și ne arată că trebuie să alegem între următoarele două alternative: sau intrăm în lupta cu bolșevicii, sau ne expunem ca peste câteva ceasuri tovarășii lui Rochal să fie stăpâni pe Iași, pe Rege și pe Guvern. De bună seamă, intrarea în luptă cu bolșevicii implica mari pericole: represalii împotriva românilor de la Odessa și de la Cherson, pierderea Tezaurului nostru de la Moscova, devastări și vărsări de sânge în Moldova, întreruperea aprovizionărilor prin Rusia și așa mai departe. Dar, între aceste pericole, desigur mari și grave, și între pericolul ca tot ce reprezintă încă ființa legală a Statului să ajungă pe mâna bolșevicilor, el socotește că nu se poate sta un moment la îndoială”. S-au purtat puternice discuții contradictorii, sfârșite pe la ora 4:30, cu hotărârea (propusă și de miniștrii aliați), ca să se

elimine centrul din Socola. A doua zi, o unitate militară formată din ostași ucraineni ajutată și de români, înconjurau tabăra din Socola, obținând predarea fără prea multă opunere. Se îndepărtau din țară și celelalte trupe revoluționare. Ieșirea Rusiei din război și încheierea armistițiului de la Brest Litowsk (22 decembrie 1917) a lăsat România singură în fața armatelor Puterilor Centrale și a obligat-o să accepte și ea aceeași cale. Urma demisia guvernului de coaliție și înlocuirea acestuia, la finele lunii ianuarie 1918, cu unul de specialiști al generalului Averescu, pentru tratarea și încheierea păcii deja semnate de Ucraina. Una dintre condițiile armistițiului cerând îndepărtarea misiunilor militare, sâmbătă, 24 februarie/9 martie 1918, acestea plecau din gara Socola, petrecându-se și trista despărțire de generalul Berthelot. La dorința reprezentanților Puterilor Centrale, regele a înlocuit guvernul lui Averescu cu unul filocentralist (5/18 martie 1918), condus de Alexandru Marghiloman, reprezentant al politicienilor conservatori rămași la București, sub ocupație. Dânsul semna Tratatul preliminar al păcii și apoi pacea dureroasă, impusă de învingători, cu pierderea Dobrogei și a trecătorilor Munților Carpați, dar tot dânsul avea fericirea să primească delegații Basarabiei care aduceau la Iași actul de Unire cu România, votat de Sfatul Țării din Chișinău, la 27 martie/9 aprilie 1918. Era prima bucurie în șiragul nesfârșitelor nenorociri. Adânc emoționat, fostul prim-ministru adresa o telegramă Sfatului Țării din Chișinău, scriind: „În această clipă îngrozitoare, din Chișinău au pătruns în casa noastră razele înviorătoare ale luminii. Brătianu”. Veneau apoi zile negre, cu punerea la zid a lui Brătianu, autorul „dezastrului național”, chemări la tribunal a foștilor guvernanți, dar și cu întruniri în casa lui Mârzescu de pe Copou. Acolo, ex-miniștrii alcătuiseră un

fel de cabinet din umbră, la care participa și șeful lor, așezat pe un mic fotoliu pe care doamna Mârzescu avea să-l declare monument istoric. În timpul deplasării între locuința din strada Română și casa Mârzescu din strada Carol, uneori, fostul prim-ministru se plimba pe Copou cu ochii pe înaltele grilaje, încercând să descifreze paginile de istorie, ascunsă după ele. Luna octombrie 1918 aducea fostului prim-ministru Ionel Brătianu o veste demult așteptată. În casa învecinată (azi cu numărul 48), a generalului Gherculescu, unde locuia contele Saint Aulaire, ministrul Franței, sosea discret un civil din Franța. Era Victor Antonescu, fostul reprezentant al României la Paris. Fusese chemat la Ministerul de război francez, discutase cu prim-ministrul Clemanceau, i se pusese la dispoziție un pașaport de corespondent de război francez și un avion cu care trecuse granița clandestin, la 9/22 octombrie, aterizând lângă Iași. Aducea un mesaj pentru Regele Ferdinand și cuvântul guvernului francez, cu apelul: „La arme, români!”. Chemat, discret, în casa ambasadorului, cei doi se întâlneau, fostul prim-ministru primind mesajul ce trebuia transmis Regelui. Puterile Centrale, slăbite de război, începuseră să piardă teren. Bulgaria, în care intraseră trupele franceze, prin Grecia, cerea armistițiu. Generalul Berthelot se apropia de Dunăre și armata română, demobilizată, era chemată să reia armele pentru eliberarea țării. La 24 octombrie/6 noiembrie, Regele Ferdinand dădea cârma țării guvernului generalului Constantin Coandă, cerând invadatorilor să părăsească țara. Fostul prim-ministru ajuta din umbră. Fiind dat în judecată de guvernul filo-centralist, nu putea primi sarcini oficiale, însă noul prim-ministru se sfătuia cu dânsul. Ca într-un joc al istoriei, luna noiembrie 1918 reprezenta luna fericirii, spre deosebire de luna noiembrie 1916, care fusese

a disperării și a cruntelor dureri. Urmau zilele trepidante cu plecarea membrilor guvernului și a prim-ministrului Coandă, în după-masa zilei de 16/29 noiembrie, însoțit de delegații de la Cernăuți, veniți s-aducă Unirea Bucovinei, hotărâtă de Consiliul Național Român la 15/28 noiembrie 1918. Mai mulți soli ai Unirii Ardealului sosiseră mai înainte. Fostul prim-ministru îi primise pe toți în biroul său, propunând măsurile convenite. În acele zile de noiembrie 1918, locatarul casei din strada Lascăr Catargi se despărțea nostalgic de orașul și de fostul său birou în care lucrase la împlinirea visului Reîntregirii și a României Mari. O nădărduse atunci când, la 2/15 august 1916, în Consiliul de coroană a propus alianța cu Puterile Antantei (Franța, Rusia, Anglia, Italia) și intrarea în război împotriva Puterilor Centrale, acțiune aprig combătută de unii politicieni, precum P.P. Carp. După doi ani de zbucium și durere, dorința se împlinise: Basarabia, Bucovina, Banatul și Ardealul reveneau la Patria Mamă. Din acest motiv, mai târziu, mulți dintre trecătorii romantici, socotind fostul birou al lui Brătianu locul unde s-au înfiripat marile vise, aveau să-l boteze, cu drag, „Cuibul Reîntregirii”.

În ziua de 16/29 noiembrie 1918, după vreo 48 de ore de mers ocolitor cu automobilul, din cauza podurilor rupte, ex-ministrul I.I.C. Brătianu ajungea la București cu fratele său Vintilă. Se îplineau exact doi ani de la plecarea însângerată, din toamna anului 1916. Urmând primirea festivă a Regelui și a Reginei în Piața Victoriei, dânsul – „pe jos în mulțime”, anonim –, „asista ca simplu trecător la triumful operei sale. Doar o tânără, recunoscându-l, avea să strige la Universitate: „Să facem loc făuritorului României Mari!”. Regele, în culmea fericirii, observându-l,

a „oprit cortegiul, i-a dat mâna și i-a mulțumit pentru bunele povețe ce-i dăduse”, povestește Sabina Cantacuzino.

Ionel Brătianu fost conducătorul delegației române la Conferința de Pace de la Versailles. În această calitate i-a revenit obligația de a răspunde reproșului semnării de către România a unei păci separate cu Puterile Centrale în 1918 („Pacea de la Buftea”). Abilității sale diplomatice i se datorează lămurirea acestui punct, precum și convingerea aliaților cu privire la justetea revendicărilor teritoriale ale Regatului Român.

Pe 24 noiembrie 1927, Ionel Brătianu încetează din viață în urma unei laringite infecțioase. În urma unei întrevederi cu diplomatul Nicolae Titulescu, Ionel Brătianu se îmbolnăvește de gripă. Când boala s-a agravat treptat, medicul i-a recomandat un anume tratament (care s-ar fi dovedit a fi eronat), după care gripa dispare doar pentru un timp. Astfel la numai 63 de ani, „mâna de fier” care conducea statul român moare în condiții extrem de suspecte, asemeni Regelui Ferdinand, cu câteva luni înainte. Astfel, conducătorul oficial și cel din umbră ai statului decedează la interval de câteva luni.

...În timpul anilor petrecuți la Iași, Brătianu trecea adeseori prin fața locuinței junimistului Vasile Pogor, din ulița Coroi, ajunsă la familia Moruzi. Aici crescuse George, fiul său, apărut misterios într-o zi când prietenul Gheorghe Roznovanu îl anunța, din partea familiei Moruzi, că Maria, văduva lui Alexandru Cuza (fiul domnitorului Cuza Vodă), născuse un băiat, în februarie 1898, al cărui tată era declarat dânsul. Brătianu o cunoscuse pe Maria Moruzi Cuza vizitând Palatul din Ruginoasa, al domnitorului Cuza, cu prilejul lucrărilor consolidării liniei de cale ferată Pașcani-Iași, la care participase. Aflând neașteptata veste, întâi s-a revoltat, considerând-o „făcătură”

pusă la cale de Sebastian Moruzi, fratele Mariei, care îl și amenința cu duelul, dar fiindcă la mijloc era viața unui copil și onoarea familiilor Moruzi și Brătianu, a acceptat cununia cu Maria, la Ruginoasa, unde în aceeași zi s-au și despărțit. Potrivit convenției stabilite, copilul, George, rămânea la mamă până ce împlinea 3 ani, încredințându-se apoi tatălui pentru educație. Nu i s-a dat nici la 5 ani, fiindcă mama nu putea trăi fără dânsul. S-au întâlnit în decembrie 1909, când părintele a fost victima unui atentat și a cerut să i se aducă băiatul de la Iași, să-l vadă. Astfel, tânărul a apărut, îndurerat, lângă patul său. Era înalt și slab, ca dânsul în tinerețe. Din ziua aceea, George a devenit al familiei Brătianu, pe care o vizita, fiind primit cu căldură, căci era bine crescut de mama sa, scrie Sabina Cantacuzino, sora mai mare a lui Ionel Brătianu. Părintele nu l-a mai luat de la mamă. Căsătorindu-se (în 1907) cu Eliza Știrbei, fosta soție a omului politic Al. Marghiloman, nu dorea să-i dea băiatului o mamă adoptivă. Îi purta numai de grijă. Silitor, George a învățat la Liceul Național, a plecat voluntar pe front în 1916, fiind rănit și rămânând o vreme în convalescență. Tânărul s-a înscris apoi la facultatea ieșeană de Drept (1917-1920) și a urmat cursurile de istorie la Sorbona, luând doctoratul. Întorcându-se la Iași, a fost numit profesor la Universitate (1924), de unde s-a mutat apoi la Universitatea din București (1940), fiind numit director al Institutului „N. Iorga” și ales academician. Vrând să ducă mai departe steagul Partidului Liberal, purtat de părintele său din 1909 până la decesul din 1927, a intrat în politică, devenind șeful grupării liberale „georgiste”. Arestat, în mai 1950, a decedat la sinistra închisoare de la Sighet (aprilie 1953). Avea doar 55 de ani.

(Surse: <https://enciclopediaromaniei.ro>, <http://ziarulillumina.ro>, <https://jurnalul.antena3.ro>, www.historia.ro, <https://ro.wikipedia.org>)

Corneliu Zelea Codreanu, cel mai celebru personaj originar din Huși

Corneliu Zelea Codreanu a fost liderul carismatic al extre-meii-drepte fasciste românești, al partidului Garda de Fier sau al Legiunii Arhanghelul Mihail din România interbelică, cu-noscută și sub numele de Mișcarea Legionară sau, neoficial, „Cămășile Verzi”. Codreanu a avut controlul absolut al orga-nizației. Legionarii i-au atribuit titlul *Căpitanul*. A fost asasinat în timpul detenției din ordinul Regelui Carol al II-lea.

Corneliu Zelea Codreanu s-a născut la 13 septembrie 1899 la Huși, cu numele Corneliu Zelinski. În anul 1902, tatăl său, Ion Zelinski și-a românizat numele în Zelea Codreanu. Mama sa, Eliza născută Brauner era de origine germană-bavareză. Stră-bunicul său, Simion Zelea, se trăgea dintr-o familie de răzeși moldoveni din satul Igești din Bucovina. În perioada 1786-1848, când Bucovina a fost sub administrație poloneză (aparținând de provincia Galiția), el a fost obligat de autorități să-și schimbe

numele în Zelinski. Străbunicul din partea mamei, pe numele său Adolf Brunner, a sosit din Bavaria în Bucovina ca funcționar vamal. Corneliu a fost botezat într-o biserică ortodoxă odată cu părinții săi, care s-au convertit și ei la credința ortodoxă. Corneliu și tatăl său, Ion Zelea Codreanu, s-au străduit să-și afișeze o origine neaoș-română, reclamându-se a se trage dintr-o veche familie de răzeși și arătând că numele Zelea ar fi provenit de la „zale” și nu de la Zelinski, care înseamnă în poloneză „Codreanu”. A urmat cursurile școlii primare la Iași și Huși, iar între anii 1912-1916 a fost înscris la liceul militar de la Mănăstirea Dealu. La 16 ani, a fost combatant voluntar în Primul Război Mondial, fără a fi împlinit vârsta minimă pentru încorporare. Între 1917 și 1918 a urmat cursurile Școlii Militare de Infanterie de la Botoșani. A aderat la Garda Conștiinței Naționale în 1919, atras de caracterul anticomunist al organizației. În 1920, a participat la acțiunile de înăbușire a revoltei comuniste de la Atelierele CFR Nicolina. Admis la facultatea de drept din Iași, a devenit președintele Societății studenților la drept, organizație pe care a dizolvat-o pentru a fonda, în 1922, „Asociația Studenților Creștini”. În semn de protest față de decizia rectoratului universității de a începe anul școlar fără tradiționala slujbă religioasă, Codreanu s-a baricadat în interiorul instituției. Din cauza acestei acțiuni, a fost exmatriculat. A plecat în Germania, unde a studiat timp de câteva luni la Berlin și Jena. În timpul șederii în Germania a participat la mitinguri organizate de Hitler și s-a lăsat cucerit de doctrina hitleristă. Codreanu a fost impresionat mai ales de unitățile paramilitare naziste Sturmabteilung (acronim SA) care, prin acțiunile lor din anii '20, violente și contrare legii, erau folosite ca instrument de convingere a oponentilor mișcării naziste aflată în

plină ascensiune. În iunie 1925, Codreanu s-a căsătorit cu Elena, fiica lui Constantin Ilinoiu. Sub auspiciile unor colaboratori și simpatizanți ca A.C. Cuza, generalul Macridescu, George Niculescu și alții, a fost organizat un spectacol-demonstrație politică în care mirii purtau costume naționale albe și pe cap pirostii cu crucea în creștet și svastică pe frunte. La spectacol au participat 90.000 de persoane în mii de vehicule, formând o coloană de 4 kilometri. Filmarea procesiunii a fost confiscată și arsă în 1925 pe motiv că pune în pericol ordinea și siguranța publică. Reprimit la studii la Universitatea din Iași ca urmare a intervențiilor profesorului A.C. Cuza, prieten al familiei și totodată protectorul și mentorul său spiritual, Codreanu se reîntoarce în țară și își reia studiile pentru o perioadă de timp scurtă. În acest răstimp participă la demonstrațiile studențești care cereau limitarea numărului evreilor în învățământul superior („*numerus clausus*”). În 1923, fondează, împreună cu A.C. Cuza, Liga Apărării Naționale Creștine, partid antidemocrat și antisemit. În 1924, în urma unei altercații este implicat într-un proces la care, în sala de judecată, în fața instanței, îl împușcă pe prefectul de poliție Manciu, care îl agresase la rândul său anterior, dar este achitat pe motiv că acționase în legitimă apărare. Este vorba de primul dintr-o serie de asasinat politice. „Asta este marea învinuire care se aduce legionarilor: au introdus în moravurile politice românești ceva ce nu făcea parte din tradiția noastră”, acuză Neagu Djuvara. Din cauza unor disensiuni apărute în Ligă, Codreanu se desprinde de mișcare și, împreună cu Ion Moța, Corneliu Georgescu, Ilie Gârneață și Radu Mironovici, fondează în 1927, inspirat de o icoană din Închisoarea Văcărești, mișcarea paramilitară „Legiunea Arhanghelul Mihail”. În anii următori au loc o serie de

manifestații ample împotriva „corupției parlamentare, a evreilor și a comunismului”. Cucerit de manifestațiile teatrale, de paradă, de care se folosea propaganda nazistă în Germania, Codreanu, pentru a-i atrage pe țărani la ideologia sa și pentru a le obține voturile, vizitează satele îmbrăcat în costum național și călare pe un cal alb. În 1931, este ales în parlament deputat de Neamț, obținând, conform documentelor vremii, 11.300 voturi valid exprimate. În 1932, devine pentru a doua oară parlamentar, candidând în județul Tutova, cu 5.600 de voturi. Codreanu a imprimat, ca trăsătură fundamentală a Legiunii Arhanghelul Mihail, promovarea ortodoxismului naționalist, stabilind o legătură structurală între creștinismul ortodox și „românitate”, ca o deosebire de fascismul lui Mussolini, deși dorea transformarea României în stat fascist, după modelul italian. Ideologiile fascistă și nazistă erau folosite ca substrat de îndoctrinare în cuiburile legionare. Pentru Codreanu, „Legiunea Arhanghelul Mihail va fi mai mult o școală și o oaste, decât un partid politic”. Fapt este că uniforme, cămășile verzi cu diagonală și pistol la șold copiate după uniforme „cămășile negre” fasciste italiene și „cămășile brune” ale SA din Germania, precum și frazeologia mistic-religioasă, patriotardă-xenofobă (pericolul reprezentat – în viziunea codrenistă – de democrația liberală, care ar fi dus la acapararea puterii în stat de către inamicii principali ai legionarilor și naționaliștilor români, „evreii”: „democrația sfarmă unitatea neamului românesc, expunându-l dezbinat în fața blocului unit al puterii iudaice”) au atras numeroși studenți, preoți și intelectuali ca Nae Ionescu, Mircea Eliade, Emil Cioran, precum și personalități din propentada română, ca Ghica, Cantacuzino, Sturdza, Manu ș.a. O altă trăsătură fundamentală a Legiunii a fost cultul morții,

considerată ca o alternativă preferabilă într-o situație conflictuală: „Poporul nu se conduce după voința lui: democrația. Nici după voința unei persoane: dictatura. Ci după legi. Nu e vorba de legile făcute de oameni. Sunt norme, legi naturale de viață și norme, legi naturale de moarte. Legile vieții și legile morții. O națiune merge la viață sau la moarte după cum respectă pe una sau pe alta din aceste legi. Țelul final nu este viața. (...) Acest moment final, *Învierea din morți*, este țelul cel mai înalt și mai sublim către care se poate înălța un neam. Neamul este deci o entitate care își prelungește viața și dincolo de pământ”. În 1933, Codreanu întemeiază – ca expresie politică a Mișcării Legionare – partidul Totul pentru Țară (prezidat de inginerul Gheorghe Clime), cu o platformă-program atât de violent fascistă, antisemită și antioccidentală, încât prim-ministrul liberal I.G. Duca, delegat de Carol al II-lea să organizeze alegerile, îi interzice participarea la alegeri. Duca e asasinat după trei săptămâni de un grup de trei legionari. Stere Ciumetti, secretarul Mișcării Legionare, este asasinat în replică la 29 decembrie, în același an, din ordinul lui Victor Iamandi, ministrul liberal al justiției, corpul său fiind aruncat într-un lac bucureștean. Printre inculpații în procesul intentat asasinilor lui Duca, în afară de Codreanu, au compărut și generalul Gheorghe Cantacuzino-Grănicerul, Nichifor Crainic și alții sub acuzația de conspirație criminală. Codreanu a fost achitat din nou, instanța considerând că nu era vinovat de crimă, deși el avea teoretic controlul absolut asupra organizației. La 24 septembrie 1934, Codreanu a convocat „Consiliul de onoare al Legiunii” pentru a-l judeca pe ziaristul legionar și anticodrenist Mihai Stelescu pentru că acesta publicase în ziarul la care lucra un articol care-l critica pe Codreanu și că ar fi organizat un atentat la viața

„Căpitanului”. Consiliul, respectiv Codreanu, l-a declarat pe Stelescu „vinovat de înaltă trădare față de Legiune și Căpitan” și a decis excluderea lui Stelescu din mișcare cu precizarea „Acord lui Stelescu dreptul ca într-un viitor cât mai îndepărtat, care rămâne la aprecierea mea, să-și poată răscumpăra în fața aceluiași Consiliu de Onoare convocat de mine în acest scop, numai prin jefă, onoarea pierdută și păcatul făptuit”. Dar Stelescu și-a continuat critica la adresa „Căpitanului”, pe care l-a făcut laș, desfrânat și slab orator. În 1936, un grup de zece legionari, studenți la teologie, a pătruns în spitalul în care era internat Stelescu pentru recuperare în urma unei operații de apendicită și l-au împușcat pe patul de spital cu 120 de gloanțe, după care i-au aplicat multiple lovituri în cap cu un topor, intonând imnuri legionare. Grupul de criminali trimis de „Căpitan” ca să-l pedepsească pe disident a primit porecla „Decemviri” („zece bărbați”), iar cei care l-au pedepsit pe I.G. Duca au fost numiți „Nica-dori”. Făptașii s-au predat poliției și au fost omorâți la rândul lor, în 1938, odată cu Codreanu.

În urma unui răspuns dat lui Nicolae Iorga, care luase poziție față de Mișcarea Legionară („ești un necinstit sufletește”), este trimis în instanță pentru ultraj adus unui demnitar în exercițiul funcțiunii. Condamnat la șase luni de detenție, în luna mai 1938 este rejudecat și condamnat la zece ani de muncă forțată. În noaptea de 29 spre 30 noiembrie 1938 Codreanu este omorât (sugrumat), împreună cu alți 13 legionari (Nica-dorii și Decemvirii), de jandarmii care îi transportă pe deținuți la închisoarea Jilava. Incidentul are loc în pădurea Tâncăbești, din apropierea Capitalei. Motivul oficial invocat a fost încercarea de evadare, dar din mărturiile participanților reiese că asasinarea celor 14 legionari a fost executarea unui ordin dat

de Carol al II-lea, fapt care face din acest asasinat o crimă de stat, fenomenul acesta fiind strâns legat în România burgheză a vremii de o tradiție înrădăcinată de brutalitate politică instituțională. Trupurile neînsufleteite au fost arse cu acid și înhumate în fortul Jilava. „Suprimarea «Căpitanului» și arestarea principalilor fruntași ai mișcării au dus la dezorganizarea Legiunii și la propulsarea la rangul întâi a unui mediocru complotist, Horia Sima” (Neagu Djuvara). Legiunea s-a scindat în două tabere inamice, „simiștii”, gruparea majoritară condusă de Horia Sima și „codreniștii”, conduși de Ion Zelea Codreanu (tatăl), care l-a acuzat pe Sima de a fi fost spion al lui Moruzov, delapidator (al fondurilor primite de la germani la Viena pentru a organiza o armată legionară/anti-sovietică), că l-a turnat pe „Căpitan” și i-a trădat „cauza” etc.

Corneliu Zelea Codreanu se numără printre cei mai controversați politicieni din istoria României. În anii '20 ai secolului trecut a fondat o puternică organizație de extremă dreapta – Mișcarea legionară, ai cărui adepți îl numeau „Căpitan” și așteptau de la el să facă „o Românie frumoasă și mândră, ca soarele sfânt de pe cer”. Datorită popularității sale a intrat în conflict cu regele Carol al II-lea, care a ordonat asasinarea adversarului său naționalist, în noiembrie 1938. Paradoxal, „Căpitanul” a intrat pe „scena istoriei” tot printr-un asasinat. La 25 octombrie 1924, l-a împușcat pe Constantin Mănciu, prefectul Poliției Iași, acuzat de Codreanu că-i maltrata pe tinerii naționaliști din oraș. În urma unui proces controversat, desfășurat la Turnu-Severin, a fost achitat, sub motivația că atunci când a tras cu revolverul se afla în legitimă apărare. Colaboratorii lui Codreanu i-au recomandat după sentința de la Turnu-Severin să rămână în atenția publică, prin oficializarea

relației pe care o avea cu tânăra focșăneancă Elena Ilinoiu. Naționaliștii s-au „mobilizat exemplar” pentru a mediatiza nunta șefului lor, care a fost un eveniment al epocii. Apropiatii lui Codreanu chiar au filmat procesiunea, însă Ministerul de Interne a confiscat și distrus atât pozitivul, cât și negativul. În memoriile sale, apărute cu titlul *Pentru legionari*, Corneliu Codreanu descrie astfel nunta din 14 iunie 1925: „Am plecat la Focșani /se afla la Iași, unde făcuse căsătoria civilă cu câteva zile în urmă/ cu mama mea, tatăl meu, frații, surorile, mireasa și socrii. Ajunși acolo, am fost găzduiți de Generalul Macridescu. Acolo a venit, seara, comitetul de organizare al nunții și ne-a spus că totul este aranjat și că din celelalte orașe sosiseră peste 30.000 oameni, cari fuseseră încartiruiți cu toții, și că vor mai sosi în timpul nopții. Că toată lumea din Focșani primește cu plăcere să găzduiască pe oaspeți. A doua zi dimineața, mi s-a adus un cal – așa era programul – și după ce am trecut călare pe la casa miresei, am pornit în capul unei coloane afară din oraș, la Crâng. Pe marginile șoselei, de o parte și de alta, era lume, prin copaci erau copii, iar pe șosea veneau în urma mea nașii, în trăsurile ornate, în frunte cu profesorul Cuza și Generalul Macridescu, Hristache Solomon, Col. Blezu, Col. Cambureanu, Tudoronescu, Georgică Niculescu, Maior Băgulescu și alții. Venea apoi carul miresei cu șase boi, împodobit cu flori. Apoi alte care ale nuntașilor. În total 2.300 care, trăsurile și automobile, toate încărcate cu flori și lume îmbrăcată în costume naționale. Eu ajunsesem la 7 kilometri de oraș, în Crâng, și coada coloanei încă nu ieșise din Focșani. În Crâng s-a oficiat nunta pe o estradă de scânduri, pregătită anume. Erau de față între 80-100.000 de oameni. După oficierea slujbei religioase, au început hora, jocurile și petrecerea. Apoi a urmat masa întinsă pe iarbă verde.

Fiecare își adusese de mâncare, iar focșănenii avuseseră grije și pentru lumea venită din alte părți. Toată această desfășurare de costume naționale, de care românești, de viață și de entuziasm, a fost filmată. Peste câteva săptămâni s-a reprezentat la București. Dar numai de două ori, căci ministrul de Interne a confiscat și filmul, și copia lui și le-a dat foc. Spre seară, nunta s-a terminat într-o înfrățire și însuflețire generală. Eu am plecat în aceeași noapte cu soția și câțiva camarazi la Băile Herculane, unde am rămas două săptămâni la o veche familie de cunoscuți, Ștefan Martalog”.

În 1927, Corneliu Zelea Codreanu a fondat Legiunea „Arhanghelul Mihail”, organizație naționalist-extremistă ce propunea instaurarea unui regim autoritar. Viziunea lui Codreanu s-a intersectat însă cu planurile Regelui Carol al II-lea, care a dorit să scape de potențialul concurent. Tensiunile dintre cei doi lideri au escaladat în decembrie 1937, când Partidul „Totul pentru Țară” (al Mișcării Legionare) s-a clasat pe locul al treilea în alegeri, cu 15,58% din voturi. În noaptea de 16 spre 17 aprilie 1938, Corneliu Zelea Codreanu împreună cu principalii lideri ai Mișcării au fost arestați, sub diverse pretexte. La 27 mai 1938, „Căpitanul” a fost condamnat la 10 ani de muncă silnică, fiind scos de pe scena publică a țării. Întrucât situația din Europa era tensionată, germanii pregătindu-se de război, Corneliu Zelea Codreanu putea fi încă un actor important în jocurile politice. Nu de puține ori își afirmase simpatia pentru dictatorul german Adolf Hitler. Tocmai de aceea, Carol al II-lea a decis să-și elimine adversarul și din cauza „potențialului” său extern, nu numai intern. La 15 noiembrie 1938, Regele a plecat într-un turneu prin Europa. Avea programate vizite la Londra și Paris, dar și o întrevedere cu Hitler. Cei mai sceptici

dintre apropriații lui Codreanu au interpretat această deplasare a suveranului ca un prilej de asasinare a „Căpitanului”. Crima este pusă pe seama ministrului de Interne, Armand Călinescu. În seara de 29 noiembrie 1938, comandantul închisorii din Râmnicu Sărat (unde se afla de ceva vreme „Căpitanul”) a primit ordin de la generalul Ion Bengliu – șeful Jandarmeriei – să-l ridice pe Corneliu Codreanu și pe alți 13 deținuți, numiți de legionari „Nicadorii” (asasinii lui I.G. Duca) și „Decemvirii” (asasinii lui Mihail Stelescu). Nu întâmplător au fost asociați lui Corneliu Codreanu și cei 13 legionari, deoarece aceștia intraseră deja în mitologia mișcării ca luptători contra oponentilor. Existau numeroase cântece legionare la adresa lor, fiind citați și în ceremonii. Conform declarației dată de comandantul închisorii în 1940, ordinul inițial prevedea să fie împușcați în județul Râmnicu Sărat, însă acesta a justificat că acțiunea putea aduce prejudiciu Coroanei și astfel au fost transferați la Jilava. Transportul s-a făcut într-un camion, iar fiecare deținut era însoțit de un jandarm înarmat. Unele relatări ulterioare descriu că cei transportați erau legați cu sfori la mâni și la picioare, dar cu toate acestea au fost acuzați că încercaseră să evadeze în timpul transportului. De asemenea, unii memorialiști au relatat că în epocă s-a afirmat că cei 14 au fost strangulați de jandarmii care-i însoțeau, după care au fost împușcați în spate pentru a se motiva tentativa de evadare. Alte versiuni memorialistice afirmă faptul că cei prezenți în camionul care i-au transportat pe cei 14 deținuți nu erau jandarmi angajați la închisoarea Râmnicu Sărat, ci persoane bine instruite anterior, care au avut misiune specială privind operațiunea de asasinare a acestora. În orice caz, indiferent de forma morții, este puțin probabil ca legionarii să fi încercat să evadeze, având în vedere precauțiile care

au fost luate anterior transportului. Incidentul s-a petrecut în noaptea – spre dimineața zilei de 30 noiembrie 1938, în pădurea Tâncăbești (care se află între Ploiești și București). În primele zile după anunțarea morții lui Corneliu Codreanu prin București circula zvonul că maiorul de jandarmi care a condus operațiunea ar fi primit suma de 2.000.000 lei, iar fiecare dintre jandarmii însoțitori câte 200.000 lei. Al. Gregorian, comandatul Închisorii Jilava (unde au fost aduși apoi cei 14 morți), a declarat în 1940 că în momentul în care camionul a intrat pe poarta acesteia, pe la 9 dimineața, era însoțit de motocicliști și de doi comisari regali. Decedații ar fi fost îngropați în comun lângă o pădurice de salcâmi în afara zidurilor închisorii, peste care s-ar fi aruncat gunoaiele amplasamentului. După acest moment, unul dintre cei doi comisari ar fi sunat la un superior, căruia i-a spus că cei 14 au încercat să evadeze de sub escortă. Indiferent de modul cum au fost îngropați, este cert că în 1940, când s-a efectuat dezhumarea, s-a găsit într-adevăr o groapă comună, iar cadavrele prezentau plagă împușcată. În după-amiaza zilei de 30 noiembrie a fost dat publicității comunicatul oficial privind tentativa de evadare de sub escortă a celor 14 legionari: „... În dreptul pădurii de la km. 30 al Șoselei București-Ploiești, automobilele în care se aflau deținuții au fost atacate cu împușcături de necunoscuți, care au dispărut, și în acel moment transferații, profitând de faptul că transportul se făcea în automobile Brek tip jandarmi, deschise și pe timp de noapte și ceață densă, au sărit din mașini, îndreptându-se cu vădită intenție de a dispărea în pădure. Jandarmii, după somațiile legale, au făcut uz de armă”.

După moartea sa, soția, Elena, a fost scoasă de legionari din țară și găzduită în Germania, în taberele extremiștilor de dreapta

care s-au refugiat de Carol al II-lea. S-a întors în țară în 1940, însă n-a mai putut ajunge în Germania după „rebeliunea legionară”, din ianuarie 1941. În timpul regimului comunist a stat în închisori și lagăre. Adrian Marino relatează în *Viața unui om singur* cum după anii de închisoare a fost deportat în Bărăgan, la Lătești, într-unul din satele strategice ridicate înainte de moartea lui Stalin de către deportații de pe granița cu Iugoslavia. Aici a întâlnit-o și pe soția „Căpitanului”, devenită „Doamna Colonel Praporgescu”. Redăm în continuare fragmentul din memoriile lui Marino despre acea amintire insolită: „Existau de altfel mai multe categorii de deportați și toate izolate între ele. «Celebritățile», VIP-urile, ca să mă exprim astfel, ca Doamna Maria Antonescu, soția Mareșalului, care păstrase o oarecare morgă, sau Dna Codreanu, soția Căpitanului, recăsătorită, devenită între timp, chiar în Lătești, „Doamna Colonel Praporgescu”, aveau gospodării, grădini, destul de bine instalate și organizate. Soția «Căpitanului», de altfel, o femeie de treabă, făcea tot ce-i stătea în putință să uite și să i se uite «trecutul». Situație ambiguă și absurdă. Multe puteam să-mi imaginez. Dar că într-o bună zi voi deveni «clientul» soției «Căpitanului», de la care voi cumpăra cu regularitate ouă, o astfel de situație era mai mult decât suprarrealistă”...

(Surse: <https://jurnalul.antena3.ro>, <https://ro.wikipedia.org>)

Lămuriri bibliografice

Pentru a aduna materialul documentar necesar realizării acestui nou volum din colecția „Istorii secrete” am consultat colecțiile unor cunoscute publicații, precum și arhivele lor online. Le rămân îndatorat colegilor de la Adevărul, Memoria, Historia, Formula As, Libertatea, Jurnalul Național, Evenimentul Zilei, Ziarul de Duminică, Cotidianul, Click!, Lumina, Litua, precum și celor de la Agenția Mediafax.

Recunoștința mea îi vizează în egală măsură și pe cei care gestionează resursele de pe internet ale site-urilor și blogurilor:

www.adevarul.ro

www.agero-stuttgart.de

www.agerpres.ro

<http://ceascadecultura.ro>

<https://cersipamantromanesc.wordpress.com>

www.contributors.ro

www.cotidianul.ro

<http://crispedia.ro>

www.cugetliber.ro

www.culoriletrecutului.ro

www.cultural.bzi.ro
www.cunoastelumea.ro
www.curentul.info
<http://curierul-iasi.ro>
www.descopera.ro
www.digi24.ro
www.efemeride.ro
<http://enciclopedia-dacica.ro>
<http://enciclopediaromaniei.ro>
www.europafm.ro
<http://evz.ro>
<https://foaienationala.ro>
www.formula-as.ro
www.flux24.ro
www.gandul.info
<https://gazetadecluj.ro>
www.graiul.ro
www.historia.ro
<https://historice.ro>
www.hotnews.ro
<https://identitatea.ro>
<https://incredibilia.ro>
<http://istorie-furata.blogspot.com>
www.istorie-pe-scurt.ro
<http://istorieveche.ro>
<https://istoriiregasite.wordpress.com>
www.jurnalul.ro
<https://jurnalul.antena3.ro>
www.libertatea.ro
www.libris.ro

www.memoriabanatului.ro

<https://muscelpedia.ro>

www.news.ro

www.rador.ro

www.redescoperaistoria.ro

<http://revistacultura.ro>

www.ring.ro

www.romania-actualitati.ro

<https://romaniailibera.ro>

<http://romaniamegalitica.blogspot.com>

www.rtv.net

www.scribd.com

<https://transilpedia.ro>

www.zf.ro/ziarul-de-duminica

www.ziare.com

www.ziaristionline.ro

<http://ziarullumina.ro>

www.ziarulmetropolis.ro

www.ziarulnatiunea.ro

<https://ziarulunirea.ro>

www.ziuaconstantia.ro

www.ziuanews.ro

www.ziuaveche.ro

Foarte multe informații prețioase am cules din enciclopedia online Wikipedia (<https://ro.wikipedia.org/>).

Nefiind o lucrare științifică (vreo „teză de doctorat”!), ci una de popularizare realizată prin procedeul agregării de informații din varii surse, nu am inclus note în subsolul paginilor în care să precizez data și locul unde au apărut fragmentele citate, ci

doar am marcat preluările din presa scrisă și online cu ghilimele, citând explicit link-urile, spre a nu îngreuna/complica inutil lectura.

Am consultat și mai multe volume ce cuprind date și informații despre orașele mici și mari care au dat României personalități care i-au schimbat destinul ca națiune:

Constantin Bacalbașa – *Bucureștii de altădată*, Ediția a II-a, Vol. I – 1871-1884, Vol. II – 1885-1901, Vol. III – 1901-1910, Vol. IV – 1910-1914, București, 1927/1935.

Ion Banea – *Căpitanul*, Editura „Totul pentru Țară”, Sibiu, 1936 (ediție cenzurată); ediția a II-a: 1937; reeditare la Editura Gordian, Timișoara, 1995.

Mihai Bărbulescu, Dennis Deletant, Keith Hitchins, Șerban Papacostea, Pompiliu Teodor – *Istoria României*, Editura Enciclopedică, București, 1998.

Dan Berindei – *Pe urmele lui Nicolae Bălcescu*, Editura Sport-Turism, București, 1984.

Cornel Bîrsan – *Istorie Furată. Cronică Românească de Istorie Veche*, Vol. I-III, Editura Librex Publishing, București, 2018.

Dan-Silviu Boerescu – *Alexandru Ioan Cuza sau abdicarea unui Casanova*, Editura Integral, București, 2017.

Dan-Silviu Boerescu – *Capitalele românilor și ale ținuturilor românești*, Editura Integral, București, 2019.

Dan-Silviu Boerescu – *Cele mai murdare crime politice din istoria modernă a României*, Editura Integral, București, 2017.

Dan-Silviu Boerescu – *Clipele astrale ale istoriei României. Zece zile incredibile care ar fi putut schimba destinul țării*, Editura Integral, București, 2018.

- Dan-Silviu Boerescu – *Istoria României subterane, de la misterele hrubelor la tainele societăților și mișcărilor secrete*, Editura Integral, București, 2018.
- Dan-Silviu Boerescu – *Iubitele lui Bălcescu și alte istorii romantate ale pașoptiștilor*, Editura Integral, București, 2017.
- Dan-Silviu Boerescu – *Misterele orașelor pierdute ale României, de la Balcic la Cetatea Albă și de la Hotin la Cernăuți*, Editura Integral, București, 2018.
- Dan-Silviu Boerescu – *Istoria ascunsă a orașelor multiculturale din Transilvania*, Editura Integral, București, 2018.
- Dan-Silviu Boerescu – *Poveștile neștiute ale târgurilor moldovenești de dincolo și dincoace de Prut*, Editura Integral, București, 2018.
- Lucian Boia – *Istorie și mit în conștiința românească*, Editura Humanitas, București, 1997.
- Lucian Boia – *Mituri istorice românești*, Editura Universității din București, 1995.
- Lucian Boia – *Jocul cu trecutul. Istoria între adevăr și ficțiune*, Editura Humanitas, București, 1997.
- Elisa Brătianu, Ion I.C. Brătianu – *Memorii involuntare*, Editura Oscar Print, București, 1999.
- Ion Bulei – *Scurtă istorie a românilor*, Editura Meronia, București, 1996.
- Gheorghe Buzatu, Corneliu Ciucanu, Cristian Sandache – *Radiografia dreptei românești: 1927-1941*, Editura FF Press, București, 1996.
- Anton Caragea – *Pagini de istorie ascunsă*, Editura Cartier, Chișinău, 2004.
- D. Caselli – *Cum au fost Bucureștii odinioară*, Editura „Gazetei Municipale”, București, 1935.

- Nicolae Ciachir, Constantin Bușe – *Mihail Kogălniceanu*, Editura Meridiane, București, 1967.
- Adrian Cioroianu – *Cea mai frumoasă poveste. Câteva adevăruri simple despre Istoria Românilor*, Editura Curtea Veche, București, 2013.
- Răzvan Codrescu – *De la Eminescu la Petre Țuțea. Pentru un model paideic al dreptei românești*, Editura Anastasia, București, 2000.
- Răzvan Codrescu – *În căutarea Legiunii pierdute*, Editura Vremea, București, 2001; ediția a doua revăzută și adăugită, Editura Christiana, București, 2012.
- Mircea Constantinescu – *Când toca la Radu-Vodă*, Editura Militară, București, 1992.
- Mircea Constantinescu – *Cum îndemult Bucureștii petreceau*, Editura Albatros, București, 1977.
- Mircea Constantinescu – *După București, potopul...*, Editura Biblioteca Bucureștilor, București, 2001.
- Florin Constantiniu – *O istorie sinceră a poporului român*, Editura Univers Enciclopedic, București, 2002.
- Neagu Djuvara – *O istorie povestită pentru cei tineri*, ediția a IV-a, Editura Humanitas, București, 2002.
- George Costescu – *Bucureștii vechiului Regat*, Editura Universul, București, 1944.
- Mircea Damian – *București*, Fundația pentru Literatură și Artă „Regele Carol I”, București, 1935.
- Neagu Djuvara – *Între Orient și Occident. Țările Române la începutul epocii moderne*, Editura Humanitas, București, 1995.
- C. Gane – *Trecute vieți de doamne și domnițe*, vol. I-III, Editura Ziarului „Universul”, București, 1932-1939.

- Florian Georgescu, Paul Cernovodeanu, Ioana Cristache Panait – *Documente privind istoria oraşului Bucureşti*, Muzeul de Istorie a oraşului Bucureşti, Bucureşti, 1960.
- Florian Georgescu (redactor responsabil), Dan Berindei, Alexandru Cebuc, Paul Cernovodeanu, Petre Daiche, Ştefan Ionescu, Panait I. Panait, Constantin Şerban – *Istoria oraşului Bucureşti*, Vol. I, Muzeul de Istorie a oraşului Bucureşti, Bucureşti, 1965.
- Vlad Georgescu – *Istoria românilor de la origini până în zilele noastre*, Editura Humanitas, Bucureşti, 1992.
- Constantin C. Giurescu – *Istoria Bucureştilor din cele mai vechi timpuri până în zilele noastre*, Editura pentru literatură, Bucureşti, 1966. (Constantin C. Giurescu – *Istoria Bucureştilor*, ediţia a II-a, revăzută şi adăugită, Editura Sport-Turism, Bucureşti, 1979.)
- Constantin C. Giurescu – *Istoria românilor*, vol. I-III, Fundaţia Regală pentru Literatură şi Artă „Carol al II-lea”, Bucureşti, 1938.
- Emanoil Hagi-Mosco – *Bucureşti. Amintirile unui oraş. Ziduri vechi. Fiinţe dispărute* (ediţie îngrijită de Ştefan Pleşia, Dan Pleşia şi Mihai Sorin Rădulescu), Editura Fundaţiei Culturale Române, Bucureşti, 1995.
- Keith Hitchins – *Scurtă istorie a României*, traducere de Lucia Popovici, Editura Polirom, Iaşi, 2015.
- Damian Hurezeanu, Valeriu Ioan-Franc – *Nicolae Bălcescu: raţiune şi trăire eroică a înnoirii*, Editura Academia Română, Centrul Român de Economie Comparată şi Consens, Bucureşti, 2003.
- G. I. Ionescu-Gion – *Istoria Bucureştilor*, Stabilimentul Grafic I.V. Socec, Bucureşti, 1899.

- Nicolae Ionescu – *Bucureștiul de altădată* (ediție de Iulian Voicu și Emanuel Bădescu), Editura Alcor, București, 2004.
- N. Iorga – *Istoria Bucureștilor*, Ediția Municipiului București, București, 1939.
- N. Iorga – *Istoria românilor*, Vol. I-X, Tipografia „Datina Românească”, Vălenii de Munte, 1912.
- N. Iorga – *O viață de om. Așa cum a fost*, Editura Minerva, București, 1972.
- N. Iorga – *Studii și documente cu privire la istoria românilor*, Vol. I-II, Stabilimentul grafic „I.V. Socec”, București, 1901.
- Titu Maiorescu – *Însemnări zilnice*, Vol. I-III, Editura Librăriei „Socec”, București, 1986.
- Adrian Marino – *Viața unui om singur*, Editura Polirom, Iași, 2010.
- V. Mărculeț, A.V. Ștefănescu, S. Ion, Gherghina Boda, G. Marcu, M. Chiriac, Elena-Gabriela Maximciuc, I. Mărculeț, S. Stoica – *Dicționarul domnilor Țării Românești și ai Moldovei*, Editura Meronia, București, 2009.
- Constantin Moisil – *Bucureștii vechi. Schiță istorică și urbanistică*, Societatea istorico-arheologică „Bucureștii Vechi”, București, 1932.
- Bogdan Murgescu – *Istoria României în texte*, Editura Corint, București, 2001.
- Aurora Nicolau – *Tainica inimă a Bucurescilor (Poveștile Jariștei, vol. I)*, Editura Integral, București, 2017.
- Radu Olteanu – *Bucureștii în date și întâmplări*, Editura Paideia, București, 2002.
- George Cristea Nicolescu – *Mihail Kogălniceanu*, București, 1946.
- C. Neagu, D. Marinescu, R. Georgescu – *Fapte din Umbră*, vol. I-III, Editura Politică, București, 1977.

- Dimitrie Onciul – *Din Istoria României*, Editura Librăriei Socec, București, 1906.
- Zigu Ornea – *Viața lui Titu Maiorescu*, Editura Cartea Românească, București, 1986.
- C. Popescu-Cadem – *Titu Maiorescu în fața instanței documentelor*, Editura Biblioteca Bucureștilor, 2004.
- George Potra – *Din Bucureștii de ieri*, vol. I-II, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1990.
- George Potra – *Documente privitoare la Istoria Orașului București*, Vol. I-II, Editura Academiei R.P.R., București, 1967.
- Alexandru Predescu – *Dâmboviță, apă dulce*, Editura Albatros, București, 1970.
- Alexandru Predescu – *Vremuri vechi bucureștene*, Editura pentru Turism, București, 1990.
- Lucian Predescu – *Enciclopedia „Cugetarea”*, Editura „Cugetarea” Georgescu-Delafras, București, 1939.
- Mihai Sorin Rădulescu – *În căutarea unor istorii uitate*, Editura Vremea, București, 2011.
- Constantin Rezachevici – *Cronologia critică a domnilor din Țara Românească și Moldova 1324-1881*, Vol. I, Editura Enciclopedică, București, 2001.
- Costin Scorpan – *Istoria României. Enciclopedie*, Editura Nemira, București, 1997.
- Ioan Scurtu – *Ion I. C. Brătianu*, Editura Museion, București, 1992.
- S.D. Spector – *România și Conferința de Pace de la Paris. Diplomația lui I.I.C. Brătianu*, Institutul European, Iași, 1995.
- Valeriu Stan – *Nicolae Bălcescu, 1819-1852*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1977.

- Paul Ștefănescu – *Enigme ale istoriei române*, vol. I-II, Editura Libris, București, 2002.
- Ștefan Ștefănescu – *Istoria poporului român*, Editura Academiei, București, 1970.
- Răzvan Theodorescu, Victor Spinei (coordonatori) – *Istoria românilor*, Ediția a II-a, revăzută și adăugită, Editura Enciclopedică, București, 2010.
- Marius Theodorian-Carada – *Efemeridele. Însemnări & amintiri 1908-1928*, Tipografia „Serafica”, Săbăoani, jud. Roman, 1937.
- Nicolae Vătămanu – *Istorie bucureșteană*, Editura enciclopedică română, București, 1973.
- Nicolae Vătămanu – *Odinioară în București*, Editura Eminescu, București, 1975.
- Francisco Veiga – *Istoria Gărzii de Fier, 1919-1941: Mistica ultranaționalismului*, Editura Humanitas, București, 1993.
- Constanța Vintilă-Ghițulescu – *Patimă și desfătare. Despre lucrurile mărunte ale vieții cotidiene în societatea românească (1750-1860)*, Editura Humanitas, București, 2015.
- Alexandru D. Xenopol – *Istoria românilor din Dacia Traiană*, Vol. IV, Editura Cartea Românească, București, 1925.
- Gheorghe Zane – *N. Bălcescu: Opera. Omul. Epoca*, Editura Eminescu, București, 1975.
- Alexandru Zub – *Mihail Kogălniceanu, arhitect al României moderne*, Editura Institutul European, Iași, 2005.
- *** – *Bibliografia Românească Modernă*, Vol. I-IV Editura Academiei Române, București, 1984-1996.
- *** – *Călători străini despre Țările Române în secolul al XIX-lea*, Editura Academiei Române, București, 2005.

*** – *Izvoare privind istoria României*, Editura Academiei R.P.R., București, 1964.

Mulțumirile mele se îndreaptă către colectivul **Anticariatului UNU**, Str. Academiei, 4-6, București, care m-a ajutat cu profesionalism în activitatea de documentare, ca și în cazul altor cărți semnate de mine. (www.anticariat-unu.ro)

Colecția ISTORII SECRETE

prezentată de Dan-Silviu Boerescu

Am fost prea multă vreme prizonierii stereotipurilor patriotarde din manualele de istorie, care au falsificat – vreme de mai multe generații – semnificația unor fapte și evenimente care ne definesc ca popor. Uneori, trucajele propagandistice s-au realizat prin omisiune, alteori prin folosirea de clișee specifice luptei de clasă de inspirație sovietică.

Însă, în momentul de față, când accesul liber la informație nu mai este o utopie, putem puncta altfel o sumedenie de episoade istorice și putem privi personajele exponențiale ale diferitelor epoci în toată complexitatea lor umană, fără teama de a deveni culpabili în ochii cenzurii, dar și cu riscul inherent de a șoca naționaliștii, protocroniștii sau extremiștii, indiferent de culoare lor politică.

Spre descifrarea istoriei secrete a României!

Un proiect editorial

INTEGRAL

Volumul I

**Cele mai murdare crime politice
din istoria modernă a României**

Secolul XX a fost marcat de o succesiune de întâmplări tragice – asasinate politice sau felurite „accidente” ale unor lideri români, care au hrănit toate o mulțime de scenarii și teorii ale conspirației. Au murit, în circumstanțe care ridică multe semne de întrebare, personalități care au marcat decisiv epoca lor și care au avut orientări ideologice de toate culorile – liberali, țărăniști, carliști, legionari, comuniști etc., uniți între ei numai de caracterul violent al sfârșitului fiecăruia, provocat de glonț, otravă, rangă sau baionetă.

Volumul II

**Clipele astrale ale istoriei României
Zece zile incredibile care ar fi putut schimba destinul țării**

Ziua în care, în anul 44 î. Hr., Burebista a fost asasinat și cea de Crăciun, în 1990, când Regele Mihai s-a întors prima oară în România după mai bine de patru decenii de exil, dar a fost izgonit din nou din țară, ziua în care, în august 1601, Mihai Viteazul a fost ucis la Câmpia Turzii și cea, din august 1991, când Republica Moldova și-a declarat independența față de Uniunea Sovietică dar nu s-a re-întors la sânul Patriei-Mamă... sunt doar câteva momente istorice în care România și-a ratat destinul.

Volumul III

Pagini din istoria țării pe care am vrea să le uităm

Istoria unei țări nu se compune doar din momente glorioase, de apoteoză și triumf, când mulțimile exultă de fericire, iar conducătorii sunt nimbați de haloul gloriei. Din nefericire, adesea memoria colectivă reține traumatizant momentele oribile ale decăderii și agoniei. Nici în cazul poporului român acestea nu au lipsit. De pildă, atunci când Constantin Brâncoveanu și fiii săi au fost uciși și mutilați barbar la Stambul sau atunci când, în 1812, într-o sală a Hanului lui Manuc, Rusia țaristă ne fura prima oară Basarabia, sau atunci când, pe 30 august 1940, la Viena, cu complicitatea lui Hitler și a lui Mussolini, Horthy împlânta pumnalul în trupul Transilvaniei, ori atunci când, în decembrie 1989, cripto-comuniștii confiscău revolta populară...

• • • • •

Volumul IV

Zece mistere fascinante ale spațiului carpato-danubiano-pontic

Sfinxul din Bucegi, Kogaion – polul energetic al Planetei, „Gura de Rai” – locul cu „energie pură” din Carpați (certificat de NASA), tunelurile din Dobrogea, aurul dacic ascuns în munți, tăblițele de aur de la Sinaia, Tărtăria și prima scriere a lumii, comorile templierilor de la Câmpulung Muscel, orașul subteran de sub Sarmisegetuza, Androniconul, scheletele uriașe din Lunca Dunării și... România încă mai are enigme incredibile de descifrat!

Volumul V

Românii neștiuți din spatele marilor personalități ale omenirii și secretele lor odioase

Pare incredibil dar, într-un moment sau altul, lideri mondiali precum Stalin, Hitler și, chiar, Churchill au cochetat, în diverse maniere, cu ideea distrugerii României. În trecutul istoric, asemenea exemple pot fi găsite cu duiumul. Nici prezentul nu ne scutește de asemenea scenarii abracadabrante...

Volumul VI

Cei ce au încercat să distrugă România... și aproape au reușit. Ipoteze despre motivațiile lor ascunse

Pare incredibil dar, într-un moment sau altul, lideri mondiali precum Stalin, Hitler și, chiar, Churchill au cochetat, în diverse maniere, cu ideea distrugerii României. În trecutul istoric, asemenea exemple pot fi găsite cu duiumul. Nici prezentul nu ne scutește de asemenea scenarii abracadabrante...

Volumul VII

Aurul, uraniul și alte comori furate din România Noi scenarii despre marile jafuri naționale

După cucerirea Daciei, Traian a luat atâta aur din comoara lui Decebal încât timp de doi ani a oferit cetățenilor Romei petreceri cu mâncare și lupte de gladiatori (*panem et circenses*) gratis. În epoca societăților mixte româno-sovietice (faimoasele Sovrom-uri), în contul achitării „datoriilor de război”, rușii ne-au luat uraniul și alte substanțe rare și prețioase. Astăzi, munții noștri se golesc de păduri în ritm accelerat...

Volumul VIII

Noua ordine europeană Teoria conspirației privind dezmembrarea României și reîmpărțirea Bătrânului Continent

Chiar dacă, deocamdată, separarea Cataloniei de Madrid și dezmembrarea Spaniei au eșuat, tendința de atomizare a Europei, începută o dată cu spargerea în bucăți a fostei Iugoslavii și ruperea Cehoslovaciei, probabil va continua. Franța, Italia sau Marea Britanie par a fi victime predestinate, însă nici România nu este iertată de astfel de amenințări: vă spune ceva „Țara Secuilor”? Surpriza este că nu este singura astfel de încercare...

Volumul IX

Marile manipulări din istoria României Teroriștii din decembrie 1989 – realitate, fictiune sau manipulare criminală?

„Teroriștii” care ne-au înspăimântat în timpul Revoluției au început să fie pregătiți încă din 1968. Deloc întâmplător, în martie 1989 într-o revistă militară românească se publica studiul *Lupta de rezistență în cadrul războiului de apărare a patriei. Particularități ale participării unităților centrale și teritoriale de securitate la organizarea luptei de rezistență pe teritoriul vremelnice ocupat de inamic*. Istoricii au remarcat că „tema era discutată de mai mulți ani și au existat numeroase ședințe și dezbateri la care participau cadre din Securitate, Armată, Gărzi Patriotice și partid. Au fost elaborate variante de lucru și s-au adus îmbunătățiri periodice ale planurilor, în funcție de realitățile schimbătoare de-a lungul timpului”...

Volumul X

Operațiuni secrete ale unor puteri străine în România

Scena Revoluției din Decembrie 1989 a fost doar una dintre cele pe care au evoluat agenții unor puteri străine, încercând și, uneori, reușind să influențeze evenimente epocale din istoria noastră, în care oamenii cu dublă sau multiplă comandă, reprezentând interesele imperiilor vecine au ajuns foarte aproape sau chiar în vârful piramidei politice autohtone.

Mihail Moruzov este numele celui care se trage din cazacii zaporojeni refugiați din Caucaz în România. Născut la 18 septembrie 1887, în satul Zebil din Tulcea, într-o familie cu opt copii, Moruzov avea să devină, cu voia sa și împins de instinct, părintele serviciilor secrete românești. Cu toate că a făcut doar trei clase primare, inteligența și flerul tulceanului l-au transformat în timp într-unul dintre cei mai apreciați spioni ai Europei. Maria Tănase, Elena Constantinescu alias Helen O'Brien, Veturia Goga sunt cele mai cunoscute spioane române, unele în acte, altele doar bănuite de așa ceva. Iar gălățeanca Vera Atkins a devenit unul dintre șefii serviciului de spionaj britanic din timpul ultimei conflagrații mondiale.

Tainele Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918

Actul istoric înfăptuit la 1 Decembrie 1918 a constituit apogeul unor acțiuni politice, militare și diplomatice care, multă vreme, au fost sau sunt încă învăluite în mister, protagoniștii lor fiind unii dintre marii eroi necunoscuți sau abia intuiți ai acelor împrejurări istorice de o însemnătate vitală pentru națiunea română...

Volumul XIII

Războaiele balcanice și alte momente din istoria militară a României despre care se vorbește mai puțin

Cele două Războaie balcanice au anticipat în multe feluri tot ceea ce s-a întâmplat cu România în cele două războaie și în perioadele ce au urmat acestor mari confruntări militare, dar și în perioadele de mari prefaceri istorice care le-au urmat acestora. De ce, totuși, în aceste condiții, cele două importante confruntări regionale sunt de obicei trecute cu vederea de cărțile de istorie? Și e adevărat că, în 1968, tancurile Tratatului de la Varșovia au încercat să treacă granițele dinspre Ungaria și URSS?

• • • • •

Volumul XIV

Basarabia, Bucovina, Cadrilaterul, Maramureșul istoric și alte ținuturi disputate de români

Rușii și ucrainenii ne-au luat, de mai multe ori, Basarabia, Bucovina, Ținutul Herța, Maramureșul istoric (pe care l-au administrat un pic și cehii), Insula Șerpilor și Gurile Dunării. Polonezii au stăpânit părți ale Bucovinei, pe care au avut-o și austriecii, care au primit câteva decenii și... Oltenia. Cu bulgarii ne-am disputat Cadrilaterul, existând discuții și asupra Dobrogei. Nici cu sârbii nu au lipsit discuțiile asupra Banatului...

Volumul XV

Secretele închisorilor românești

În perioada interbelică și a celui de-Al Doilea Război Mondial deținuții comuniști au fost închiși în penitenciare și lagăre. La fel și piloții americani doborâți de apărarea antiaeriană deasupra Bucureștiului și a câmpurilor petrolifere de pe Valea Prahovei. Mai apoi, nu este deloc clar ce s-a întâmplat cu protagoniștii „marelui jaf comunist” din 1959 sau cu *serial killer*-ul Râmăru în închisoare și cum reușeau să evadeze unii deținuți pe vremea lui Ceaușescu...

• • • • •

Volumul XVI

Crime și catastrofe uitate din istoria neagră a României

O colonie muncitorească din apropierea șantierului unei hidrocentrale este spulberată într-o noapte de o revărsare de ape, care au luat cu ele zeci de vieți omenești. Sute de brigadieri entuziaști sau „dușmani ai poporului” trimiși la reeducare pier la Canal și pe faimoasele șantiere ale tineretului. Două mari accidente aviatice, adevărate catastrofe, au avut loc în Banat și în Transilvania în perioada comunistă. Inundațiile din anii 1970-1975 fac numeroase victime. Trei teribile catastrofe feroviare din anii '30 fac sute de victime, iar o a patra se petrece în 1968. În 1930, o biserică a ars cu 118 oameni înăuntru. Un autobuz care circula pe ruta Suceava-Botoșani s-a răsturnat de pe un pod într-o mlaștină adâncă, la Hunțani. În urma accidentului

din 1980 au murit 48 de oameni. Dezastrul de la Certej din 1971, provocat de ruperea digului și alunecarea muntelui de steril din iazul de decantare al exploatarei miniere, a provocat 89 de morți și 76 de răniți. Iar în 1974, la Iași, un șofer de camion era pe punctul de a porni un război interetnic după ce, din răzbunare, a călcat cu o mașina grea o șatră de țigani, curmând 24 de vieți.

Volumul XVII

Secretele medicinei legale românești

Ce s-a întâmplat în realitate cu penisul lui Terente din muzeul Institutului de Medicină Legală din București, care era, de fapt, o butaforie? Și cum a reușit Mina Minovici să mumifice corpul portarului de la IML mai bine decât trupurile faraonilor? Iar Nicolae Minovici a fost fratele celebrului legist căruia Institutul Național de Medicină Legală îi poartă numele. Ca și fratele său, și-a dedicat viața științei și a recurs la metode extreme pentru a-și pune în practică studiile. A cercetat efectele agoniei prin autostrangulare și a fost el însuși cobai, spânzurându-se de 12 ori!

Avea România vreo șansă să lupte pentru a împiedica pierderile teritoriale din vara lui 1940? De ce armata română, după ce a recuperat Basarabia, a continuat să lupte și dincolo de Nistru? De ce nu ne-am retras trupele de la Stalin-grad? Ce s-a întâmplat, de fapt, la Odesa când partizanii (evrei?) au aruncat în aer comandamentul trupelor române? Care sunt explicațiile masacrului de la Cotul Donului, în 1942, când au pierit peste 150.000 de soldați ai noștri? Și dacă Antonescu era lăsat să întoarcă el armele în august 1944? Cum au ocupat Budapesta a doua oară românii în 25 de ani? Ce au făcut la Viena și în Munții Tatra?

Înainte de proliferarea mitului lui Dracula a existat o contesă transilvană însetată de sânge de fecioară. Dacii, ca să-și înpăimânte dușmanii, foloseau capete de lup împăiate continuate cu trupuri de șarpe în loc de steaguri de luptă. În 2015, o femeie din Brașov a divorțat de soțul ei după ce, în nopțile cu lună plină l-a urmărit și a descoperit că acesta, în pielea goală, ataca animalele și le mușca de gât...

Fenomenul Maglavit și alte minuni petrecute pe teritoriul românesc

În vara anului 1935, o Românie întreagă n-avea ochi decât pentru Maglavit, localitatea din Oltenia în care ciobanul Petrache Lupu pretindea că l-a văzut și a vorbit cu Dumnezeu. Foarte repede, societatea s-a împărțit în tabere: unii i-au zis ciobanului analfabet „nebun”, alții „sfânt”, iar unii au bănuit că-i vorba de o escrocherie. Cert e însă că puhoai de oameni au pornit-o înspre Maglavit, convinși de virtuțile tămăduitoare ale locului. În mai 2015, mii de pelerini au ajuns la Pușcași, un sat din vecinătatea Vasluiului, pentru a se ruga lângă un tablou cu Arsenie Boca, despre care localnicii afirmă că lăcrimează. Iar în iunie 2015, o familie din satul arădean Semlac afirma că a observat cum curge mir dintr-o icoană care îl înfățișa pe Arsenie Boca. Sute de credincioși din zonă au venit în pelerinaj la casa localnicilor, pentru a vedea minunea.

Harta însângerată De la cetățile dispărute în Dunăre la închisoarea secretă a CIA în România

Cetatea bizantină Vicina de la Păcuiul lui Soare ar fi putut deveni un punct major de inflexiune al istoriei românilor dar – în mod ciudat! – a sfârșit prin a fi înghițită de apele Dunării, ducând cu ea în adâncuri o sumedenie de enigme cutremurătoare...

Capitala spirituală și comercială a aromânilor, orașul Moscopole, deși aflat într-un loc destul de izolat în munții dintre Grecia și Albania, în zilele sale de glorie (anii 1760) avea o populație de peste 60.000 de locuitori (mai mare la acea vreme ca Atena!), fiind al doilea oraș balcanic din punctul de vedere al populației și al prosperității, depășit fiind doar de Constantinople. Cine și de ce a distrus în mai multe rânduri acest oraș fascinant al vlahilor sud-dunăreni?

Ada Kaleh – insula misterioasă pierită în valurile Dunării o dată cu construirea hidrocentralei de la Porțile de Fier ascunde o istorie incredibilă, care nu se rezumă la o faimoasă delicată turcească...

Dacă a existat sau nu o închisoare secretă a CIA în România în care au fost torturați presupuși teroriști islamici rămâne una dintre cele mai mari controverse contemporane, despre care, în general, se evită să se vorbească...

Istoria României subterane **De la misterele hrubelor la tainele societăților** **și mișcărilor secrete**

Dincolo de istoria oficială, există o alta secretă, rezervată doar inițiaților, din perspectiva căreia faptele istorice aparent inexplicabile capătă semnificație iar înlănțuirea lor prinde contur conform unei logici oculte. De la Zamolxis, adeptul și oficiantul unui cult pitagoreic, la domnitorii medievali, membri ai diferitelor ordine cavalești, adesea rivale, și conducătorii de după 1848, puternic influențați de unele ramuri ale masoneriei, mulți dintre liderii formali și informal ai formațiunilor statale de pe teritoriul carpato-danubiano-pontic au avut legături directe cu felurite organizații secrete, ascunse ochilor plebeilor, dar care au influențat adesea decisiv factorul politic. În special evenimentele din perioada 1859-1939 au cunoscut o puternică înrâurire pe această cale dar nu numai...

România „ocultă” a fost, însă, dublată întotdeauna de o alta, „subterană” – uneori, chiar la propriu! – în care jocurile se făceau altfel, ajungându-se, de pildă, în 1802, ca Bucureștii să cadă în anarhie, fiind stăpânit de bandele de pazvangii care fraternizaseră cu vagabonzii și cerșetorii locali.

Și, desigur, a existat și o Românie „transcendentă”, cea a credinței religioase asumate cu orice risc și sfidând vremelnicele administrații politice, epopeea creștinismului timpuriu dar și evenimente din perioada comunistă fiind exemplare în acest sens.

Misterele orașelor pierdute ale României De la Balcic la Cetatea Albă și de la Hotin la Cernăuți

România, un mic regat înainte de Primul Război Mondial, de 137.000 kmp și 7.897.311 locuitori, ajunge după 1918 la 295.049 kmp și la 18.057.028 locuitori. Mai multe regiuni istorice românești, în condițiile destrămării imperiilor vecine și prin votul majorității populației lor, se declară unite cu România. Principiul naționalităților dă câștig de cauză României. Victimele numeroase din război ornează acest principiu cu un tribut de sânge și de glorie. Statul român s-a dublat o dată cu unirea provinciilor limitrofe, dar insecuritatea sa a crescut în aceeași proporție. România e înconjurată din toate părțile de nemulțumiții prevederilor Tratatului de la Paris și, cu excepția Iugoslaviei și a Poloniei, nu are decât vecini care așteptau doar momentul potrivit pentru a-i lua înapoi provinciile abia reunite. În vara tragică a anului 1940, România va pierde o mare parte din teritoriul câștigat în 1918 și, o dată cu acesta, o salbă de orașe superbe...

Volumul XXIV

**Secretele înfricoșătoare ale Dunării.
Porturi și poduri dispărute, bătălii și catastrofe navale**

Sânge, fier încins și cenușă – o adevărată *Urzeală a Tronurilor* în decor danubian! Tovarăș tradițional al istoriei românilor, Dunărea a văzut multe, malurile ei fiind teatrul unor războaie nimicitoare, unor catastrofe teribile, dar și al unor – nu puține – legende sentimentale sfâșietoare și al unor enigme nedezlegate încă. Apa Dunării, adesea involburată, duce cu sine dintotdeauna întâmplări aflate sub incidența unor veritabile blesteme și dureri străvechi, dar este, deopotrivă, depozitara unor bogății uriașe, imposibil de cuantificat.

Napoleon numea Dunărea „regele râurilor europene”, iar Nicolae Iorga „cea mai bogată în daruri”; pe malurile ei s-au făurit și au durat, până în zilele noastre, civilizații milenare. Pentru Țara Românească și pentru Moldova – denumite și „Principatele Dunărene” – fluviul a fost „ca o ființă care a văzut și a suferit multe și poartă în chipul său urma tuturor luptelor” (nu doar cu Imperiul Otoman), apoi, în decursul veacurilor până în contemporaneitate, a constituit scena unor multiple tragedii și revelații cutremurătoare, care, practic, ne îndeamnă să-i rescriem istoria oficială.

Volumul XXV

Poveștile neștiute ale târgurilor moldovenești de dincolo și dincoace de Prut

„Legătura mea cu pământul, cu cerul și apele Moldovei nimic nu o poate deznoda. În molcomul peisaj moldovean, printre oamenii cuviincioși, de discretă noblețe sufletească ai acestei blagoslovite provincii, mă simt ca în cel mai prielnic mediu” spunea cândva George Enescu. Dincolo, însă, de asemenea reverberații nostalgice, târgurile moldovenești de altădată ascund o sumedenie de povești destul de controversate...

• • • • •

Volumul XXVI

Istoria necunoscută a Dobrogei, de la Tomisul lui Ovidiu la minunile de la Dervent și cetatea subterană de la Limanu

Cele mai tulburătoare legende legate de Dobrogea sunt, poate, cele legate de civilizațiile subterane (la propriu!) care jalonează istoria acestui tărâm magic, hrănesc diferite teorii ale conspirațiilor și, de cele mai multe ori, capătă finalizări tipice Science Fiction-ului.

Însă, în egală măsură, și faptele verificabile arheologic, garantate de documente și date precise, sunt la fel de fascinante, căci acest teritoriu incredibil se dovedește a fi nu numai un amalgam de etnii și confesiuni, ci și un creuzet în care s-au amestecat exploziv sângele năvalnic, fierul încins, aurul neguțătorilor și patosul religios pentru a da naștere unei Istории unice, care încă ne mai rezervă uriașe surprize și astăzi.

Volumul XXVII

Povești de dragoste și război în Bucovina, „Grădina Imperiilor”

Fosta „Țară de Sus” a Moldovei, devenită preț de un veac și jumătate „Mare Ducat” al Imperiului Habsburgic, are specificul său în mai toate domeniile, de la picturile murale zugrăvite pe pereții bisericilor mănăstirilor fabuloase de aici până la minunile artei culinare locale, excelând în savoare dată de ingrediente specifice, de la păstrăvul afumat la ciupercile de pădure (hribi și gălbiori).

Însă, dincolo de pitorescul nemaîntâlnit al locurilor și obiceiurilor, Bucovina ascunde și o istorică tragică, a unui ținut disputat de imperii și dezmembrat finalmente de ciuma roșie sovietică, care a mutilat se pare pe vecie această veritabilă Gură de Rai.

Volumul XXVIII

Istoria ascunsă a orașelor multiculturale din Transilvania

Cu o istorie aparte, consemnată de cronici sau înflorită de memoria colectivă, Transilvania și marile ei orașe ascund fabuloase povești de dragoste și de război, mistere ale unor locuri bântuite sau, dimpotrivă, vegheate de Pronia Divină, legende ale unor ilustre personaje istorice care au trecut prin întâmplări incredibile, dincolo și dincoace de limita supranaturalului, precum și evenimente tragice care țin de diferite teorii ale conspirației...

Volumul XXIX

Banatul secret – între România, Serbia, Austria și Ungaria

Banatul a fost dintotdeauna o lume într-un ceaun care a fiert fără încetare! Vlahii de dincolo și de dincoace de Dunăre, timoceni, megleniți, fârșeroți sau oltenași, s-au adunat în jurul mesei cu sârbii și cu ungurii megieși, cu cuceritorii austrieci dar și osmanlâi, mai apoi cu coloniștii șvabi, cehi și slovaci, cu rromii, cu evreii, cu rutenii, cu carașovenii dar și cu câte alte nații – vreo 16! – scoborâtoare din toate colțurile Europei. Și nimeni nu a venit cu mâna goală, cu toții aducând merinde aromitoare, gusturi noi dar și povești fascinante despre iubire, bogăție și războaie...

Volumul XXX

Oltenia – legendele crâncene

De la comerțul cu femei al haiducului Andrii Popa la copilăria băiatului lui Andruță Ceaușescu din Scornicești

Oltenia i-a dăruit României nu doar voievozi faimoși, revoluționari și alți lideri politici însemnați, ci și haiduci controversați – precum Iancu Jianu sau acel Andrii Popa care tranzacționa femei frumoase răpite din haremurile turcești – și, mai ales, pe ultimul lider comunist al țării, născut în curtea liberalului(!) Andruță Ceaușescu din satul Scornicești, județul Olt. De fapt, au existat în actele primăriei doi „Nicolae Ceaușescu”, întrucât Moș Andruță, beat turtă fiind mai tot timpul, uitase socoteala numeroșilor săi copii și i-a declarat pe doi dintre ei cu același prenume! Mai apoi, celălalt Nicolae Ceaușescu, a fost cunoscut drept Nicolae Andruța Ceaușescu, pentru a se face distincția de rigoare față de președintele Republicii Socialiste România.

Misterele inexplicabile din Carpați **Aur, Guri de Rai, cetăți-fantomă**

Carpații sunt coloana vertebrală a istoriei României dar, totodată, paradoxal sau nu, adună laolaltă o sumedenie de enigme încă neexplicate pe deplin, de la fenomene paranormale și fluxuri incredibile de energie la comori uriașe ascunse în munți și, chiar, baze militare secrete, ferite cu grijă de ochii neinițiaților.

Peisaje mirifice, invocate de vizionari dar și de adepții teoriilor conspirației, coexistă aici cu locuri tenebroase, ascunzând veritabile tragedii, istoria oficială, din manualele școlare, împletindu-se, adesea toxic, cu istorii de groază, spuse în șoaptă și pe care tratatele nu se înghesuie să le consemneze în vreun fel...

Volumul XXXII

Marea Neagră – cel mai bun vecin al României Epavele, pirații, comorile și misterele ei

Marea Neagră se remarcă printr-o istorie zbuciumată, care, într-un fel sau altul, a marcat și continuă să marcheze destinul României. Trăgând linie, Marea Neagră rămâne singurul vecin cu care nu ne-am războit niciodată, dar pentru care, în actualul context euro-atlantic, încă ne luptăm, obligați fiind să facem față la nu puține amenințări planând dinspre Răsăritul revanșard.

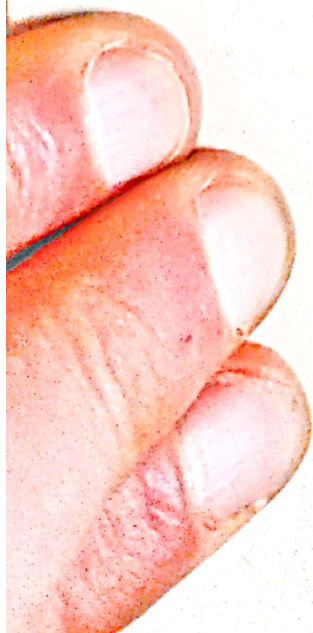
Misterioasele legende și istoria adesea însângerată, plină de povești de iubire dar și de trădare, ne rezervă dintotdeauna o succesiune de povești fascinante, populate de epave și comori, de pirați și războinici, de enigme antice și drame contemporane, dar nu în ultimul rând de femei frumoase, care însă nu ezită să-și reteze unul dintre sâni pentru a deveni luptătoare mai bune și care nu permit bărbaților să se apropie de ele decât o singură dată pe an...

Maramureș, ținutul Cimitirului Vesel, al horincii și al românilor neîmblânziți

În nordul extrem al țării, acolo unde „se atârână harta în cui”, se află un ținut unic, de o frumusețe stranie, cu oameni – asemenea strămoșilor lor – drepti dar iuți la mânie și cu o istorie aparte, extrem de controversată. Aici un haiduc justițiar, care a ascuns comori neînchipuite în cavernele inaccesibile ale Munților Gutâi, pare să fi pus, primul din lume, în practică visul omului-pasăre imaginat de Leonardo da Vinci, dar tot aici regimul comunist a exterminat elita culturală și politică a României democratice, după cum tot de aici și-au început călătoria prin lume, ajungând inclusiv în laboratorul savantului dement de la Auschwitz, Dr. Josef Mengele, cei mai celebri pitici din istoria modernă, iar Ceaușescu a fost atârnat în cel mai frumos loc de execuție artistică în Decembrie 1989...

Țările românești medievale din Transilvania și Banat și misterele lor

Evul Mediu Timpuriu constituie o epocă fascinantă a istoriei Transilvaniei, când Țările Românești de aici, cnezatele, voievodatele, comitatele și ducatele trec printr-o mulțime de transformări, fiind zămislite o sumedenie de așezări bogate, efemere sau nu, în care etnicii autohtoni de sorginte daco-romană intră în contact cu valuri succesive de năvălitori: gepizi, cumani, pecenegi, khazari, unguri, secui, bulgari, tătari, dar și cu coloniști saxoni, valahi, flamanzi sau lorenii. Se naște, astfel, din bătălii pustiitoare și imense sacrificii umane, o nouă civilizație, contradictorie și mereu controversată, rănilor nevindecate ale Istoriei născând și în epoca modernă confruntări devastatoare. Dincolo de capcanele propagandei diferiților stăpânitori ai acestor pământuri, ce putem înțelege din acest amalgam de necunoscute care gravitează în jurul acestor locuri pitorești și adesea nedreptățite, de unii și de alții?

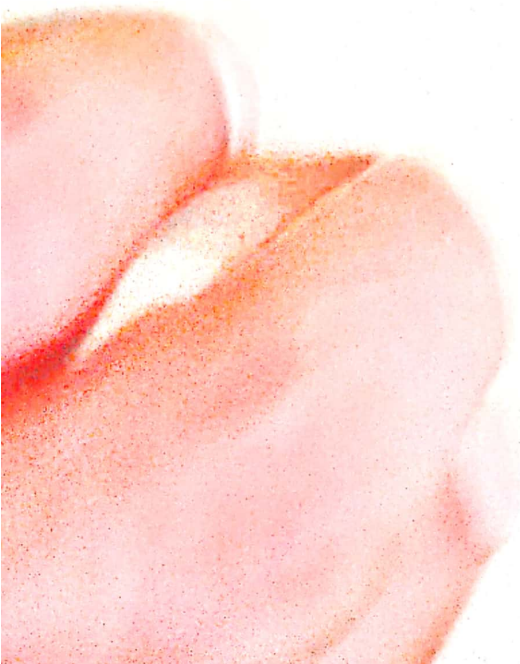
Istории din Vechiul Regat: „Republica de la Ploiești”, Falansterul, agentul secret Eminescu și umbra cărciumarului Caragiale

Lumea pitorească a Vechiului Regat al României ascunde, dincolo de poleiala feerică de epocă, și o mulțime de tragedii, precum lichidarea politică – dar și fizică! – a lui Eminescu sau plasarea lui Caragiale într-un con de umbră, ceea ce l-a determinat pe acesta să se autoexileze în Germania, sătul de „porcăriile” care i se regizau în țară.

Aici, „la Porțile Orientului, unde totul se trata cu o mare lejeritate”, s-au petrecut și incredibile farse istorice precum Republica de o zi din Ploiești anului 1870 sau utopia lui Tudorache Mehtupciu – falansterul „soților agronomi” de la Scăeni, confirmând și acestea *a rebours* teoria „formelor fără fond” care pare a caracteriza întreaga noastră epocă modernă.

Capitalele românilor și ale ținuturilor românești

În ciuda unor tentative din secolul XVI (între care cea a lui Mihai Viteazul, care a realizat, pentru scurt timp, o „uniune personală”), între perioada daco-getă a regilor antici Burebista și Decebal și Marea Unire din 1918, românii și strămoșii acestora au fost teribil de divizați vreme de aproape două milenii. Prinși la mijloc între interesele diferitelor Imperii, dar și lăsându-se, uneori, pradă unor interese mărunte, ei au trăit între hotarele mai multor formațiuni statale (cnezate, voievodate, ducate, principate etc.), toate aceste „Țări” având evoluții contradictorii și, adesea, ajungând să se lupte între ele fratricid pentru supremația regională. În acest context mai mereu însângerat, între Sarmizegetusa antică și Bucureștiul modern au existat o sumedenie de „capitale” mai mici sau mai mari, de „reședințe domnești” sau religioase gata să se devore – canibal – între ele. Istoria capitalelor ținuturilor românești istorice este bântuită, în fapt, de o succesiune de tragedii și situații imposibile...

Volumul XXXVII

Români fără țară: vlahii sud-dunăreni, goralii, volohii din Carpații Păduroși, deportații în Siberia și Kazahstan

Purtați de o soartă cruntă în toate colțurile lumii, românii nord- și sud-dunăreni au avut de înfruntat o serie incredibilă de provocări, de la deportări până la anularea identității naționale, prin asimilare forțată sau, uneori, chiar exterminare. Și astăzi rezistă, însă, grupări compacte de români în Balcani dar și în alte zone, precum, Polonia, Carpații Păduroși, Maramureșul istoric, dar și Kazahstan ori Kârgistan, dând în continuare lecții de demnitate și de supraviețuire.

Volumul XXXVIII

Locurile marilor bătălii și situri istorice ce trebuie cunoscute de români. Istorie și legende fantastice

Dincolo de festivismul propagandistic naționalist din diferite epoci, marile bătălii duse de români și de predecesorii acestora în ultimele două milenii, desfășurate pe teritoriile provinciilor istorice dar și, în contexte tragice, departe de casă, rămân adesea controversate greu de lămurit. Fie că am câștigat sau că am pierdut, pierderile omenești și, uneori, teritoriale au fost uriașe și, nu o dată, provocate de interesele meschine ale marilor puteri, chiar și atunci când acestea erau, teoretic, aliații noștri...

Goana după aur și petrol România – un Eldorado pierdut?

Dăruit cu imense bogății, pământul României a născut o mulțime de povești controversate și, chiar, tenebroase legate de exploatarea acestor resurse incredibile – aurul și petrolul, care efectiv le-au luat mințile unora, iar pe alții, nu puțini, i-au dus la pieire în chip tragic. Însă, dincolo de toată bogăția și toate nenorocirile pe care le-au adus, în decursul veacurilor comorile naturale ale României au scris și rescris istoria noastră în moduri greu de imaginat azi dar care, la vremea lor, au presupus râuri de sânge și valuri de deznădejde...

Volumul XL

Secretele Valahiei și poveștile ei tulburătoare Cneji și voievozi din Țara Românească – istorii fascinante

Primii cneji și mici voievozi din Valahia începutului de Ev Mediu ascund o sumedenie de enigme greu de descâlcit dar sunt și actorii principali ai unor evenimente extraordinare, care, într-un final spectaculos, au condus la crearea primului stat românesc unificat între Dunăre, Carpați și Marea Neagră. Pentru asta a fost, însă, nevoie de supunerea unui amalgam de populații și de înfruntarea valurilor succesive de năvălitori, care au trecut prin foc și sabie aceste ținuturi, ale căror conducători au găsit întotdeauna puterea lăuntrică de a rezista și de a renaște, dimpreună cu neamul lor complicat, pe pământurile pârjolite...

ESOTERICA

Dincolo de istoria oficială, România mai are și o istorie misterioasă, greu de înțeles, care se sustrage logicii comune a cotidianului și „amenință” să o trimită în alte dimensiuni, accesibile doar marilor inițiați. Câte Românii există și către ce alte universuri magice ne poartă aceste revelații esoterice?

Știința și rațiunea s-au împotmolit mai de fiecare dată și nu au reușit să formuleze răspunsuri satisfăcătoare, coerente, pentru aceste întrebări, care se dovedesc în continuare, unele, teribil de chinuitoare. Aceste enigme și veritabile capcane ale minții ar merita, poate, și alt destin decât cantonarea lor în sfera lui „Imposibil! Așa ceva nu există...”.

Să încercăm să deslușim măcar o parte dintre tâlcurile ascunse ale unor fenomene aparent inexplicabile!

Un proiect editorial

INTEGRAL

COLECȚIA REGALĂ

prezentată de Dan-Silviu Boerescu

Istoria modernă a României (1866-1947 și, în fapt, până în prezent) este imposibil de înțeles fără analiza istoriei Casei Regale a României, ale cărei personaje, de la Carol I la Mihai I, au marcat decisiv momentele cele mai importante ale ultimului veac și jumătate al Principatelor, Regatului și – vai! – Republicii Populare/Socialiste sau, revenind în vâltoarea clipei, al unei Români fără de noimă și identitate precisă, parcă mereu pierdută în caruselul european și mondial.

Fără contribuția novatoare a Casei Regale nu se știe când și cum România ar fi putut trece din feudalismul întârziat direct în epoca modernă, cum fără acțiunile inspirate și deciziile înțelepte luate (uneori, contra inimii și a glasului sângelui!) de Suverani (Regele Carol I, Regele Ferdinand și Regina Maria) niciodată nu s-ar fi putut înfăptui, la 1 Decembrie 1918, unica Românie Mare.

Recunoscând rolul istoric jucat de cele cinci generații ale Familiei Regale a României, nu putem să le negăm acestora nici calitatea de oameni ai timpului lor (...nu doar ai eternității!), de ființe investite nu doar cu prerogativele dinastice ci și cu atributele lor pur umane, care au creionat și personalitățile puternice ale

unor ființe adesea pătimăse și chiar contradictorii, pe care nu ne-am propus să le idealizăm în vreun fel. Din amalgamul de trăsături, uneori destul de greu de armonizat, au reieșit figuri luminoase, fascinante și, în ciuda locurilor comune livești, absolut surprinzătoare. Vă invităm să le devoalăm împreună în filele (pe care unii le-ar putea considera, pripit, iconoclaste) ale cărților din Colecția REGALĂ!

Un proiect editorial
INTEGRAL

ApocalipticA

În istoria lor tumultuoasă și contradictorie, adesea confiscată și falsificată de literatura de propagandă, România și românii s-au confruntat cu nu puține scene și situații apocaliptice. De multe ori, dintr-o ipocrită „pudoare istorică” s-a preferat trecerea lor cu vederea sau exilarea lor în paginile îngălbenite de trecerea vremii ale unor cronici și documente de arhivă nefrecventabile.

Democratizarea accesului la multe dintre informațiile „clasificate”, „secrete”, petrecută în ultimele decenii, a scos din nou la lumină – chiar dacă una crepusculară! – o serie de întâmplări, dezastre și catastrofe ținute multă vreme sub obroc și ocultate cu bună știință.

Poate că acum este momentul să le dezambiguizăm și să încercăm să învățăm ceva din aceste pagini întunecate ale unei istorii vremelnice trunchiate...

Un proiect editorial
INTEGRAL

SECOLUL XX

20 DE MISTERE ESENȚIALE

Istoria nu mai este demult, pentru nimeni, ceea ce scrie în manualele de istorie sau, în orice caz, nu doar ceea ce consemnează, părtinitor, acestea.

Atât de aproape de noi dar atât de departe de... adevăr, Secolul XX a fost, poate, cel care a născut cele mai mari mistificări istorice și cel în care istoria nu a fost doar trunchiată și „coafată” pe ici, pe colo, prin părțile mai mult sau mai puțin esențiale, ci chiar de-a dreptul amputată neconcesiv, deformată grotesc și mistificată grosolan, în slujba unei ideologii totalitare sau a alteia, a unui dictator sau a unui grup de interese oculte, dominând din înălțimile puterii absolute o țară, un popor, un grup etnic, cultural sau lingvistic, un continent sau însăși Planeta!

O propagandă bine hrănită de fonduri secrete, de proveniență incertă dar de dimensiuni colosale, a tratat majoritatea demistificărilor drept ridicole „teorii ale conspirației”, niște biete gogorițe scornite de niște oameni aflați într-o avidă căutare a senzaționalului.

Cred că a sosit timpul să încercăm să punem în ordine o multitudine de informații disparate și fragmentare pentru a încerca să reclădim, dintr-un *puzzle* ciudat, istoria adevărată a veacului trecut!

Jakob Van Eriksson

**O colecție
INTEGRAL**

De la Huși și Ștefănești la Iași, Craiova, Pitești și București – orașe văzute într-o cu totul altă lumină decât cea convențională, obișnuită, prin intermediul unor mari personalități: cinci oameni politici din secolele al XIX-lea și XX, care nu au aproape nimic în comun, dar care – fiecare în felul său – au marcat istoria noastră modernă și, în același timp, și-au scris și controversatele lor istorii personale, care au ca fundal orașe mici și mari ale României. Dincolo de momentele cu adevărat epocale pe care le-au însuflețit, rămân, însă, consemnate și iubirile, trădările, tentativele de crimă și, chiar, asasinatele care le-au marcat existența, pe care trebuie să încercăm să o privim fără prejudecăți...

**În Bucureștiul lui Nicolae Bălcescu,
cu tinerii masoni din „Frăția”, frumoasa Luxița Florescu
și agenta britanică Rachel**

**Iașii amorului liber pe vremea lui Mihail Kogălniceanu
Titu Maiorescu s-a născut la... Craiova și a fost judecat
pentru imoralitate la... Iași**

**Pe urmele lui Ionel Brătianu, la Pitești, București și Iași.
Cele două căsătorii uluitoare cu femei celebre**

**Corneliu Zelea Codreanu, cel mai celebru personaj
originar din Huși**

14.99 lei

INTEGRAL
eintegral.ro

